

BAYERISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

Veröffentlichungen der Musikhistorischen Kommission

Band 10

Glossa maior
in institutionem musicam Boethii

edd.

MICHAEL BERNHARD et CALVIN M. BOWER

Editionsband II

MÜNCHEN 1994
VERLAG DER BAYERISCHEN AKADEMIE DER
WISSENSCHAFTEN

IN KOMMISSION BEI DER C. H. BECK'SCHEN
VERLAGSBUCHHANDLUNG MÜNCHEN

ISBN 3 7696 6003 X

© Bayerische Akademie der Wissenschaften. München, 1994

Satz der Autoren in PC- $\text{\TeX}$ und CRICKET DRAW

Druck und Bindung der C. H. Beck'schen Buchdruckerei Nördlingen

Gedruckt auf alterungsbeständigem (säurefreiem) Papier

Printed in Germany

INHALTSVERZEICHNIS

Konkordanz der Diagramme	VI
Stemma	VII
Siglen der Handschriften	VIII

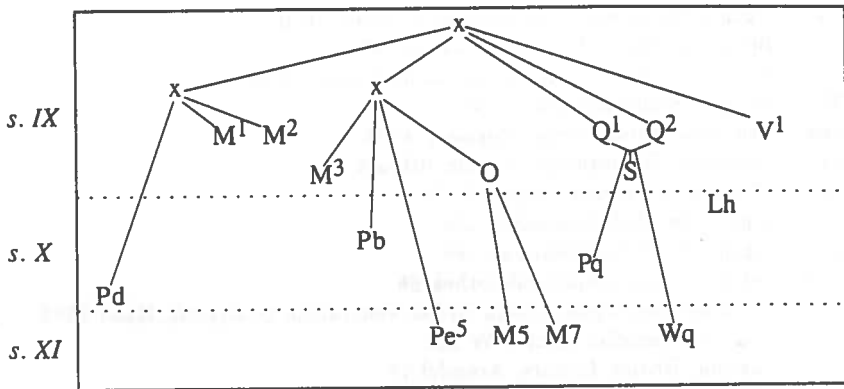
Edition

lib. II, cap. 1	1
lib. II, cap. 2	3
lib. II, cap. 3	7
lib. II, cap. 4	18
lib. II, cap. 5	24
lib. II, cap. 6	29
lib. II, cap. 7	38
lib. II, cap. 8	52
lib. II, cap. 9	75
lib. II, cap. 10	95
lib. II, cap. 11	102
lib. II, cap. 12	107
lib. II, cap. 13	115
lib. II, cap. 14	118
lib. II, cap. 15	120
lib. II, cap. 16	129
lib. II, cap. 17	135
lib. II, cap. 18	140
lib. II, cap. 19	146
lib. II, cap. 20	151
lib. II, cap. 21	168
lib. II, cap. 22	183
lib. II, cap. 23	190
lib. II, cap. 24	216
lib. II, cap. 25	219
lib. II, cap. 26	224
lib. II, cap. 27	227
lib. II, cap. 28	238
lib. II, cap. 29	253
lib. II, cap. 30	276
lib. II, cap. 31	290

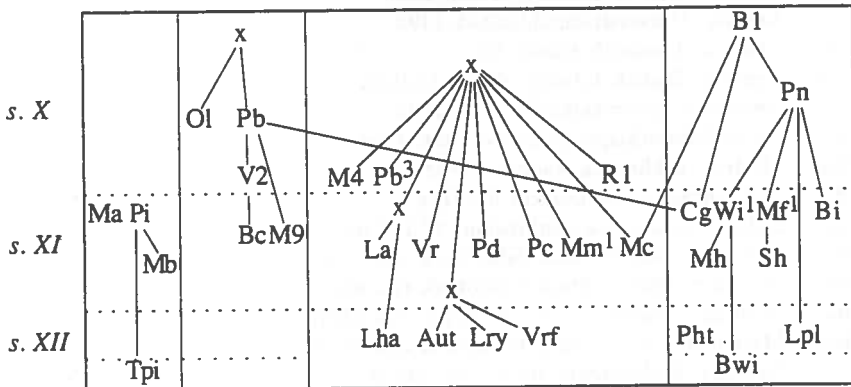
KONKORDANZ DER DIAGRAMME

Boethius	Friedlein	Bower
II,4	229,23	B1
II,4	230,3	B2
II,4	230,13	B3
II,6	231,16	B4
II,7	233,5	B5
II,7	233,22	B6
II,7	234,4	B7
II,8	235,3	B8
II,8	235,17	B9
II,8	236,1	B10
II,8	237,6	B11
II,8	237,17	B12
II,9	238,19	B13
II,9	239,14	B14
II,12	242,22	B15
II,15	244,14	B16
II,15	244,20	B17
II,15	244,23	B18
II,15	245,8	B19
II,15	245,19	B20
II,15	246,20	B21
II,15	246,28	B22
II,15	247,3	B23
II,16	247,11	B24
II,17	249,1	B25
II,17	249,7	B26
II,17	249,15	B27
II,20	251,14	B28
II,20	253,3	B29
II,31	265,26	B30
II,31	266,1	B31

STEMMA
Zentrale Tradition - Central Tradition

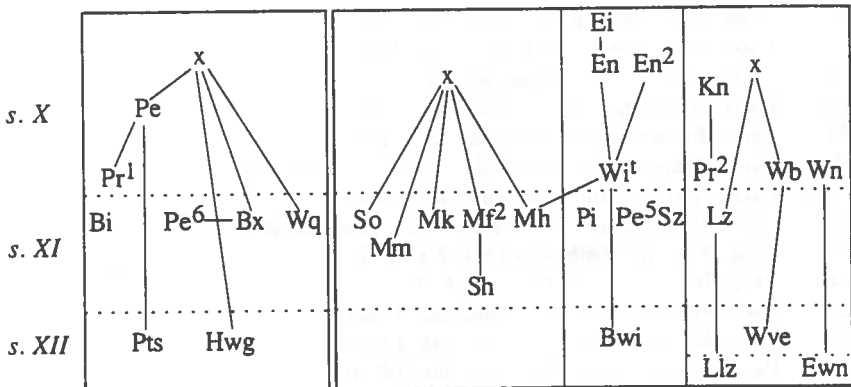

Französische Tradition - French Tradition

Rhein-Maas Tradition

Deutsche Tradition - German Tradition

SIGLEN DER HANDSCHRIFTEN

<i>Aut</i>	Autun, Bibliothèque municipale 46 (olim 40 B)
<i>B</i>	Besançon, Bibliothèque municipale 507
<i>Bc</i>	Barcelona, Archivo de la Corona de Aragon, Ripoll 42
<i>Bi</i>	Brugge, Stadsbibliotheek 531
<i>Bwi</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale II-6188
<i>Bx</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale 10114-6
<i>Cg</i>	Chicago, Newberry Library F. 9
<i>Ei</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 298
<i>En</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 358
<i>Ewn</i>	Erlangen, Universitätsbibliothek 66
<i>Hwg</i>	Johannes Hervagius, Opera Bedae Venerabilis presbyteri, Basel 1563
<i>Kn</i>	Köln, Historisches Archiv W 331
<i>La</i>	London, British Library, Arundel 77
<i>Lh</i>	London, British Library, Harley 3595
<i>Lha</i>	London, British Library, Harley 2688
<i>Llz</i>	Leipzig, Universitätsbibliothek 1492
<i>Lpl</i>	London, Lambeth Palace 67
<i>Lry</i>	London, British Library, Royal 15.B.IX
<i>Lz</i>	Leipzig, Universitätsbibliothek 1493
<i>M</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7200
<i>Ma</i>	Madrid, Biblioteca Nacional 9088
<i>Mb</i>	Melbourne, State Library 091/B.63
<i>Mc</i>	Milano, Biblioteca Ambrosiana C 128 inf.
<i>Mf</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18480
<i>Mh</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 6361
<i>Mk</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18478
<i>Mm</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 14272
<i>O</i>	Orleans, Bibliothèque de la ville 293-B
<i>Ol</i>	Orleans, Bibliothèque de la ville 293-A
<i>Pb</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7297
<i>Pc</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 17872
<i>Pd</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7199
<i>Pe</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 10275
<i>Pht</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7205
<i>Pi</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7202
<i>Pn</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, Nouv. acq. lat. 1618
<i>Pns</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 16201
<i>Pq</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, Nouv. acq. lat. 2664
<i>Pr</i>	Prag, Národní knihovna IX.C.6 (1717)
<i>Pts</i>	Prag, Národní knihovna XIX.C.26
<i>Q</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 13908
<i>R</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 13955
<i>S</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 14080

- Sh* Schaffhausen, Stadtbibliothek 108
So Solothurn, Staatsarchiv Fragm. 8
Sz Szeged, Somogyi Könyvtár, s. n., Fragment
Tpi Torino, Biblioteca Nazionale G.IV.31
V Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1638
Vr Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1283
Vrf Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1005
Wb Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibliothek 72 Gud. lat. 2°
Wi Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 50
Wn Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 55
Wq Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 2269
Wve Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 51
- Ces* Cesena, Biblioteca Malatestiana S. XXVI. 1
Gbt Martin Gerbert, *Scriptores I*, St. Blasien 1784, S.343-4
Me Metz, Bibliothèque municipale 494
Mo Montpellier, Bibliothèque de l'Ecole de Médecine H 159

LIB. II, CAP. 1

227,14 DIGESSIT

- 1 ordinavit
Wi²Bwi

227,14 NUNC

- 2 in hoc libro
Vrf

227,16 RATIONIBUS

- 3 demonstrationibus
Vrf

227,17 QUIBUS

- 4 per quae
PbV²

227,17 ELUCUBRATIO

- 5 lucidior
Q¹Wq

- 6 lucubris [i.] lux vibrans; lucubratio, [i.] blandior, lucidior
OPe⁵PqWq
lucubris *OPq* i.] *add. PePqWq* luxu *O* vibrans lux *Pe* lucubratio] *om.*
Pq lugubrantior *O* blandior] *om. Pe* i.] *add. Wq*

- 7a vigilans
Bc

- 7b vigilantior
KnPe⁵Vrf

- 8 clarior
PnLpl

- 9 Elucubratio est vigilia et elucubratio parva vigilia; inde dicitur *elucubratio animus*, i. vigilans vel vigilantior, [s.] sollers sagaxque.

OCgMcMm¹Pb+Pb³Pc*R²AutLryVrf

Elugubratio *OCg* et] *om. CgR²* elugubratio parva *O* elucubratio *Vrf*
elugubratio *OCg* i.] *om. McMmR²AutLryVrf* vigilans sollers sagax vigilantior *Mm* vigilantior] vigilia *Pb* nterior sollers sagaxque *add. Pb³* vigilencior
Aut s.] *add. Vrf*

- 10 Luceo, unde lucubris, i. lucens, et lucubratu et elucubratu dicitur; comparativu hic est.

Mc*PnWiLpl

a luceo *Wi* unde] *om. Wi* lutebris *Wi* locubratu *Wi* et elucubratu - est] inde elucubrator comparativu *Wi* et elucubrator comparativu *Lpl* <compar>ativu *ativu Mc*

227,18 EA QUAE DICENDA SUNT

- 11 promissio

Pn

LIB. II, CAP. 2

227,19 QUID PYTHAGORAS ESSE PHILOSOPHIAM CONSTITUERIT.

- 1 Quid sit philosophia
Pb³R2AutLhaLry

227,20 PRIMUS OMNIUM PYTHAGORAS SAPIENTIAE STUDIUM PHILOSOPHIAM NUNCUPAVIT

- 2 prius enim dicebatur sophia et sophi
Vrf
- 3a ¹[Philosophia est amor sapientiae,] quia amor sapientiae in omnibus creaturis intellectualibus insitus est. ²Studium autem sapientiae non nisi in ipsis, qui student et laborant. ³Ideo bene Pythagoras sapientiae studium philosophiam nuncupavit.
CgMf²MhMkPbPe⁵ShV2WqAutVrf
1 Philosophia est amor sapientiae] *add. MfMhMkPeSh* Phylosophia amor sapientiae *Wq* quia] tamen *MfMhMkShWq* et *Pe* intellectualibus insitus est in omnibus creaturis *AutVrf* in] *om. Pe* creaturis] *om. MfMhMkPeSh* nuncupant *MfSh*
2 laborant] est *add. Cg*
3 in principium *gl. posuit Cg* Ideo] *om. Cg* bene] *om. Pe*
gl. cancell. Pb
- 3b Bene nuncupavit Pitagoras phylosophiam studium sapientie, quia non in illis solum deprehenditur, qui eam amant, sed potius in illis, qui eam student.
Mm
sed potius] si potis *Mm* ea *Mm*

227,20 PHILOSOPHIAM

- 4 amorem sapientiae
LaPbV2AutLhaLryVrf

227,21 NUNCUPAVIT

- 5 vel vocavit
Kn

227,21 QUAM

- 6 philosophiam
CgVrf

227,21 EIUS REI

- 7 sapientiae
PnLpl

227,22 PONEBAT

- 8 constituebat
CgR2

227,23 ESSE AUTEM ILLA PUTABAT, ...

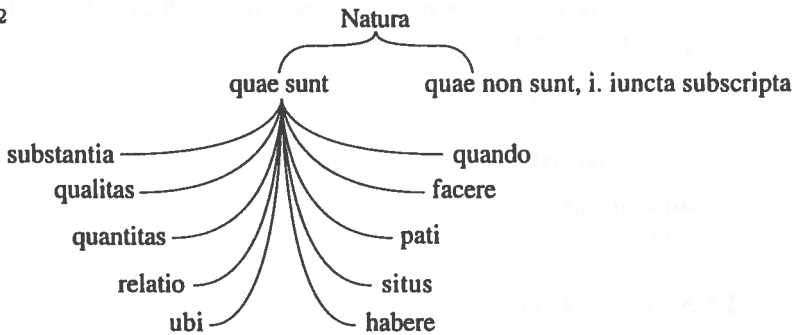
- 9 Quae esse putabat Pythagoras
Ma
- 10 in arithmetica
Q²
cf. Boeth. arithm. I,1 (8,1-5)

227,23 PUTABAT

- 11 dicebat
LaLha
vel dicebat *Lha*

227,25 HAEC AUTEM ESSE ...

12

*LaMcPb³R2AutLhaVrf***227,25 HAEC AUTEM ESSE**

- 13 putabat
Pe⁵Aut

227,25 FORMAS MAGNITUDINES QUALITATES HABITUDINES CETERAQUE

- 14 *Formas*, i. figuras geometricas, triangulum, tetragonum pentagonumque. *Magnitudines*, i. quantitates, ut est bipedale, tripedale. *Qualitates*, ut est albedo et nigredo. *Habitudines*, i. proportiones sive comparationes, ut est duplum ad simplum. *Et cetera, quae per se speculata*, i. sua natura considerata, invisibilia sunt atque *immutabilia*.

O

227,25 FORMAS

- 15 ideas vel figurationes
CgLaPb³PcR1+R2AutLhaLryVrf
 ideas *scr. R1* vel figurationes *scr. R2* vel figurationes] *om. Cg*
- 16 veras substantias [i. categoriae intelleguntur praeter substantiam]
PePnWqLpl
 substantias veras *Wq* veras formas *Lpl* veras] *om. Pe* i. categoriae - substantiam] *add. Wq*

227,25 MAGNITUDINES

- 17 quantitatibus continuae
PbPePnAutLhaLplVrf
 quantitates *LhaLpl* continuae] *om. PePnLpl*

227,25 QUALITATES

- 18 formas
R1
- 19 generales
Wq
- 20 Qualitas et pro se et pro aliis ponitur.
PeWq

227,26 HABITUDINES

- 21 relationes [generales]
KnPePrR1Wq
 generales] *add. Wq* quibus proportionibus diapente ac diapason constet et quoniam diapason sex tonis non constet *add. Pr* (cf. 227,10)
- 22 proportiones
Pe
- 23 ad aliquid
LaPbAutLhaVrf

227,26 CETERAQUE

- 24 ut facere et pati et alia

Cg

cf. II,2,12

- 25 ut actus, dispositiones, loca, tempora, et quicquid adunatum quodammodo corporibus invenitur, sicut in arithmetica scriptum habetur.

Lz

cf. Boeth. arithm. I,1 (8,6-8)

227,26 PER SE SPECULATA

- 26 a corporibus semota

Aut

semota] *corr. ex semita Aut*

228,1 MULTIMODIS VARIATIONIBUS MUTABILIS REI COGNATIONE VERTUNTUR

- 27 In cognationem rei mutabilis vertuntur, quia mutabilia efficiuntur.

Pb

gl. cancell. Pb

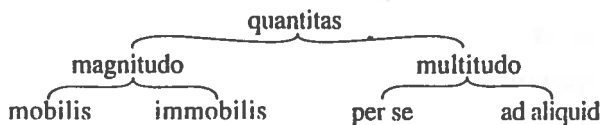
LIB. II, CAP. 3

228,3 DE DIFFERENTIIS QUANTITATIS

1 in VIII kapitulo

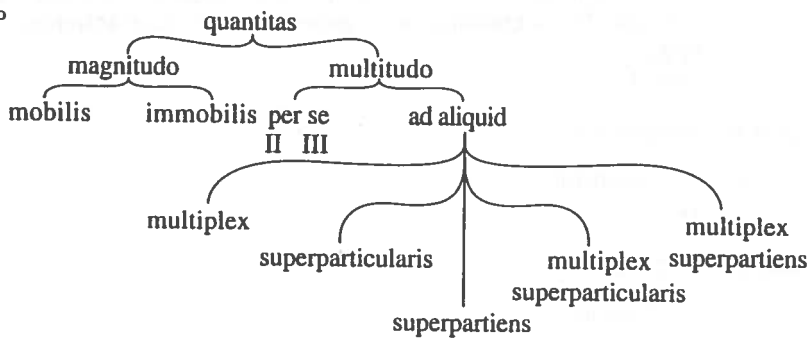
Q^2

2a

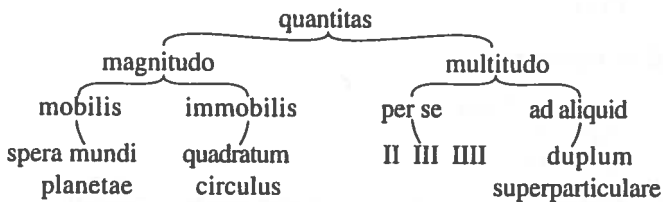
McPb³Pc*AutVrf

2b

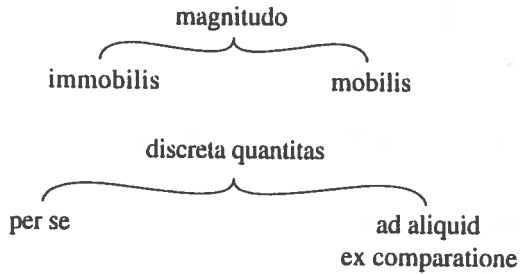
Cg

2c

R2

2d

Lha
 ex comparatione] sub tertio ramo *Lha*

228,3 QUAE

- 3 quantitas
Pb V2

228,3 DISCIPLINAE

- 4 ¹Disciplina, i. regula cuiusque artis, qua ipsa ars constringitur,
²sicut disciplina divini servicii, qua constringuntur mores, i. profi-
 tentium, ³<...> grammatorum genera numeri <...> actiones.
Ei*En
 3 om. *En*

228,6 CONTINUA¹

- 5 ut magnitudo
Aut

228,6 DISCRETA

- 6 ut numerus
Aut

228,6 QUAE

- 7 quantitas
Pb V2

228,6 MAGNITUDO

- 8 ut arbor, linea
CgPbPe⁵ V2
cf. II,3,31
- 9 Magnitudo crescendo non habet modum secandi.
Wq

228,7 MULTITUDO

- 10 ut grex, acervus
CgPbV2Aut
 acervus] numerus *Cg*
- 11 Multitudo crescendo non habet modum numerandi.
Wg
- 12 ut numerus
Aut

228,7 QUORUM

- 13 eorum quae supra dixit
PnLpl
 dixi *Lpl*
- 14 magnitudinis et multitudinis; neutraliter dicit
Aut

228,8 DIVERSA ET CONTRARIA PAENE PROPRIETAS

- 15 Ideo dixit *pene contrariam proprietatem*, quia in utrisque est infinitas, licet diverso modo. Proprie igitur dixit *diversa et contraria pene proprietas*.
OPe⁵

228,9 A FINITA INCHOANS QUANTITATE

- 16 ab unitate i. monade
PnWiLpl
 i. monade] *om. Wi*
- 17 uno
Aut

228,9 IN INFINITA

- 18 non actu, sed ratione, i. computatione
Vrf

228,10 AD MINIMUM

- 19 decrescendo usque ad unum
Aut
- 20 in unitate
Vrf

228,11 INTERMINABILIS AD MAIUS

- 21 quia crescit in infinitam pluralitatem
OPbV2
- 22 quantum tibi libuerit ascendendo
Aut

228,11 INTERMINABILIS

- 23 est
Aut

228,11 AD MAIUS

- 24 ascendendo
Aut

228,11 EIUSQUE

- 25 multitudinis
Aut

228,12 UNITAS

- 26 monas
PnLpl
monos *Lpl*

228,12 QUA

- 27 unitate
Pe⁵Aut

228,13 IN INFINITA

- 28 ratione
Vrf

228,14 QUOMINUS

- 29 [ut] non [crescat magis et magis]
Q¹PbPe⁵PnV2AutLplVrf
ut] *add. PbPePnAutLplVrf* crescat magis et magis] *add. Aut*

228,14 MAGNITUDO

- 30 quantitas continua
 Q^2
- 31 ut arbor, lapis vel linea
PbV2
cf. II,3,8

228,16 DECRESCIT

- 32 per partes divisa
PbV2

228,16 VEL CUIUSLIBET ALTERIUS MODI

- 33 vel bipedalis
Lz
cf. I,6,72; I,32,24

228,17 MODI

- 34 mensurae
PbV2

228,20 ITA

- 35 sic
Pn

228,20 AD MAIOREM MODUM

- 36 pertinet
Pe5
- 37 attinet
PnPq

228,20 MODUM

- 38 mensuram, quando integra est
PbV2
 est] *om. V2*

228,21 TERMINATA EST

- 39a habet enim terminum suae magnitudinis
OPe⁵
- 39b terminum habet
Aut
- 40 ut de monte aliquo accipias vel speram terre vel aliquod huiusmodi
Aut

228,21 TERMINATA

- 41 finita
Wi

228,21 INFINITA

- 42 termino caret
Aut

228,22 NUMERUS

- 43 discreta quantitas
Aut

228,22 AD MINOREM MODUM

- 44 ad unitatem
PbV2Vrf
- 45 unum
Aut

228,22 FINITUS EST

- 46 quia unitate finitur
O

228,23 CUM IGTUR HAEC ITA SINT INFINITA

- 47 quandoquidem multitudo in infinita progreditur, magnitudo vero
in infinita decrescit
Aut

228,24 DE REBUS FINITIS

- 48 duplo, triplo et c.
Pe

228,25 INQUE REBUS INFINITIS REPPERIT ALIQUID TERMINATUM

49 ut puta de numeris infinitis eligit X aut XX
O

50 F<ulbertus>: [sunt] verbi gratia in multitudine terminos abaci, in magnitudine intervalla mundi

LaMcPb³AutLhaLryVrf
F<ulbertus>] om. *LaMcLhaLry* sunt] *add. Lry*

228,25 INQUE

51 quia
Aut

228,26 DE QUO

52 pro in quo
PbV2Lha
vel in *Lha*

53 vel ad quod
PbPcAutLryVrf
vel] om. *Lry*

54 invento
CgLzR1AutLhaLryVrf

228,26 POSSET

55 philosophia
Aut

228,27 ACUMEN PROPRIAE SPECULATIONIS ADHIBERE

56 in finitis naturaliter
LaPb³AutLhaVrf
in] om. *LaLha*

228,27 MAGNITUDINIS

57 quantitatis continue
Aut

229,1 EO

58 mundo
V2

229,1 QUICQUID IN EO RATA CELERITATE CONVERTITUR

59 sicut planetae

CgR1

sicut] ut *Cg*

229,2 DISCRETAE VERO QUANTITATIS

60 Numeri vel multitudin<is>

O

229,2 ALIA SUNT PER SE

61 discreta

V2

62 sine relatione, ut I II III et c.

Aut

cf. II,3,84

229,3 TRES

63 naturalis numerus

Pe5

229,3 ALIA

64 discrete quantitatis

Pe5

229,3 AD ALIQUID

65 relata

V2

229,4 DUPLUM

66 ad id, cuius est duplum

Pe5

67 II III VIII et c.

Aut

229,4 TRIPLUM

68 III VI<III>

Aut

229,4 ALIAQUE QUAE EX COMPARATIONE NASCUNTUR

- 69a ut sesquialter, sesquitercius et reliqui
OPe⁵
- 69b ut sesquialter, sesquitercius, sesquioctavus et c.
Aut

229,4 COMPARATIONE

- 70a relatione musica
Cg
- 70b relatione
LzVrf
instar textus et suprascr. aliter comparatione Vrf

229,5 IMMOBILIS

- 71 quia terra immobilis dicitur
Lz

229,5 SED IMMOBILIS MAGNITUDINIS GEOMETRIA SPECULATIONEM TENET, ...

- 72 immobilis magnitudo – geometria
mobilis magnitudo – astronomia
discreta quantitas – arithmetica
ad aliquid relata quantitas – musica
Mc

- 73 ¹Geometria graece, terrae mensura latine nuncupatur. ²Haec enim disciplina licet caeli et aeris et maris spacia metiatur. ³Ex initio sui, i. ex terrae mensura nomen accepit. ⁴Tali enim ordine graditur: ⁵Duo grana hordei digiti unius transversio est. ⁶XVI digiti transversi pedem efficiunt. ⁷Duo vero pedes et dimidius faciunt gressum. ⁸Duo gressus faciunt passum. ⁹Passus vero CXXV stadium est et VIII stadia mille passus efficiunt. ¹⁰Preterea huius disciplinae ars continet in se liniamenta, intervalla, magnitudines, figuras, et in figuris dimensiones et numeros.

¹¹Haec autem ars et arithmetica inter se coherent, ut una sine altera esse non possit. ¹²Arithmetici enim et geometrici omnem rem numero et mensura constare dicunt. ¹³Geometrica autem secunda species physicae.

¹⁴Astronomia astrorum lex, quae cursus syderum et figuras et habitudines stellarum circa se et circa terram indagabili ratione percurrit. ¹⁵Est autem quarta species physicae.

¹⁶Arithmetica dicitur numerorum disciplina; greci enim numerum rithmon vocant.

*Pe*⁵

14 cf. *Isid. etym. II,24,15*

229,5 INMOBILIS MAGNITUDINIS

74 ut quadratum vel triangul<um>

O

75 [ut] terrae

CgAut

ut] *add. Aut*

229,5 MAGNITUDINIS

76 quantitatis, i. numeri

Aut

229,5 GEOMETRIA SPECULATIONEM TENET

77 nam terra immobilis esse dicitur

Pn

229,6 MOBILIS

78 ut spera mundi

PbV2

79 quantitatis

*Pe*⁵*Aut*

80 magnitudinis

V2

81 multitudinis

Aut

229,6 ASTRONOMIA

82 movetur enim caelum cum astris

LzPn

83 sciencia astrorum

Aut

229,7 PER SE

- 84 sine relazione, ut I II III et c.
Aut
cf. II,3,62

229,7 DISCRETAE QUANTITATIS

- 85 ut tres, IIII caeterique numeri
Pb

229,7 ARITHMETICA

- 86 quia ipsa ad se refertur
OPe⁵
- 87 ipsa docet quantitatem discretam
Aut

229,7 AUCTOR

- 88 Auctor, quando significat incrementum, femininum facit auctrix;
 quando vero auctoritatem, facit hic et hec auctor.
R2

229,8 AD ALIQUID VERO RELATAE

- 89 ut duplum ad simplex
PbV2
- 90 quantitatis
Pe⁵V2Aut

229,8 MUSICA PROBATUR OBTINERE PERITIAM

- 91 quia magis versatur in duplicibus proportionibus vocum, ut de
 gravi ad acutam, quam in aliis
Aut

LIB. II, CAP. 4

229,10 DE RELATIVAE QUANTITATIS DIFFERENTIIS.

1

relativa quantitas

simplex genus   compositum

McPb³R2AutVrf

229,11 PER SE

2 ut sunt numeri unum, duo, tres

CgPbV2

229,12 RELATAE VERO AD ALIQUID QUANTITATIS SIMPLICIA
QUIDEM GENERA SUNT TRIA

3 tamen in duobus solummodo generibus, i. multiplici et superparticulari, consonantiae musicae reperiuntur. Ideo autem alia genera, i. superpartiens et c. reponit, quia quidam fuerunt, qui secundum illa musicae consonantias facere voluerunt.

Lpl

229,13 RELATAE VERO AD ALIQUID QUANTITATIS

4 species sunt V, quas conamur persequi

M³

229,15 MULTIPLEX

5 naturalis

Pe⁵

229,16 ALIAE

6 species

Pe⁵Aut

229,17 MULTIPLEX SUPERPARTICULARIS

7 haec est una species

Aut

229,17 MULTIPLEX SUPERPARTIENS

8 alia species

Aut

229,18 HORUM

- 9 multiplicis, superparticularis, superparcientis, aliorum omnium
Aut

**229,18 SI UNITATEM CUNCTIS IN NATURALI NUMERO VOLUERIS
COMPARARE**

- 10 ut in figura patet sequenti
Aut

229,20 DUO ENIM AD UNUM DUPLUS EST

- 11 vide in figura
Aut
cf. 229,23-24 (B1)

229,21 AD EUNDEM

- 12 unum
CgPbPnV2Aut

229,21 QUATTUOR

- 13a ad unum
PbPnV2
- 13b ad eundem, i. unum
Aut

229,23 ad B1

- 14 Multiplex
Mc

**229,26 NATURALEM SIBI COMPARA NUMERUM DETRACTA SCI-
LICET UNITATE, UT TRES DUOBUS**

- 15 De tribus tolle I; sunt II. Compara igitur III II.
O
- 16 Non ponatur in ordine unitas, ut in figura patet, sed incipe II III
et c.
Aut

229,26 NATURALEM SIBI COMPARA NUMERUM

- 17 <...> naturali numero, dicens II III V et c.
Aut

229,26 DETRACTA SCILICET UNITATE

- 18 remota; hic enim inchoandum est a binario
Vrf

229,27 QUINARIUM

- 19 compara
LzVrf

230,3 ad B2

- 20 II III IIII VIII VIII
 diapente diatessaron tonus
Kn

- 21 Superparticularis
Mc

230,8 SUPERPARTIENTES

- 22 numeros
Wi²

- 23 Superpartiens ad comparationem superparticularis dictus [est],
 quod s. hic maiorem, ille minorem comitis sui extra eius totam
 quantitatem assumat partem.

OMcMm¹PbPe⁵PqV2WqAutLhaLryVrf

Superpartiens] *om. Mc est] add. Vrf s.] om. Lha comitis] comiti McMm-
 AutLry(1) commatis V2 extra] extat O totam eius O assumit Mc
 gl. repet. Lry*

230,9 A TERNARIO

- 24 numero, ut figura innuit sequens, remoto binario
Aut
cf. 230,13-15 (B3)

230,9 SI UNUM IGITUR INTERMISERIS

- 25 et dicas III et V

Aut

- 26
- ¹
- In ducum dispositione a ternario, qui est primus comes, unum intermittes, i. IIII, accipies autem V, qui ad III superbipartiens est.
- ²
- Rursum IIII accipies ac duos intermittes, i. V et VI, et eius supertripartientem repperies VII.
- ³
- In comitibus vero naturalem exequeris numerum.

*OMcPbPcPe⁵PqV²WqAutLryVrf*1 In ducum] Indecum in *suprascr.* vel ducam *O* est] *om.* *Lry* i.] hoc est *Vrf* V] *om.* *Pe* qui ad] quia *Pq* est] *om.* *Lry*2 Rursus *PqWqVrf* duo *V²* i.] vel *Aut* hoc est *Vrf* superpartientem *Mc* VII] *om.* *Mc* i. VII *Vrf*3 exequaris *PePq* exequens *Lry***230,10 UNUM**

- 27 IIII

*Aut***230,10 SUPERBIPARTIENTEM**

- 28 Habet enim quinarium totum ternarium in se et insuper duas tercias ipsius ternarii; unde et superbipartiens dictus est et subaudiendum est tercias.

*Mc***230,11 SI DUO**

- 29 si duos numeros intermiseris

PbV²
duo *V²*

- 30 V et VI

*Aut***230,11 SUPERTRIPARTIENTEM**

- 31 et dicas IIII et VII

Aut

- 32
- ¹
- Similiter supertriparciens quartas est septenarius contra IIII. Habet enim totum quaternarium in se et insuper tres eius quartas.
- ²
- Nihilominus VIII contra V superquadripartiens quintas dicitur, qui habet totum quinarium in se et eius IIII
- ^{or}
- V
- ^{tas}
- reliqua.

*Mc*2 Nihilominus *Mc* contra] *lectio incerta Mc*

230,11 SI TRES

33 VI et VII et VIII

Aut

230,11 SUPERQUADRIPARTIENTEM

34 et dicas V et VIII

Aut

230,14 ad B3

35 Superpartiens

Mc

230,16 SPECTANS

36 intendens

PbV2

37 lector

Aut

230,16 COMPOSITAS EX MULTIPLICI ET SUPERPARTICULARI VEL MULTIPLICI ET SUPERPARTIENTI

38	sesqualter	III	VI	VIII
	duplex sesqualter	III	X	XXV
	superbipartiens	VIII	XV	XXV
	duplex superbipartiens	VIII	XXIII	LXIII

Q2S*

39 ¹Multiplices superparticulares reperiuntur, si comites primos adiunxeris ducibus suis et superparticulari proportione vel sesqualtera vel aliis, ²similiter et ex superpartientibus multiplices superpartientes invenies. Sed in comitibus naturalem servabis ordinem.

OCgMcPbPe⁵PqV2WqAutLryVrf

1 primos - similiter] primos superparticularis proportionis ducibus suis adiunxeris ac totum comiti compares. Similiter *Cg* primos adiunxeris] *om. McAut-LryVrf* suis et] sive ut *O* suis ex *Pe* propositione *Wq* proportionum *Aut* proportionem *Lry* vel aliis] similiter superentur *add. Vrf*

2 et] *om. Cg* ex] *om. V2Wq* superpartientibus *Pq* servat *CgV2Wq* servabit *Pq*

230,17 EX MULTIPLICI ET SUPERPARTICULARI

- 40 ut multiplex sesquialter
P_n
- 41 Duces et comites ad comites comparati, ut III et II ad II, multiples superparticulares faciunt.
Mc

230,18 SPECULABITUR

- 42 videbit
P₆V₂

230,19 ARITHMETICIS

- 43 praeceptis
Aut

LIB. II, CAP. 5

230,21 SED IN HIS ILLUD EST CONSIDERANDUM, QUOD MULTIPLEX ...

- 1 Multiplex
Mc

230,22 DUOBUS RELIQUIS

- 2 generibus, superpartulari et superpartienti
PbV2Aut
generibus] *om. Aut*

230,23 ANTIQUIUS

- 3 nobilius
M³S
- 4 excellentius
M³
- 5 honorabilius
Q²P_e⁵
- 6 dignius
AutVrf

230,23 IN MULTIPLICIBUS UNITATI

- 7 Duo enim ad unum primus est duplus.
OQ²SV¹PbPqWq
est duplus] duplex est et rel. *Q* duplus est *S* dupli est *Pq* duplus *Wq*

230,23 IN MULTIPLICIBUS

- 8 ut duplus, triplus, quadruplus
Pn

230,24 QUAE PRIMA EST

- 9 et ideo dignus est
Aut

230,24 SUPERPARTICULARIS VERO ...

- 10 Superpartularis
Mc

230,24 SUPERPARTICULARIS VERO NON UNITATIS COMPARATIONE PERFICITUR

- 11 quod s. unitas divisionem medietatis non recipit
Q²SV¹McPbPcPqWqLhaLryVrf
 quod] *om. Wq* que *S* quia *McPcPqLhaLryVrf* unitas scilicet *V* s.] *om.*
PqLha medietatis] medietas *Mc* unitatis *Wq*

230,25 IPSORUM

- 12 comparatione
AutVrf

230,26 QUI POST UNITATEM SUNT DISPOSITI

- 13 et ideo indignius est multiplici
Aut

230,28 SUPERPARTIENTIUM VERO ...

- 14 Superpartiens
Mc

230,28 SUPERPARTIENTIUM

- 15 porporcionum
Aut

230,28 LONGE RETRO FORMATIO EST

- 16 indignior est
Aut

231,1 QUAE

- 17 formacio
Aut

231,1 CONTINUIS NUMERIS

- 18 Continuos numeros dicit, inter quos nullus naturalis numerus intermittitur.
M⁹
- 19 sicut superparticularis
Pe⁵
 superparticularis] super partem *Pe*

231,1 INTERMISSIS

- 20 numeris
Aut

231,3 UNA

- 21 intermissione
Pb V2Aut

231,3 DUABUS

- 22 intermissionibus
Aut

231,3 TRIBUS

- 23 intermissionibus
V2Aut
intermissione *V2*

231,4 QUATTUOR

- 24a intermissis numeris
Pb V2
- 24b intermissionibus
Aut

231,4 AMPLIUS

- 25 dicendum
Pb3
- 26 probo, quod longe antiquior duobus reliquis videtur genus multiplex inequalitatis
Aut

231,5 SUPERPARTICULARITAS A BINARIO

- 27 iam fit impurior
Aut

231,6 SUPERPARTIENS PROPORITIO A TERNARIO

- 28 et hic magis impurior, s. multiplici
Aut

231,7 NUNC QUAEDAM, QVAE QUASI AXIOMATA GRAECI VOCANT ...

- 29 Axiomata
KnPr

231,7 AXIOMATA

- 30a [Axiomata sunt] proloquia [laude digna]
Q¹SV¹CgKnLzPnPrWiWnBwiEwnLzPht
Axiomata sunt] *add. Cg* proloquium *WiBwi* laude digna] *add. Cg(2)PnPhl*
(*cf. II,5,36b*)
gl. repet. CgKn
(*cf. II,5,37*)
- 30b proloquia valde pulchra
Wq
- 31 demonstrationes
OEnPe⁵
- 32 praemonstrationes
Q²SPePq
- 33 praestructiones alicuius rationis
OQ²SPePq
praestructiones] *scriptiones O* alicuius] *alias sunt S*
- 34 praelocutiones
OQ²SPq
praelocutionis *O*
- 35 Anxiomata dicuntur dignitates.
Vrf
- 36a admiratione digna; quae et proloquium [dicuntur], quia obnoxium est veritati aut falsitati
M³OPbPeV2WqHwgPts
quae et] *vel Wq* proloquia *PeHwg* prologa *Pts* dicuntur] *add. PeHwgPts*
quia obnoxium est] *i. obnoxium PbV2* *i. obnoxia PeHwgPts* obnoxium *Wq*
veritati aut] *om. Wq* aut] *vel PbPeV2HwgPts*
- 36b ¹Axioma est proloquium laude dignum. ²Proloquium est obnoxium veritati aut falsitati, ut: Cicero disputat, Cicero non disputat.
BiMcPnLpl
1 est] *om. Mc* laude dignum] *cf. II,5,30a*
2 aut falsitati] *vel fulsit Lpl* ut: Cicero] *ut vero Pn* Cicero non] *non Lpl*

- 37 ¹*Axiomata* [sunt enuntiationes verum vel falsum significantes,]
 [2]quae et proloquia dicuntur,] ³et maxime propositiones in topi-
 cis. ⁴Durant autem haec axiomata eo usque, ubi dicit: *Sed de his*
hactenus et c.

CgMcMm¹Pb³PcR2AutLhaLryVrf

1 sunt - significantes] *add. Cg* enuntiationes verum significantes vel falsum *add.*
R2

2 *add. CgMcMmAutLryVrf* et axiomata dicuntur proloquia *add. R2* (cf.
II,5,30a) et] *om. Mm* dicuntur] *om. Cg*

3 et] *om. MmPbPcLha* vel *Cg* propositiones *Mc* proportiones *Pc* in topicis]
om. Cg

4 *om. Mm* Durant autem haec axiomata eo] Haec autem durant eo *R2* Haec
 autem ex eo durant *Lha* eo usque] eisque *Lry* eo] et *Mc* Sed] *om. Lry* et
 c.] *om. CgPcAutVrf*

cf. Aristot. top. ad 160b29 etc.

231,8 QUAE TUNC DEMUM, QUO SPECTARE VIDEANTUR, INTEL- LEGEMUS

- 38 promissio

Pn

231,8 QUO

- 39 ad quod

LzPc⁵

- 40 ad quem partem

Pc⁵

- 9 ¹Pulchro et miro modo axioma istud crescentes multiplicis species ac decrescentes superparticularis partes insinuat. ²Multiplicis quidem in his numeris, qui post quadratos detractos ab aliis quadratis remanent. ³Superparticularis autem in his, qui ex eorum iunctis lateribus fiunt. ⁴Est ergo in forma multiplicis primo totum quasi unitas, tunc eius duplum, deinde triplum, exin quadruplum ⁵omnesque per ordinem reliquae eius speciei crescentes ad naturam s. multitudinis, i. discretæ quantitatis. ⁶In forma vero superparticularis primo totum, tunc dimidium, deinde pars tertia, post quarta, ⁷dehinc omnes huiusce speciei partes decrescentes ad naturam v. magnitudinis, i. continue quantitatis.

Pe

5 speciei] speci *Pe*

7 speciei] spaciei *Pe* magnitudinis *Pe*

231,18 SUPERIUS IGITUR DISPOSITUS NUMERUS

- 10 II, III, VIII et c.

Aut

231,18 EST LATUS

- 11 Ponuntur enim in lateribus quadratarum figurarum

O

- 12 est pars

Aut

231,19 QUADRATORUM

- 13 VIII, VIII, XVI et c.

Aut

VIII *Aut*

231,19 INFERIUS DESCRIPTORUM

- 14 in secundo ordine, s. numerorum

Aut

231,19 CONTINUI

- 15 *Continuos* dicit ideo, quia statim post primum quadratum, i. VIII, sequitur aliud quadratum, i. XVI, nullo alio quadrato entemedio. Similiter omnes alii quadrati subsecuntur *sese in ordine*.

Aut

231,21 SI IGITUR ...

16 Axioma
AutLryVrf

17 ¹Quod auferam a novem quatuor, quod est minus quadratum, remanebunt tot de illo maiore quadrato numeri, quot sunt numeri in superiori ordine, i. II, qui sunt latus IIII, et III, qui sunt latus VIII. ²Nam tres et duo sunt V, et V remansere de VIII, cum inde removisti minorem quadratum, i. IIII. ³Et sic competenter vide in aliis.
Aut

231,21 SI IGITUR

18 a causa
Aut

231,22 CONTINUUM QUADRATUM MINOREM

19 IIII
Aut

231,22 A CONTINUO QUADRATO MAIORE

20 VIII
Aut

231,22 A CONTINUO

21 a proximo
PbV2
a) ad *V2*

231,22 SUSTULERO

22 ut IIII de VIII
PnLpl
IX Lpl

231,24 UTRORUMQUE QUADRATORUM

23 IIII et VIII
OPn

24 minoris s. maiorisque
PbPcV2AutLhaVrf
minoris] *om. V2*

231,25 QUI

- 25 V
Aut

231,25 DUOBUS ET TRIBUS, QUI SUNT UTRORUMQUE QUADRATORUM LATERA

- 26 ¹Latus novenarii III sunt, latus quaternarii II sunt. ²Idem enim et fundamentum est et latus quadrati, cuius latus est.
McPnLpl
1 sunt] *om. Lpl* 2 *om. PnLpl*

231,27 CONIUNGUNTUR

- 27 creantur; nam II et III sunt quinque
Aut

231,27 NOVENARIUM

- 28 quadratum, quod sequitur post IIII
Aut

231,27 QUI

- 29 quadrato
Aut

231,28 QUI

- 30 numerus septenarius
PbV2AutLhaVrf
septenarius numerus *Vrf*

232,1 QUI

- 31a numerus ternarius et quaternarius
Pn
- 31b III et IIII
Aut

232,1 PRAEDICTORUM QUADRATORUM

- 32 VIII et XVI
OLaPbV2AutLhaVrf

232,2 LATERA SUNT

- 33 in superiori regula
Aut

232,3 QUOD SI NON ...

- 34 Axioma
CgMcPb³R2AutLhaLryVrf

232,3 UNUS

- 35 quadratus
O

232,4 TRANSMISSUS

- 36 ¹remotus; verbi gratia: ²Inter IIII et XVI est novenarius. ³Aufer novem et post dicas IIII et XVI. ⁴Et aufer quadratum IIII a XVI, remanent XII. Cuius duodecim est medietas id, quod efficitur ex lateribus utrorumque. ⁵Nam latus IIII sunt II, latus XVI sunt IIII. ⁶Sic II et IIII iuncti sunt VI, et VI est medietas XII.
Aut
2 XVI] VI Aut

232,4 RELINQUITUR

- 37 remanet a XVI ablato quaternario
Vrf
ablato .E. quaternario *lectio incerta Vrf*

232,4 FIT

- 38 XII
Aut

232,5 EX UTRIVSQUE LATERIBUS

- 39 IIII et XVI
Aut

232,5 UT SI QUATERNARIUM ...

- 40 exponit
Aut

232,7 MEDIETAS EST IS NUMERUS

- 41 VI
PnAutLpl

232,7 QUI EX UTRORUMQUE LATERIBUS CONVENIT

- 42 II et IIII, qui conficiunt VI
O
I et II et IIII *O*
- 43a sex
PbV2
- 43b senarius
PnLpl

232,7 EX UTRORUMQUE LATERIBUS

- 44 IIII et XVI
PnLpl

232,8 CONVENIT

- 45 descendit
PnLpl
- 46 conficitur
Pn

232,9 IUNCTA

- 47 latera
PbV2

232,10 SIN VERO DUO INTERMITTANTUR, ...

- 48 Axioma
CgMcPb³R2AutLhaLryVrf
Axiomata *Aut*

232,10 DUO

- 49 quadrati
O
- 50 termini
Aut

232,10 TERTIA PARS ERIT ...

- 51 ipse exponit
Aut

232,12 UT SI QUATTUOR DE XXV AUFERAM ...

- 52 <...> eorum, i. IIII^{or}, et XXV conficitur
Vrf*

232,13 INTERMISSIS DUOBUS QUADRATIS

- 53 VIII et XVI
PbV2Aut

232,13 EORUM

- 54 XXV et IIII
O

232,14 QUI

- 55 VII
OAut

232,15 PARS TERIA NUMERI XXI

- 56 quia ter VII XXI
O

232,15 SI TRES INTERMISSI SINT, PARS QUARTA SIT ID, QUOD EX UTRORUMQUE LATERIBUS EFFICITUR

- 57a ¹ut si ex XXXVI, qui est quintus, auferas IIII, tribus in medio intermissis, supersunt XXXII. ²Quorum latera, si iuncta fuerint, <II et VI, sunt VIII>, quia II latera sunt quaternarii, et VI latera sunt XXXVI. ³Simul iuncti efficiunt VIII, qui est IIII^{ta} pars XXXII.

O

2 II et VI, sunt VIII] I et IIII et XXXVI O XXXVI] XXX^{ti}VI O

3 XXXII] XXX O

- 57b ut si de XXXVI, qui est quintus, auferas IIII, tribus in medio intermissis quadratis, pars quarta erit, quod ex lateribus illorum duorum colligetur, i. VIII.

Q²SV¹LaMcPbPc*Pe⁵PqWqAutLryVrf

est] om. Lry IIII] III Pq intermissis] dimissis LaMcPbAutLryVrf quadratis] om. LaMcAutLryVrf qualitatis cancell. Pb quod] quae S qui Wq duorum illorum Wq illorum] eorum AutVrf colligetur duorum LaMcPbAutLry colligitur duorum Vrf colligitur Pe colliget Pq colligentur Wq i. VIII] om. Pe

232,15 INTERMISSI

- 58 termini
Aut

232,16 ID, QUOD

- 59 numerus
Aut

232,17 EIUS, QUOD

- 60 numeri; neutraliter dicit
Aut

232,17 SUBTRACTO MINORE

- 61 aufer semper quatuor de eis
Wi²Bwi
de eis] deis *WiBwi*
cf. II,6,7

232,17 MINORE

- 62 IIII
Aut

232,17 A MAIORE

- 63 XXXVI
Aut

232,18 QUINTA

- 64 pars erit
PbPe⁵V²Aut
erit] *om. Aut*

232,19 UNO PLUS VOCABULO NUMERI PARTES VENIENT, QUAM FIT INTERMISSIO

- 65 Maioris numeri semper erunt partes in vocabulo, *quam sit intermissio.*
OCgLaMcPbPe⁵V²AutLhaLryVrf
erunt semper *CgPbPe⁵V²AutLhaLryVrf* erunt] *om. Mc*
- 66 *Partes numeri sunt maioris, quam sint quadratorum intermissiones, sicut videas inter IIII et XXXVI. Non sunt nisi tres quadrati*

intermissi, et quartam partem reddunt latera eorum, i. II, qui sunt latera IIII, (qui IIII sunt remoti a XXXVI,) et VI, qui sunt latera XXXVI. Et sic VI et II sunt quarta pars XXXII, et intermissiones non sunt nisi tres. Et sic competenter disponas in aliis.

Aut

LIB. II, CAP. 7

232,23 EST AUTEM

- 1 sciendum
Aut

232,24 AEQUALITAS

- 2 principium est
PbV2Aut
est] *om. V2* est principium *Aut*

232,24 TRIBUS ENIM PRAECEPTIS, ...

- 3 Tria praecepta
Mc
- 4 Fiunt tria praecepta ex equalibus terminis; I I I equales sunt.
Pe⁵
- 5 in sequenti exponet; s. *tria praecepta* vocat, quod primus terminus sit equus primo, secundus secundo, tertius primo et secundo bis accepto et tercio semel accepto.
Aut
cf. 232,31 ss.

232,25 PRAECEPTIS

- 6 regulis constitutis
Q²SPbPqV2Wq

232,25 MULTIPLICES PROPORCIONES EX AEQUALITATE PRODUCIMUS

- 7 Rectus multiplex est ita, ut figura indicat:

I I I
I II III

Multiplex est ita conversus et istud in secunda figura patet:

III II I
III VI VIII

Aut
cf. 233,5-6 (B5); 233,22-23 (B6)

232,26 CONVERSIS

- 8 ut dicet
Aut

232,27 SUPERPARTICULARES HABITUDINES

- 9 Habitudines
Pb
- 10 Superparticulares dicuntur habitudines, ut IIII VI VIII, quia VI super IIII obtinet II, VIII vero super VI obtinet III.
Aut

232,27 HABITUDINES

- 11 proportiones
Aut

232,28 ITEM EX CONVERSIS SUPERPARTICULARIBUS SUPERPARTIENTES COMPARATIONES EFFICIMUS.

- 12 Hoc tota expediet.
Aut
totam *Aut*

232,28 SUPERPARTIENTES

- 13 ut dicantur VIII VI IIII
Aut

232,29 COMPARATIONES

- 14 Superparciens est species superparticularitatis.
Aut
superparcies *Aut*

232,29 PONANTUR ENIM ...

- 15 Incipit docere de singulis.
Vrf

232,30 QUILIBET AEQUI TERMINI

- 16 in superiori linea
Vrf

232,31 ET SIT PRIMUS PRIMO AEQUUS

- 17 ut in figura patet
Aut
cf. 233,5-6 (B5)

232,31 IN SEQUENTI SCILICET ORDINE

18 in subiecta linea

*PbPe⁵V2**cf. II,7,20***232,31 SCILICET**

19 qui est

*Aut***233,1 ORDINE**

20 linea

*Vrf**cf. II,7,18***233,1 SECUNDUS VERO PRIMO AC SECUNDO**

21 sit constitutus equus p<rimo> ac secundo bis accepto

*Aut***233,1 SECUNDUS**

22 II

*Aut***233,1 PRIMO**

23 I

*Aut***233,1 SECUNDO**

24 I

*Aut***233,1 TERTIUS PRIMO, DUOBUS SECUNDIS AC TERTIO**

25 I; duplicato, I bis accepto; et tercio, i. I; sunt IIII

*Aut***233,1 TERTIUS**

26 IIII

Aut

233,2 PRIMO

- 27 I
Aut

233,2 DUOBUS SECUNDIS

- 28 geminatis et bis acceptis secundis
OPbAutLryVrf
et bis acceptis secundis] om. O

233,3 PROGRESSO

- 29 extenso
Aut

233,3 MULTIPLICITATIS PRIMA PROPORITIO

- 30 qui est
Vrf

233,4 DESCRIPTIO

- 31 hec
RlPts

233,5 ad B5

- 32 Prima multiplicitatis vel gressio duplex
Mc
- 33 modo exponit figuram
Aut

233,5 I² (B5)

- 34 bis accepto
Aut

233,7 NAM UNITAS ...

- 35 Expositio est praemisse figure.
Aut
cf. 233,5-6 (B5)

233,10 DUABUS UNITATIBUS SECUNDIS

36 quia secunda unitas in primo ordine bis repetitur

Aut

37 secunde unitati geminate

Vrf

233,11 ET EST I II III DUPLA PROPORTIO

38 nam II ad I est duplum; IIII ad II est duplum; i. I II IIII

Aut

232,12 QUOD SI DE HIS IDEM FECERIS, ...

39a	Tripla	Quadrupla	Quincupla	[Sescupla]
	I II IIII	I III VIII	I III XVI	[I V XXV]
	I III VIII	I III XVI	I V XXV	[I VI XXXVI]

EiEnLz

Sescupla ...] *add. Lz*

39b	I I	I	equales	I V	XXV	quincupli
	I II	IIII	dupli	I VI	XXXVI	sexcupli
	I III	VIII	tripli	I VII	XLVIII	septupli
	I IIII	XVI	quadrupli	I VIII	LXIII	octupli
	I V	XXV	quincupli	I VIII	LXXXI	nonupli
				I X	C	decupli

Mc

39c	Tripla proportio	Quadrupla de tripla	Quincupla
	de dupla		de quadrupla
	I II IIII	I III VIII	I IIII XVI
	I III VIII	I IIII XVI	I V XXV

Pe

40 Postquam enim procreatos duplos extenderis, per eosdem poteris creare triplos. Triplis extensis subicere poteris quadruplos, et per supradicta praecepta procreare.

Lpl

**233,12 QUOD SI DE HIS IDEM FECERIS, TRIPLA COMPARATIO
PROCREABITUR**

- 41 Quod primus sit equus primo, et secundus primo et secundo, tertius sit equus primo et secundo bis accepto; et III erit tripla proportio.

Aut

- 42 Hoc modo fiunt ex duplicibus tripli secundum primam regulam. Ita et ex istis potes facere quadruplos, ut monstrat haec descriptio, quomodo fiant tripli:

I II III
I III VIII

Vrf

- 43 Hoc docet in arismetica, et ideo praetermittit hic.

Vrf

233,13 AC DE TRIPLA QUADRUPLA

- 44 quod primus sit equus primo expositione praefata

Aut

233,13 DE QUADRUPLA QUINCUPLA

- 45 expone ut in aliis, s. primus primo equus

Aut

233,14 ISDEM

- 46 ablativus

Wi²

233,16 CONVERTAMUS NUNC ...

- 47 De superparticularibus

Mc

233,16 CONVERTAMUS

- 48 ordinem

Pb V²

- 49 conversionem faciamus

Aut

233,16 PRIOREM MAIOREM NUMERUM

- 50 maiorem numerum primum ponamus
PbV2
- 51 in primis statuatur
Aut

233,17 DISPONAMUS

- 52 ita
Aut

233,18 SECUNDUS

- 53 VI
Aut

233,18 PRIMO

- 54 IIII
Aut
- 55 ponatur equus
Aut

233,19 SECUNDO

- 56 II
Aut

233,19 TERTIUS

- 57 VIII
Aut

233,19 PRIMO

- 58 IIII
Aut

233,19 SECUNDIS

- 59 II bis acceptis
Aut

233,20 TERTIO

60 I
Aut

233,20 SESQUALTERA NOTATUR ESSE PROPORTIO

61 ut VI ad IIII, VIII ad VI
Aut

233,22 ad B7

62 Duplus versus sesqualterum
Mc

63 Primus in sequenti ordine equus primo sit, et secundus primo et secundo, et tercius primo et secundo bis accepto.
Aut

233,22 II² (B7)

64 bis acceptis
Aut

233,24 ATQUE ID SI DE TRIPLIS FIAT, ...

65 ¹Sesquitertia proportio de tripla
VIII III I
VIII XII XVI
²Sesquiquarta
XVI IIII I
XVI XX XXV
³Sesquiquinta
XXV V I
XXV XXX XXXVI
⁴Sesquisexta
XXXVI VI <I>
XXXVI XLII <XLVIII>

Lz*PeAut

1 proportio est de tripla] om. Aut de tripla] om. Lz

2 Sesquiquarta] om. Pe

3-4 om. Pe

4 om. Aut

233,24 DE TRIPLIS

- 66 conversis
CgMaPbV2
- 67 ut hic videas: VIII est triplum ad III, tres vero ad I
Aut
- 68 XXVII VIII III
XXVII XXXVI XXXXVIII
Hec figura non est naturalis, sed ego apposui, ut videas, qualiter ex triplis fiant sesquiertii.
Vrf

233,24 SESQUITERTIA

- 69a proportio
Bi
- 69b notatur proporcio
Aut
- 70 procreabitur
PbV2
- 71 ¹Cum ex multiplicibus superparticulares formantur, dant eis similia vocabula secundum se, i. ab eodem numero formata, ²ut, cum a triplicibus sesquiertii formantur, dant eis denominationem a ternario namque et tripli, et sesquiertii sunt denominati. ³Sic quoque a quaternario quadrupli et sesquiquarti et ita reliqui.
OQ²SV¹MaMcPbPe⁵PqWqAutLhaLryVrf
1 dant eis] dantes *QSPq* dant *Aut* vocabulo *Aut* secundum se] inter se *Wq* i.] vel *Pe* nam *Wq*
2 triplicibus] multiplicibus *AutVrf* sesquiertia *Wq* namque et] namque *Aut* tripli, et] triplici *OMaMcPbPeWqAutLhaLryVrf* nominati *OQSPbPePqWqVrf*
3 quoque] *om. O* quadrupli et] et quadruplo *McAutLhaLryVrf* et sesquiquarti et] *om. O* et ita reliqui] *om. Pe* et ita] ita et *QSLhaLry* ita *Ma*

233,24 SI DE QUADRUPLIS

- 72 fiat conversio
Aut

233,25 SESQUIQUARTA

- 73a proportio
Bi
- 73b notatur proporcio
Aut

233,25 CONSIMILIBUSQUE IN ALTERUTRA PARTE VOCABULIS

74 ut sesquiquinta a quincupla et sic in ceteris

Bi
quincupla *Bi*75 quod dicatur sesquiquinta, sesquisexta, sesquiseptima, sesquioctava et c. *Consimilia* accipe *vocabula*, quod dicit de quadruplis sesquiquarta, de triplis sesquitercia, cum hic sonat IIII et IIII, et hic III et III.*Aut***233,26 IN ALTERUTRA PARTE**

76 ut dicatur sesquiquinta et c.

*Aut***233,26 PROPORTIONALITAS**

77 superparticularis

*Aut Vrf***233,26 EX SUPERPARTICULARITATE VERO CONVERSA**

78	duplus	IIII	II	I	VIIII	III	I	tripplus
	conversus							conversus
	sesquialter	IIII	VI	VIIII	VIIII	XII	XVI	sesquitercius
	quadruplus	XVI	IIII	I	XXV	V	I	quincuplus
	versus							versus
	sesquiquartus	XVI	XX	XXV	XXV	XXX	XXXVI	sesquiquintus
	sescuplus	XXXVI	VI	I	XLVIIII	VII	I	septuplus
	versus							versus
	sesquisextimum facit	XXXVI	XLII	XLVIIII	XLVIIII	LVI	LXIIII	sesquiseptimus

Mc

79 ut dicatur VIIII VI IIII, recta enim erat IIII VI VIIII, ut figura sequens docet

*Aut**cf. 234,4 (B7)***233,28 CONVERSIM SESQUALTERA COMPARATIO**

80 superparticularitas conversa

Aut

234,4 VIII VI IIII (B7)

- 81 Superparticularium sesquialter
Mc

234,5 VIII XV XXV (B7)

- 82 Superparcientium superbipartiens
Mc
- 83 Superbiparciens proporcio est haec.
Aut

234,6 SUPERBIPARTIENS

- 84 ut est VIII ad XV, quia XV habet in se VIII et duas partes eius, i. III et III, quia VIII in tribus ternariis dividitur. Similiter videto de XXV ad XV.
Aut
habet in se VIII quia XV *Aut*

234,8 EX SESQUITERTIIS CONVERSIS SUPERTRIPARTIENTEM PRODUCIT CETERISQUE SIMILIBUS VOCABULIS ADAEQUATIS

- 85a [VIII XII XVI]
XVI XII VIII
XVI XXVIII XLVIII

LaMbPe
VIII XII XVI] *add. Mb*

- 85b Supertriparciens
XVI XII VIII
XVI XXVIII XLVIII
Superquadripartiens
XXV XX XVI
XXV XLV LXXXI

Lz
XXVIII] XXVIII *Lz*

- 85c XVI XII VIII sesquitercius conversus
XVI XXVIII XLVIII supertripartientem quartas gignit
XXV XX XVI sesquiquartus conversus
XXV XLV LXXXI superquadripartientem V^{tas} gignit
Mc

85d XVI XII VIII
 XVI XXVIII XLVIII
 XXV XX XVI
 XXV XLV LXXXI
 LXXXI habet XLV et quattuor quintas eius partes, ut quater VIII, i. XXXVI, additi XLV, LXXXI summam implent.
Wi

85e ex sesquiterciis conversis
 XVI XII VIII
 supertriparcentes
 XVI XXVIII XLVIII
Aut

86 Hoc modo fiunt supertripartientes ex sesquiterciis conversis:
 III III
 III VII
Vrf

234,8 EX SESQUITERTIIS CONVERSIS

87 Non ponit in libro sesquitercia conversa, tamen sequens figura indicat: Recta sesquitercia sunt VIII XII XVI, conversa vero sunt XVI XII VIII.
Aut
 XVI XII VIII] XVI VI VIII *Aut*
cf. 235,17-21 (B9)

234,9 CETERISQUE SIMILIBUS VOCABULIS ADAEQUATIS

88 ut ex sesquiquartis superquadripartientes
BiCgMaPbPe⁵PiV2Tpi
 ex] a *Bi* sequiquartis *PiTpi* superquadripartiens *Cg*
instar textus MaTpi

89 ut dicatur superquadriparciens et c.
Aut

234,10 SUPERPARTIENTES SPECIES

90 XXV XV VIII
 XXV XL LXIII
Mm

234,11 EX NON CONVERSIS AUTEM SUPERPARTICULARIBUS

91 quod non sint conversi, ut hic: VIII VI III

Aut

III] VIII *Aut*

234,13 MULTIPLICES SUPERPARTICULARES

92a III VI VIII

III X XXV

[hoc est duplex subsesqualter]

LaAut

hoc est duplex subsesqualter] *add. Aut*

92b III VI VIII superparticularium sesqualter rectus

III X XXV multiplex superparticularis,

i. duplex superparticularis

VIII XII XVI sesquitercius rectus

VIII XXI XLVIII multiplex superparticularis, qui est triplex

Mc

superparticularis, qui] superpartiens, qui *Mc*

234,14 EX MANENTIBUS VERO ...

93 Hec omnia requirantur ab arismetica.

Vrf

234,14 EX MANENTIBUS VERO SUPERPARTIENTIBUS

94 VIII VI III

Aut

234,14 EX MANENTIBUS

95 non conversis, i. ex rectis

Pe⁵

234,15 MULTIPLICES SUPERPARTIENTES

96a XVI XXVIII XLVIII

XVI XLIII CXXI

La

CXXI] CLIII *La*

- 96b VIII XV XXV superbipartiens rectus
 VIII XXIII LXIII multiplex superbiparciens
 XVI XXVIII XLVIII supertriparciens rectus
 XVI XLIII CXXI multiplex supertriparciens triplex
Mc
- 96c VIII XV XXV
 VIII XXIII LXIII
 [multiplex superparciens]
WiAut
 multiplex superparciens] *add. Aut*

LIB. II, CAP. 8**234,22 AEQUAS**

- 1 similes et continuas, ut sex sesquioctavas continuas vel similiter
Aut

234,22 SUPERPARTICULARIUM PROPORCIONES

- 2 quia habent statim unam post aliam sine intervallo
Aut
habere *Aut*

234,22 SUPERPARTICULARIUM

- 3 vel sesquialterorum
*Pe*⁵

234,24 INSCITIA

- 4 inscientia, stultitia
Pn

234,24 HAC REGULA

- 5 quam dabo
Aut

234,25 AEQUAS PROPORCIONES EX MULTIPLICITATE

- 6 continuas, ut II IIII VIII XVI
Aut

234,26 UNUSQUISQUE MULTIPLEX AB UNITATE SCILICET COMPUTATUS TOT SUPERPARTICULARES HABITUDINES PRAECEDIT SUAE SCILICET IN CONTRARIAM PARTEM DENOMINATIONIS ...

- 7 Ecce regula
Aut
- 8 Axioma
Vrf
- 9 Eadem regula servanda est in cantu, ut unum diapason unum praecedet diapente et c.
O

- 10 ¹sive et reliqui. *Tot superparticulares praecedit suae denominationis*: ²A duplo namque sesquialter, a triplo sesquitercius [a quadruplo sesquiquartus] denominantur et reliqui secundum suum ordinem. ³Sed illa denominatio quantum ad sensum in contrariam partem fit, quia cum in primitivis itur in augmentum, in derivativis vero in deminutionem. ⁴In multiplicibus quippe, quanto maior est numerus, tanto maior fit proportio. ⁵In superparticularibus vero crescente numero decrescunt proportiones.

OQ²SV¹ + V²BcBiCgLaMaMcPbPePqR²WqAutHwgLhaLryPhtPtsVrf

1 scr. V² 2-5 scr. V¹ 1-3] om. QS 1-2] om. Bc

1] *om. BiPeWqHwgLhaPhiPts* Unusquisque multiplex tot superparticulares praecedit suae contrariae denominationis, quotus ipse ab unitate fuerit *Ma* Sive sesquialteri sive sesquitercii et reliqui tot superparticulares praecedit suae denominationis *Pq* praecedunt *Cg* praecedat *La* demonstrationis *O* 2-3 Sed illa] *repet. Cg*

2] Namque sesquialter denominatur a duplo, sesquitercius vero a triplo, ceteri secundum suum ordinem *La* A duplo] *repet. V² A] om. Pts* sesquitercii *Ma* a quadruplo sesquiquartus] *add. Bi* denominatur *BiHwgPtsVrf* secundum] ad *Ma*

3 Sed et illa demonstratio *La* Sed] Si *Hwg* fit] sit *BcPeHwg* quia] quid *La* qua *Wq* primitivis] primis *O* in diminutione in diminutivis *add. Mc* itur in augmentum] in augmentum crescat *La* sint in agmentum *Pq* sit in agmentum *Pht* itur] esse *OPb* esset *Bc* sit *BiCgMaMcPeR²AutHwgLhaLryPtsVrf* esse in derivativis *O* vero] *om. OBcBiCgLaMcPbPePqR²AutHwgLhaLryPhtPts* est *MaVrf* deminutionem] diminutione *OBcCgMaMcPeR²AutHwgLhaLryPht* deminutione *Pb* est denominatio *add. Bi* est *add. CgPeR²AutHwgLhaPhiPts* fit *add. La*

4-5] *om. Bc*

4 quanto] quantum *Pq* quater *Wq* est] *om. McLry* tantum *Pq* fit] est *BiR²* sit *McHwg*

5 superparticulariis *Aut* decrescit proportio *Bi* decrescunt] minuuntur *La* instar *textus Pht*

- 11 ut a duplo sesquialter, a triplo sesquitercius, a quadruplo sesquiquartus; i. si quartus aut quintus ab unitate discesserit, quattuor aut V sesquialteros habebit.

PnWiLpl

ut] *om. Wi* sesquiquartus] *rel. om. Wi* dicesserit *Lpl*

234,26 UNUSQUISQUE MULTIPLEX

- 12 ut II

Aut

234,26 AB UNITATE

- 13 cum unitas praecedat: IIII VIII XVI

Aut

234,26 COMPUTATUS

- 14 numeratus, ut figura sequens innuit

Aut

cf. 235,3-7 (B8)

234,26 TOT SUPERPARTICULARES HABITUDINES PRAECEDIT

- 15 quia in sesquialtera proportione maior pars est quam in sesquitercia, et in sesquitercia maior quam in sesquiquarta, et quanto maior numerus est in superparticulari, tanto minor pars fuerit.

Bi

234,27 SUPERPARTICULARES HABITUDINES

- 16 Sesquialteros continuos videas hic in figura.

Aut

cf. 235,3-7 (B8)

- 17 sui generis

Vrf

234,27 HABITUDINES

- 18 continuas

Aut

234,27 PRAECEDIT

- 19 plus habet

Aut

234,27 SUAE SCILICET

- 20 habitudines dico factas

Aut

234,27 IN CONTRARIAM PARTEM DENOMINATIONIS

- 21 a duplo sesquialtera et reliquae

Q²

- 22 quia ipse est multiplex, ille superparticularis nominatur

MaPbPe⁵V²

- 23 F<ulbertus>: ut, qui duplus alterius, sit subsesqualter alterius [et c.] [et reliqui]
Pb⁹PcAutLhaLryVrf
 F<ulbertus>] *om. Lry, eras. Lha; cf. I,31,1 et c.] add. AutLhaLryVrf et reliqui] add. Aut*
- 24 et in hoc claret exemplo
LaPe⁵
 et] ut *Pe*
instar textus La
- 25 *In contrariam partem dicit suae denominationis, quia quartus est ab unitate, habet tamen III sesquialteros et non IIII; et qui tercius est ab unitate, habet tantum duos sesquialteros et non III; et sic videas in omnibus competenter.*
Aut

234,28 CONTRARIAM

- 26 convenientem
Wq

234,29 HOC MODO

- 27 exponit
Aut

234,29 UT DUPLEX SESQUALTERAS ANTECEDAT

- 28a ut in prima discriptione
Pn
cf. 235,3-7 (B8)
- 28b Hoc indicat prima figura.
Aut
cf. 235,3-7 (B8)

234,29 SESQUALTERAS

- 29 habitudines
PnLpl

234,29 ANTECEDAT

- 30 ut est II superponitur III
Aut

234,30 TRIPLEX SESQUITERTIAS

31a ut in secunda discriptione

Pn

31b Hoc indicat secunda figura.

Aut

cf. 235,17-21 (B9)

234,30 QUADRUPLEX SESQUIQUARTAS

32a ut in tertia discriptione

PnLpl

ut] *om. Lpl*

cf. 236,1-5 (B10)

32b Hoc indicat tertia figura.

Aut

cf. 236,1-5 (B10)

234,30 AC DEINCEPS

33 quincuplex sesquiquintas, reliqui

PnLpl

reliqui] *om. Lpl*

235,3 ad B8

34 A duplis sesqualteri

Pn

35 ¹Quod autem dicit *disputatorem de musica inquirere III vel IIII vel plures superparticularium*, i. sesqualterorum vel sesquiterciorum proportiones: ²sic est accipiendum, ut accipiemus ab unitate prius locata omnes multiplices, s. duplices ad sesqualteros faciendos usque ad XVI numerando I II IIII VIII XVI, ³et unicuique horum supposito suo sesqualtero videamus, quoto loco, vel secundo, vel tercio, vel plus ab unitate, quae prior est, discesserit. ⁴Si ponitur secundus ab unitate, ut duo, habet unum sesqualterum sibi suppositum; si tercius est ab unitate, duos habet sesqualteros; si quartus, III habet sesqualteros. ⁵Et hoc est, quod dicit: *in contrariam partem suae denominationis*. ⁶Qui quartus est ab unitate, habet tantum tres sesqualteros et non IIII. ⁷Et sic in ceteris adhuc considera in triplis et quadruplis, qui sequuntur in aliis duabus figuris.

Aut

⁷ adhuc] ad hunc *Aut*

- 36 ¹Ecce, quia binarius primus duplex est post unitatem, ideo habet unum tantum numerum post se, qui est sesquialter ad ipsum i. ternarium. ²Et ideo ternarius solus scriptus est sub binario, sicut in figura patet. ³Ita nota de ceteris: tot enim habet quisque duplus sub se sesquialteras, quantus duplus ipse est ab unitate. ⁴Hoc idem nota in figura sesquitertiorum et sesquiquartorum.

Vrf

235,8 IN SUPERIORE IGITUR DESCRIPTIONE ...

- 37 Exponit praedictam figuram.

Aut

235,8 IN SUPERIORE IGITUR DESCRIPTIONE

- 38 duplorum

PnLpl

235,8 PRIMUS MULTIPLEX

- 39 ab I

Aut

235,9 UNUM

- 40 solum, ut figura indicat

Aut

- 41 ¹solum i. tantummodo, quia III non habet numerum inferiorem, cui sit subsesquialter, ²quia nullus numerus est, qui contineat eum totum et medietatem eius, quia medietate caret. ³Non enim in duo equa dividi potest. ⁴Et ita videto in VIII et in XXVII et in LXXXI, quia non habent sub se numeros, quibus sint subsesquialteri, ⁵nam carent numeros, qui eos contineant et medietates eorum, cum non dividantur in duo equa.

Aut

235,9 AD SE

- 42 post se

Vrf

235,9 QUI

- 43 ternarius

Pn

235,10 VERO

- 44 sed
Aut

235,11 QUONIAM

- 45 numerus
V2
- 46 quare
Aut

235,11 MEDIETATE DEFICIT

- 47 III enim in duo equa dividi non possunt.
Aut

235,11 DEFICIT

- 48 vel destituitur
Kn
destituitur *Kn*

235,12 QUATERNARIUS

- 49 qui est in tercio loco ab unitate
Aut

235,12 SECUNDUS EST DUPLEX

- 50 ad III
Aut

235,12 HIC

- 51 quaternarius
PnAut
III *Pn*

235,12 SESQUALTEROS

- 52 continuos s.
Aut

235,13 SENARIUM ET NOVENARIUM

- 53 exponit quos sesqualteros s.
Aut

235,13 QUI

- 54 novenarius
M³PbPnV2Aut
VIII Aut

235,15 TRIPLI VERO EODEM MODO SESQUITERTIOS CREANT.

- 55 dupli creant sesquialteros, sed t<ripli> ...
Aut
 creant] erant *Aut*
- 56 Inspice secundam figuram.
Aut
 cf. 235,17-21 (B9)

235,16 SESQUITERTIOS

- 57 sesquitercia proporcio
Aut

235,17 ad B9

- 58 A triplis sesquitercii
McPn

- 59 ¹Similiter numeri istius ultimi figurae, qui sunt IIII XVI LXIII CCLVI, non creant sub se sesquitercios. ²Nam IIII in tribus partibus equis dividi non potest, et ideo non habet inferiorem se numerum, cui sit sesquitercius. ³Nota et hoc in XVI et LXIII et CCLVI. ⁴Et hoc est, quod dicit: *semperque tertia pars quodam naturali fine excluditur in ultimo numero*, ⁵quia hac in figura nullus ultimus numerus est, qui habeat sub se numerum, qui contineat eum totum et eius terciam partem, ⁶cum careatur terciis partibus, i. *cum excludantur a terciis partibus* et similiter unaquaque figura secundum genus suum potest notari in ultimis numeris naturalis finis.

Aut
 6 unaquaque] inaquaque

235,22 IN SUPERIORE IGITUR DESCRIPTIONE

- 60 triplorum
PnLpl
- 61 figura, quam modo diximus: I III VIII et c.
Aut
 cf. 235,17-21 (B9)

235,23 TRIPLEX

- 62 ternarius
PbV2Aut

235,23 SESQUITERTIUM

- 63 quaternarium
PbV2Aut

235,24 SECUNDUS

- 64a triplex, VIII^{us} s., praecedat XII XVI
PbV2
- 64b triplex
Aut

235,24 TERTIUS

- 65 triplex, i. XXVII
Aut

235,25 IN ULTIMO NUMERO

- 66 sesquitertio
Vrf

235,25 NATURALI QUODAM FINE CLAUDATUR

- 67 Quia isti angulares numeri non possunt in tres partes dividi, idcirco
quodam naturali fine clauduntur.
So

235,25 CLAUDATUR

- 68 excludatur
Aut

235,26 QUOD SI QUADRUPLO STATUERIS

- 69 Aspice ad sequentem figuram.
Aut
cf. 236,1-5 (B10)

235,26 QUADRUPLUM

70 unitate

*So*71 hic III°, ita de ceteris potes per te notare:

I IIII

I V

*Vrf***235,27 SI QUINCUPLUM**

72 statueris

*Pn***235,27 SINGULI DENOMINATIONE MULTIPLICES TOT SUPERPARTICULARES PRAECEDUNT, QUOTO LOCO IPSI AB UNITATE DISCESSERINT.**

73 Verbi gratia: In quadruplis secundo loco ab unitate discedunt XVI; totidem superparticulares, i. duos, quod XX et XXV ipsi XVI praecedunt.

*McPn*XXV] XXXV *Mc***235,27 SINGULI**

74 quia singuli aut primi aut secundi

*Pe⁵***235,28 DENOMINATIONE**

75 nam sesquitertia a triplis denominatur

PnLpl

76 simili servata, ut triplex sesquitercios, quadruplus sesquiquartos, et sic per cetera

*Aut***235,28 MULTIPLICES**

77 nominativus

Cg

78 qui multiplices nominantur, ut sunt dupli, tripli, quadrupli ac deinceps

PbV²

235,29 IPSI

- 79 multiplices
Pr¹

236,1 ad B10

- 80 A quadruplis sesquiquarti
McPnLpl
quadrupli *Mc* sesquiquadra *Pn* sesquiquarta *Lpl*

236,7 QUATTUOR

- 81 sesquialteros
Aut

236,8 SESQUIOCTAVOS

- 82 I VIII LXIII
VIII LXXII
LXXXI
Q²SP¹
LXIII] XIII *Pr*

236,10 UTQUE

- 83 et ut
BiPbPe⁵V²
- 84 scilicet
Aut

236,10 EI NUMERO

- 85 de quo quaestio est; veluti dicat: da mihi IIII^{or} sesquiquartos.
McPnLpl
da mihi] ei *Lpl*
- 86 non naturali [numero] sed multiplici [ut II IIII]
BiPbV²Aut
numero] *add. Bi* ut II IIII] *add. Aut*
- 87 qui primus est
PbPe⁵V²Aut
est] *om. Pe*

236,10 PRIMO

- 88 primitus
CgPe⁵

236,11 QUAERAT

- 89 aliquis de musica disputator
Aut

236,11 QUI

- 90 numerus
Q²BiPbPnV2Aut

236,11 QUANTI

- 91 quot
PbV2AutVrf
- 92 termini
BiPbR1LhaLry
- 93 numeri
Pe⁵AutVrf

236,11 PROPOSITI

- 94 [ab aliquo] ad quaerendum
BiPbR1AutLhaLryVrf
ab aliquo] *add. Bi* ad quirendum *Lha*

236,11 TOT

- 95 sesquialteros
WiBwi
- 96 numeros
Aut

236,11 PRAECEDERE

- 97 antecedere
Pn

236,12 POST SE HABERE NON POSSIT

98 velut in alio loco inveniri possit

K_n

inveni *K_n*

236,12 POST SE

99 retro se

P_n

236,12 SED DISPONAT POTIUS MULTIPLICES VIDEATQUE QUANTOS SUPERPARTICULARES REQUIRIT

100 Verbi gratia: si disputator ille vult habere tres proportiones in musica, recurrat ad numerum octonarium, et ibi poterit invenire tres sesquialteras proportiones. Si vero vult quatuor, incipiat ab XVI et similiter in ceteris; aspice retro in prima figura.

Aut

recurra *Aut*

cf. 235,3-7 (*B8*)

236,12 MULTIPLICES

101 ut I, II, III et c.; videto retro in prima figura

Aut

236,13 QUANTOS SUPERPARTICULARES REQUIRIT

102 Quasi interroget eum, quot proportiones velit habere. Si dixerit III, incipiat a XVI; si dixerit unam, incipiat a II; si tres, incipiat ab VIII. Vide in figura.

Aut

236,13 SUPERPARTICULARES

103 sesquialteros

Aut

236,14 EO LOCO

104 est figurata locutio

BcBiCgMcPbV2AutLhaLryVrf

est] om. *Lry* figura *Mc*

105 de quo questio est; ut, si quaerat quattuor sesqualteros, quarto loco; si duos, secundo; reliqui

McPnLpl

qua *Mc* si quaerat] quis *add. Lpl* loco] lo *Pn* reliqui] loco *Lpl*

106 quoti numeri continuas proportiones quaerit

Aut

236,15 IN SUPERIORIBUS DESCRIPTIONIBUS

107a in prima figura istarum trium

So

cf. 235,3-7 (B8)

107b Aspice ad primam figuram.

Aut

236,16 NON A QUATERNARIO INGREDIATUR INVESTIGATIONEM

108 non incipiat investigare posse habere tres sesqualteros a quaternario, s. ab octonario

Aut

236,17 HIC

109 quaternarius

V2Aut

236,17 QUONIAM SECUNDUS EST DUPLUS

110 in prima figura vide

Aut

cf. 235,3-7 (B8)

236,18 DUOS

111 sesqualteros

PbV2Aut

236,18 TERTIUMQUE

112 sesqualterum

PbV2

236,19 SED UT AB OCTONARIO MEDIETATES TEMPTET AP- PONERE

113 tunc tres sesqualteros invenies

Pc⁵

236,19 SED UT

114 hoc videat

PbV2

115 dico

*Aut***236,19 MEDIETATES**

116a sesquialterae habitudinis

OPe⁵

116b sesquialteras

EiEnR1SoLhaLryVrf

116c sesquialteras proportiones

PbV2

117 Medietates ideo dicit, quia sesquialtera proportio habet minorem numerum totum et insuper eius medietatem.

*Bi***236,19 HIC**

118 octonarius

*Pe⁵Aut**VIII Pe***236,20 TERTIUS**

119 duplus

*PbV2***236,20 QUAERIT**

120 ille disputator

*Aut***236,21 EST ETIAM ALIA AUGENDI PROPORTIONES VIA HOC MODO.**

121 Axioma

*Vrf***236,22 AUGENDI**

122 inveniendi

O

236,23 IN EISDEM COMPARATIONIBUS

- 123 in multiplicibus sive aliis
AutLhaLryVrf
 in] *om. AutLry sive*] vel in *Lha*

236,23 MINIMAE PROPORCIONES

- 124 quae sunt post unitatem, ut in sesquialteris II et III, in sesquiterciis III et IIII, in sesquiquartis IIII et V
PnLpl
 sesquiertius *Pn* sesquiquartus *Pn*
- 125 quia primi numeri semper dicuntur minimae proportiones
So
- 126 ut ipse exponet
Aut
- 127 minimi termini, ex quorum comparatione nascuntur proportiones
Vrf

236,25 MULCTATUS

- 128 truncatus
M³PbPe⁵PnV²AutLplLryVrf
- 129 dampnatus
O
- 130 cumulatus
Q²
- 131a curtatus
CgPht
- 131b decurtatus
PnLpl
- 132 diminutus
KnLzWbLlz
- 133 privatus
Mh
- 134 plexus
Pe⁵
- 135 alienatus
PnLpl

236,26 MINIMAE IGITUR PROPORTIONES SUNT

136 Minimae sunt

LzLlz
sunt] *om. Llz***236,26 MINIMAE IGITUR**

137 a causa

*Aut***236,26 SESQUALTERA**

138 ut in

*M4MaPiV2Tpi***236,26 SESQUITERTIA**

139 in

*M4***236,27 SESQUIQUARTA**

140 in

*M4***236,27 ET DEINCEPS**

141 in sesquiquinta VI ad V

*Aut***236,28 ET QUAEACUNQUE SE PROPORTIONES UNITATE PRAE-
CESSERINT**142 In omni [enim] specie superparticularium in prima sua radice uni-
tate differt tantum comes a duce, sed in processu suo, quoto ordine
fuerit, tot in differentia habet.*OQ2SV1CgMcPbPe5PqWqAutLryVrf*In omni] Numerus *OPb* enim *add. QS* sua] sui *McPbAutLryVrf* tantum dif-
fert *CgWq* tantum] *om. PeAut* a duce] adduce *Mc* et dux *PqAut* suo] *om.*
Wq habebit *Pe*

236,28 PRAECESSERINT

143 minime sunt

MhMkMm
cf. 236,25

144 tales sunt

Pb³AutVrf

145 erunt radices

*Pq***236,29 PROPOSITUM**

146 decretum, constitutum

Pn

147 statutum

*Pq***236,29 SIT**

148 a nobis

*PbPe⁵Vz***237,1 RADICEM SESQUALTERAM**

149a duo et tres

LzPnWbLlz

149b III ad II

*Aut***237,2 BINARIUM PER BINARIUM**

150 dicens bis duo

*Aut***237,3 TERNARIUS PER BINARUM**

151 dicens bis tres

*Aut***237,4 TERNARIUM IN SEMET IPSUM**

152 III ter

Pn

153 dicendo ter ter

Aut

237,5 QUI DISPONANTUR

- 154 insimul collecti
Aut

237,6 II III (B11)

- 155 ex his duabus radicibus duae sesquialterae
Lpl

237,9 VI AD IIII ET VIII AD VI

- 156 Binarium ternariumque modo dimisit, quia radices sunt sesquialterorum.
OPb V2Aut Vrf
et ternarium *Vrf* modo dimisit] reliquit *O* sunt radices *Vrf* sesquialterarum
V2

237,9 VI

- 157 scilicet
Aut

237,10 TRES

- 158 ut indisiuncta
O
- 159a sesquialteros
Pn
- 159b sesquialteras proportiones
V2Aut

**237,10 DISPONO EOSDEM NUMEROS, QUOS SUPRA IN EXQUI-
RENDIS DUABUS SESQUALTERIS HABITUDINIBUS PROPO-
SUERAM**

- 160 ¹Ad sesquialteros enim inveniendos semper erit multiplicatio faci-
enda per primas radices, i. binarium et ternarium, ²ut vel se
multiplicent, vel multiplicatos multiplicent, et iterum multiplicatos
multiplicent. ³Et sic in infinitum ad quantumcumque sesquialteros
volueris inveniendos.
Lpl

237,11 SESQUALTERIS HABITUDINIBUS

- 161 II ad III et c.
Aut

237,12 IPSASQUE SESQUALTERAS PROPORCIONES

- 162 ponam
PbPe⁵
- 163 VI ad IIII et VIII ad VI
Aut

237,12 BINARIO QUATERNARIUM

- 164 dicens bis IIII
Aut

237,12 BINARIO

- 165 ex
Pn

237,13 SENARIUM BINARIO

- 166 bis VI dicens
Aut

237,13 BINARIO

- 167 ex
Pn

237,14 NOVENARIUM BINARIO

- 168 dicens bis VIII
Aut

237,15 NOVENARIUM TERNARIO

- 169 dicens ter VIII
Aut

237,17 II III (*B12*)

- 170 simplices
PbPe⁵V₂
- 171 He sunt radices.
Aut

237,18 IIII (B12)

172 per binarium
P_n

237,18 VI (B12)

173 per binarium
P_n

237,18 VIII (B12)

174 per ternarium
P_n
per binarium per ternarium *P_n*

237,19 VIII XII XVIII XXVII (B12)

175 multiplicati per superiores
P_bV₂

176 He sunt proportiones.
Aut

237,19 VIII XII XVIII XXVII (B12)

177 bis IIII, bis VI, bis VIII et ter VIII
Aut

237,20 SESQUITERTIAS PROPORCIONES

178 III III
VIII XII XVI
[XXVII XXXVI XLVIII LXIII]
Q²SEiK_n
gl. repet. Ei XXVII XXXVI XLVIII LXIII] add. Ei(2)

237,21 EXTENDERE

179 augere
Aut

237,21 PONAS SESQUITERTIORUM RADICES

180 Radices vero sesquiterciorum III et quatuor, de quibus idem facies,
quod de sesquialteris.
Lpl

237,22 QUAE

- 181 scilicet
Aut

237,23 ATQUE AD HUNC MODUM MULTIPLICES.

- 182 sicut superiores
PbV2
- 183 hoc modo:
III IIII
VIII XII XVI
Vrf
cf. II,8,178

237,23 MULTIPLICES

- 184 verbum est secundae personae
Pn
- 185 istos
PbV2

237,24 SESQUIQUARTAS

- 186 IIII V
XVI XX XXV
Q2S
- 187 velis extendere
PbPnV2
extentendere V2
- 188 requiris
Pe5
- 189 proporciones velis augere
Aut

237,24 SESQUIQUARTORUM DISPONES RADICES

- 190a IIII et V
Q2WiBwi
- 190b V ad IIII
Aut
- 191 radices sesquiquartorum IIII et V, de quibus eadem est regula
Lpl

237,24 RADICES

- 192 Radix femininum genus est
P_n

237,25 QUOTLIBET

- 193 numeros
Aut

**237,26 QUANTUM AUTEM NOBIS HAE CONSIDERATIONES
PROSINT**

- 194 qui fructus in his modo sit, non demonstratur, sed quantum
Aut

LIB. II, CAP. 9

237,28 DE PROPORTIONE NUMERORUM, QUI AB ALIIS METIUNTUR.

- 1 Aliud de natura proportionis numerorum, quae omnia ad opus sequentium erunt utilia.

Lpl

237,29 SI DUOS NUMEROS EORUM DIFFERENTIA INTEGRE FUERIT PERMENZA, IN EADEM SUNT PROPORTIONE NUMERI, QUOS SUA DIFFERENTIA MENZA EST

- 2 Axioma

Vrf

- 3 in III° <libro>

Pe⁵

- 4 Futuram expecta expositionem istius regulae.

Aut

- 5 duorum numerorum; *differentia eorum*, s. numerorum, si fuerit integra permensa, in eadem proportione erunt numeri, quos mensa est differentia sua.

Wq

237,29 DUOS NUMEROS

- 6a L LV

Pe⁵

- 6b ut LV et L

Aut

237,29 EORUM

- 7 vel propria

PbV₂

- 8 numerorum

Pe⁵

237,29 DIFFERENTIA

- 9 ut V

WqAut

238,1 IN EADEM SUNT PROPORTIONE NUMERI

- 10 ¹Notandum quod *in eadem* [proportione, i.] commensuratione manebunt, vel in augmento vel in detrimento, quousque terminus mutet et ad alium transeat numerum. [²Et hoc ad magnorum numerorum proportionem dinoscendam multum valet utilissimumque est.]

OLaMcPbPc*AutLryVrf

1 proportione, i.] *add. LaMcAutLryVrf* commensione *O* cum mensuratione *Aut* vel in detrimento] *om. Lry* vel detrimento *Mc* et ad] ad *Mc*

2 *add. LaMcPcAutLryVrf* ad hoc *Mc* utilissimum *La*

cf. II,9,21

238,1 NUMERI

- 11a L et LV
KnLzPrWbWnWqEwn
I et LV *Pr*

- 11b maiores ut L et LV
Pn

238,2 DIFFERENTIA

- 12 V
LzWbWnWqEwnLlz

238,2 IN QUA ERUNT PROPORTIONE ETIAM HI NUMERI, SECUNDUM QUOS EOS SUA MENSURA EST DIFFERENTIA

- 13 in arithmetica non
 Q^2

238,3 HI

- 14 [ut] verbi gratia X et XI
 $Q^2SKnLzPe^5PnWbWnWqEwnLplLlz$
ut] *add. S* verbi gratia] *om. KnLzPePnWbWnWqEwnLplLlz*

238,3 DIFFERENTIA

- 15 V
Pr
IV *Pr*

**238,4 HI IGITUR AD SE INVICEM SESQUIDECIMA HABITUDINE
COMPARANTUR**

- 16 ab unitate enim differunt X et XI, simili quoque proportione L et LV, [i. sesquidecima]

K_nL_zPr²W_bW_qL_lz

differunt] differentiae *K_nPr* simili quoque] similique *L_lz* i. sesquidecima]
add. W_q

17	¹ octuplus versus	LXIII	VIII	I
	sesquioctavus igitur	LXIII	LXXII	LXXXI
	nonuplus <versus>	LXXXI	VIII	I
	sesquinonam	LXXXI	XC	C
	decuplus versus	C	X	I
	sesquidecimus	C	CX	CXXI

²Habet enim CXXI totum CX in se et eius mensura, i. XI. ³Ipsa est X^{ma} CX huius numero. ⁴Sic ergo, ut C et XC per denarium (decies vel undecies vel undenarium) metiuntur, ita L et LV per medietatem denarii, quod est V, in sesquidecima proportione metiuntur.

⁵Habet enim LV totum L in se et eius denariam, i. V, qui V^e XIes in maiore reperiuntur, cum decies in minore sit.

Mc

4 decies vel undecies vel undenarium] *suprascr. Mc*

5 totum] *tonum Mc*

- 18 quia LV continet L et decimam partem eius, i. V

Aut

238,6 HIC

- 19 quinarus

LzPbPc⁵PrV₂W_bWiWqAutBwiLl_zVrf

238,7 UNDECIES

- 20 mecietur quinarus

Aut

238,6 HIC IGITUR METIETUR ...

- 21 Hoc ad magnorum numerorum dinoscentiam multum valet.

OQ²SV¹PbPqWq

Hec *Pq* dinoscentiam] proportionem dinoscentiam *OPb*

cf. II,9,10

238,8 SECUNDUM X IGITUR ATQUE XI NUMEROS LV ET L PROPRIA DIFFERENTIA, ID EST QUINARIUS PERMETIETUR, ET SUNT XI AD X SESQUIDECIMA COMPARATIONE COMPOSITI.

- 22 ¹Nam sicut quinarium mensurat decies L, sic unitas mensurat decies X, ²et sicut quinarium mensurat undecies LV, sic unitas mensurat undecies XI, ³et sicut sesquidecima proportio est in maioribus numeris, qui mesurantur, hoc est L et LV, sic sesquidecima proportio est in minoribus [numeris], qui mesurant maiores, hoc est X ad XI.

OLaMcPbPc*Pe⁵V2WqAutLryVrf

1 decies mensurat quinquaginta undecies quinquaginta V Vrf decies L] quinquaginta L Mc decies mensurat X undecies mensurat XI Vrf per X OPe

2 om. Vrf

3 est in] in Lry hoc est] om. Pe L et LV] L LV La LV Mc in] om. PbV2 numeris] add. PbV2 X et XI LaVrf X ac XI Wq

238,8 SECUNDUM X IGITUR ATQUE XI

- 23 secundum illam proportionem, quae est inter X et XI
Vrf

238,8 LV ET L

- 24 istos, s. numeros
Vrf

238,9 PROPRIA DIFFERENTIA

- 25 nominativus
Vrf

- 26 unitas
PnLpl

238,9 ET SUNT XI AD X SESQUIDECIMA COMPARATIONE COMPOSITI

- 27 Expositio est.
Vrf

- 28 quia XI continet X et decimam partem eius, i. unum
Aut

238,10 COMPOSITI

- 29 comparati
PnLpl

238,10 IN EADEM IGITUR SUNT PROPORTIONE NUMERI

- 30 in sesquiX^a
Vrf

238,11 NUMERI

- 31 L et LV
OBiKnLzPbPnPrVzWbWnWqAutEwnLlz
LV et L Aut et] om. PnWnWqEwn

238,11 DIFFERENTIA

- 32 V
OBiPbPnPrVzWqLpl
quinarius BiPbVz quinaris PnLpl

238,12 IN QUA

- 33 sesquidecima
PnLpl

238,12 HI

- 34a X et XI
OQ²SBiKnPbPnPrVzWbWnWqAutEwn
XI] XII O

- 34b X XI numeri
Pc

238,13 EOS

- 35 L et LV
O

238,13 PROPRIA DIFFERENTIA

- 36 V
LzWbWnLlzEwn
LV Ewn

238,13 QUOD SI QUA DIFFERENTIA ...

- 37 Axioma
Vrf

238,13 QUA

- 38 aliqua
BiPb
- 39 data
Kn

238,14 EOS NUMEROS

- 40 ut LIII et LVIII
Aut

238,14 DIFFERENTIA

- 41 ut quinarius
Aut

238,15 UT

- 42 quomodo ita, exponit, s. ut
Aut

238,15 EANDEM MENSURAM NUMERORUM PLURALITAS EXCEDAT IDEMQUE IN UTRISQUE SIT EXCESSUS ET SIT DEMINUTIOR DIFFERENTIAE MENSURA, QUAM EST PLURALITAS NUMERORUM

- 43 quia pluralitas LIII numeri excedit decies V, et pluralitas LVIII excedit undecies quinque, et hac ablacione numeri, qui remansere post ablacionem, i. L et LV, inter se maiorem habent proporcionem, quam esset, cum unusquisque habebat in se ternarium abstractum.
Aut
oblacione *Aut*

238,15 PLURALITAS

- 44 copia
Aut

238,16 IDEMQUE IN UTRISQUE SIT EXCESSUS

- 45 aequalis transilitio
OPbV2
- 46 equalis transgressio
Bi
- 47 qui metiuntur eadem differentia
Pe5

238,16 EXCESSUS

- 48 augmentum
Pe5
- 49a ut non possit pertingere usque ad summam nimis exuberantem
Lpl
- 49b ¹non pertingens husque ad summam. ²Quinarius enim decies non pervenit husque ad LIII, nec undecies husque ad LVIII.
LryVrf
2 om. Lry

238,16 ET SIT DEMINUTIOR DIFFERENTIAE MENSURA, QUAM EST PLURALITAS NUMERORUM

- 50 non comprehendat totam quantitatem numerorum
OPe5
- 51 ut sunt III minus V duobus
KnLzPr²WbWnWqEwnLlz
ut] II° Pr V] om. Llz
- 52 Ipse exponet affatim in sequenti.
Aut

238,17 DIFFERENTIAE

- 53 V
EiEnKnLzMhMkPrWbWnWqEwnLlz

238,17 PLURALITAS NUMERORUM

- 54 L LIII
EiEnMhMk
LIII] III Mh
- 55 LIII et LVIII
KnLzPrWbWnWqEwnLlz

**238,18 MAIOREM OBTINEBUNT PROPORTIONEM AD SE INVICEM
NUMERI, SI EIS ILLUD, QUOD RELINQUITUR POST MEN-
SIONEM, RETRACTUM SIT, QUAM FUERUNT INTEGRI**

- 56 Verbi gratia: Maiorem habebunt proportionem L et LV, si ternarius utrisque fuerit detractus, quam habuerunt, dum erant integri, i. LIII.

Lpl

238,19 NUMERI

- 57 comparati
BiPb

238,19 SI

- 58 hoc est quod
Aut

238,19 EIS

- 59 numeris
Aut

238,19 QUOD RELINQUITUR POST MENSIONEM

- 60 III
PrWqAut

238,20 PROPRIA DIFFERENTIA

- 61 uniuscuiusque, i. decies V L, et undecies V LV
Aut

- 62 *Propriam differentiam* dicit quinarium, qui, dum metiebatur illos integros LIII et LVIII, ad eorum exuberationem non potuit pertinere.

Lpl

238,21 SINT ENIM NUMERI DUO LIII ET LVIII.

- 63 Si vero addas binarium unicuique, erunt LV et LX; atque idcirco in his minor proportio, quam in L et LV, aut si subtrahas ternarium utrisque.

KnLzPr²WbWqLlz

erunt] *om. Wq LX] XL LzLlz minor] om. Wq aut si] aut Kn ut Pr*

- 64 ¹Excepta [i. ablata] quadam praecisura [i. minima] LIII et LVIII in sesquitertia decima proportione sunt. ²Quod ita probatur: Sublata unitate a LIII et a LVIII duobus sublatis [i. quia LVI continet LII et tredecimam partem eius, i. IIII, remota quadam praecisura] sesquiertii decimi sunt LII ad LVI. ³Divide ergo unitatem, quam a LIII^{bus} subtraxeras, in XIII minutias easque distribue singulas per singulos quaternarios, qui sunt XIIIes in LII^{obus}. ⁴Rursus duas unitates a LVIII subtractas dissipabis singulas in XIII minutias, ex quibus XIII sumptas, appones singulas singulis quaternariis, qui sunt XIII in LVI, et remanent XII minuciae. ⁵Hac igitur praecisura reiecta LIII et LVIII sesquitercii decimi sunt.

LaMcPb³*Pc*RI*AutLryVrf

1 Excepta] Excepto *Lry* Facta *Vrf* i. ablata] i. oblata *add. supra Aut* quaedam *Mc* praescirura *Lry* i. minima] *add. supra Aut*

2 a LIII] LIII *McPbAutLry* de LIII *Vrf* a LVIII duobus sublatis] duobus sublatis LVIII *McPbAutLry* duobus sublatis de LVIII *Vrf* i. quia - praecisura] *add. Aut* sunt] *om. Mc* ad] et *Mc*

3 ergo] *om. McPbRI* a LIII^{bus}] LII^{bus} *McPbRIAutLry* de LIII *Vrf* distribuas *Aut* quaternarios] *om. LaRI*

4 a LVIII] LVIII *McPbRI* *Lry* de LVIII *Vrf* XIII sumptas] XIII sumptas *McLry* singulas appones singulis *Lry* singulas] *om. McPbRIAutVrf* sint *Pb*

5 Haec *Aut*

238,24 L

- 65 quia decies quinque L sunt et non ultra
Aut

238,25 IDEM

- 66 quinarius
BiPbPrV2Aut

238,25 LV

- 67 quia undecies V LV sunt et non ultra
Aut

238,26 EX UTRISQUE

- 68 a LIII et LVIII
Aut

238,31 IN HOC IGITUR MANIFESTUM EST, MAIORIS ESSE PROPORTIONIS INTER SE L ET LV QUAM LIII AD LVIII. IN MINORIBUS ENIM NUMERIS MAIOR SEMPER PROPORTIO REPPERITUR; QUOD PAULO POSTERIOUS DEMONSTRABIMUS.

- 69 ¹Adtende lector, quia hoc solum vult demonstrare in hoc loco, quod maiores sunt proportiones, quando minores sunt numeri, quam cum augentur aequaliter. ²Quod paulo post confirmat de primo naturali numero.

OM7

- 70 ¹Verbi gratia duo ad unum dupla proportio est, III ad duos sesquialtera, IIII ad III sesquitertia. ²Maior itaque est proportio dupla quam sesquialtera, minorque numerus; maior sesquialtera quam sesquitertia, minorque numerus [quia in minoribus maior].

OBiM7McPbPc*V2AutLryVrf

1 a duo *O* duo ad II *Aut*

2 proportio est *McPbV2AutLry* est] *om. Bi* minorque] minor tamen *Bi* maior sesquialtera] minor sesquialtera *Aut* nam in sesquialtera *Lry* sestertia *V2* minorque] minor tamen *Bi* quia in minoribus maior] *add. Mc*

238,31 IN HOC IGITUR

- 71 ablacione III ab utrisque

Aut

oblacione *Aut*

238,32 QUAM LIII AD LVIII

- 72 Nam sesquiundecima erit, si duo additi fuerint, ut sunt LV ad LX

Wq

XL *Wq*

238,32 IN MINORIBUS ENIM NUMERIS MAIOR SEMPER PROPORTIO REPPERITUR

- 73 ¹Quod maioribus numeris minor sit proportio, in minoribus maior. ²Hic queritur, quomodo minor proportio est in LIII et LVIII, quam in L et LV, ³et quomodo iterum maior proportio est in XLVIII et LIII, quam in L et LV.

⁴Sic est respondendum, quod, si iste Boetius iterum adderet super LIII II, essent LV, ⁵et ipsum numerum mensuraret quinarius undecies. ⁶Et si adderet super LVIII alia II essent LX, ⁷et mensuraret idem numerus illum duodecies; ⁸et esset sesquiundecima proportio inter LV et LX, quae est minor ex sesquidecima. ⁹Sed quamvis non

pervenit usque ad illam proportionem in LIII et LVIII, ¹⁰tamen apparet ex hoc, quod minor proportio est in maioribus numeris et maior in minoribus.

¹¹Item si demeret III ex XLVIII, essent XLV, et mensuraret illum quinarius novies. ¹²Et similiter, si tolleret ex LIII III, remaneret L, et mensuraret illum quinarius decies. ¹³Et esset sesquiquina proportio, quae maior est sesquidecima. ¹⁴Et est iste numerus, hoc est L et LV, medius inter maiorem et minorem. ¹⁵Nam minorem proportionem habet a maiore, et maiorem a minore.

¹⁶Et hic iterum quaeritur, quare III addidit quantitati numeri utriusque, ut maiores efficeret numeros, ¹⁷et quare duos minuit ex eadem quantitate, ut minores faceret.

¹⁸Sic solvendum est, quod quantitatem quinarii, qui est differentia praedictorum numerorum, divisit in duas partes, hoc est in III et II, ¹⁹et maiorem partem addidit quantitati praedictae, ut essent maiores numeri, et minor proportio; ²⁰et minorem dempsit ex eadem quantitate, ut essent minores numeri et maior proportio.

O*LaM7McPb*Pc*PePqV2WqAutHwgLryVrf

1] *om. LaM7McPcPePqWqAutHwgLryVrf*

2 Hic] *om. LaMcPcPeAutHwgLryVrf in LIII] LIII Pe in L] L PbV2 et in LV Pq*

3 iterum] igitur Pq maior] minor PeHwg XLVIII] LVIII Pq in L] L Hwg et in LIII Pq LIII] LVIII Aut

4 respondendum est *LaMcPeAutHwgLryVrf* iste] *om. Wq phylosophus iste LaLry philologus iste McPeAutHwgVrf II] duo s. Lry essent] add. Pb³ om. V2*

6 alia] *om. La*

7 et] quem Wq illum idem numerus La illum] *om. Wq*

8 sesquiundecima inter LV et LX proportio M7 propocio V2 inter] i. *LaMcPbPeV2AutHwgLryVrf* minor est Lry ex] *om. LaM7LryVrf est McAut*

9 quamvis] quinarius OM7 quam Pb (vis add. Pb³) V2 ad illam proportionem non pervenit *LaMcPbPeV2AutHwgLryVrf*

10 et] *om. PeHwg* maiora in minoribus M7

11 Item] Ite V2 XLV] XLVI La

12 Esset similiter Hwg

12-13 si III tolleret de XLIII remaneret (remaneret *McAutLryVrf*) XL mensuraret quinarius (qui quinarius *AutLry*) octies et esset (essent *Mc*) sesquioctava proportio *LaMcAutLryVrf*

12 et similiter tolleret XLIII iure manerent L PbV2 si tres tolleret de LXIII^{b^{us}} (LIII Hwg) iure remanerent L PeHwg et mensuraret illum] mensuraret PbV2 quinarius illum Hwg illum] *om. Wq*

13 Et] *om. Hwg* quae] qui *Mc*

14 numerus iste Pq iste] *om. Vrf* hoc est L et LV] XLVIII et LIII PeHwg

15 - 18 Sic solvendum est] *om. Vrf*

15 *om. LaMcAutHwgLry* Nam maiorem proportionem habet a maiore minore a maiore. PbV2 Nam maiorem proporcionem habet ad minorem a maiore. Pe Nam maiorem proportionem habet a minore et minorem a maiore. Pq Nam maiorem proportionem habet a maiore minorem a minore. Wq

16 Et hic] *om. La quare om. Hwg* quantitati numeri addidit *LaMcPb-PeV2AutLry* quantitati utriusque numeri addit *Hwg* utriusque numeri *M7* efficiat *Hwg*

17 minui *M7* quantitatem *V2* minorem *M7* faceret] efficeret *Pe*

18 Sic] Et illud sic *Wq* est] *om. Aut* quinarium] binarii *V2* qui] quae *LaMc-PbPeAutHwgLryVrf* quod *V2*

19 addit *OHwg*

19 maiores numeri - 20 ut essent] *om. Pq*

20 minorem] maiorem *Mc* dempsit] depressit *LaMcAutLryVrf* ut] *om. V2*

- 74 Si intelligis in multiplici, falleris; potius e contrario ibi invenies: Maior enim est tripla quam dupla, et quadrupla quam tripla, et sic in ceteris. In superparticularibus et c. vera est regula.

Lpl

238,32 IN MINORIBUS ENIM NUMERIS

- 75 particularium

Q²S

239,1 QUOD PAULO POSTERIUS DEMONSTRABIMUS

- 76 in XII capitulo III libri

Q²S

239,2 SIN VERO ...

- 77 Axioma

Vrf

- 78 Ad confirmandam hanc praesentem, quam dederat regulam, hoc etiam addit. Dederat primum regulam de proportione L et LV respectu proportionis iudicum, i. X et XI, a quibus excrescebant per quinarium, qui fuit illorum differentia. Et postea de exuberantibus, i. LIII et LVIII. Nunc vero de diminutis, i. XLVIII et LIII, in quibus postremis duobus confirmant datam regulam, quia in minoribus maior est proportio et in maioribus minor, quod subintelligitur.

Lpl

239,3 SUPERVADAT

- 79 supervincat

M6

- 80 supercrescat

PbV2AutLry

- 81 sicut binario XLVIII et similiter LIII

KnLzPr²WbWqLlz
et] *om. Wq*

239,3 EADEMQUE UTROSQUE NUMERI PLURALITATE PRAETER-EAT

82 illa differentia permensa

LzWbLlz

83 in sequenti solvetur

*Aut***239,3 EADEMQUE**

84 permensio

M6

85 equali

*Pb***239,5 SUPERIUS MENSI**

86 L LV

*Pe5***239,5 SUPERIUS**

87 quasi prius

*Aut***239,5 MENSI**

88 quia

*Aut***239,5 CUM ADDITIONE**

89 interposicio

*Aut***239,5 EIUS SUMMAE**

90 binarii

Pe5Wi

91 quinarii

PnLpl

239,6 QUA

- 92 summa
M6Aut
- 93 secundum quam
Pe5

239,6 SUPERVADIT

- 94 differentia
CgPb³PiR1
instar textus CgR1

239,7 SINT ENIM NUMERI XLVIII ET LIII.

- 95 XLVIII LIII
L LV
LIII LVIII
Pb³

239,8 METIATUR IGITUR XLVIII NUMERUM QUINARIUS DECIES, FIUNT L.

- 96 Id, si dixerimus, decies V habebimus; duos plus, quam sint XLVIII.
Et hoc est, quod dicit: *L numerus supervadit numerum XLVIII binario.*
Aut

239,10 SUPERVADIT

- 97 habundat
Aut

239,10 BINARIO

- 98 duos supervadit
Aut

239,11 IDEM

- 99 quinarius
M³Q²SBiEnKnLzPiPqPrWbWnLplLzTpi
quinarris *Q*

239,11 QUI

100a LV
PqPr

100b numerus, i. LV
Aut

239,11 QUI

101 quinarius
KnLzPr²WbLlz

239,12 LIII

102 et XLVIII
Wq

239,12 UTRISQUE

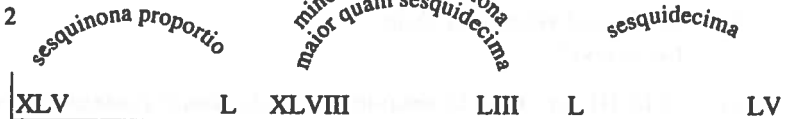
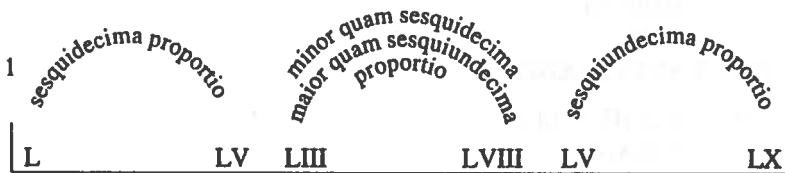
103 LIII et XLVIII
Aut

239,14 ad B14

104 XLVIII V LIII
L LV
LIII LVIII
Aut
cf. II,9,95

239,16 MINORE IGITUR ...

105

LaPe

1 sesquiundecima proportio] sesquiXlma *Pc*
 2 maior quam sesquinona minor quam sesquidecima proportio *La* sesquide-
 cima proportio *La*
instar textus La

239,16 MINORE IGITUR SUNT PROPORZIONE L AD LV

106 L enim ad XLV sesquinona proportio est, LV vero ad L sesquide-
 cima, ideoque minor.

LzPr²WbWqLlz

XLV] LV *Wq* sesquinona] sesquitertia *Pr* sesquiuna *Wq* sesquidecima]
 sesquiundecima *PrWq* idemque *Llz*

239,16 MINORE

107 in
Aut

239,16 PROPORZIONE

108 sesquidecima
PbPcAutVrf

239,16 CUM ADDITIONE SCILICET BINARI

109 quae tamen in eis supercrevit
Q²SLzPbPqRlV2WqLlzPhl
 qui *PbV2* tamen tantum *Wq* superexcrevit *LzPbPqRlV2Llz*

239,17 QUO

110 binario
M6PbV2Aut

239,17 SUPERVADIT

111 XLVIII et LIII
PbPcAutVrf

239,18 QUAM XLVIII ET LIII NUMERI

112 sesquiloni relicto ternario
PbPcAutVrf

113 ¹XLVIII [et] LIII in sesquinona proportione possent haberi, nisi
 quaedam unitatis particula deesset. ²Quod defectum dicimus
 hoc modo: ³Sublatis enim tribus ab utroque termino reliqui in

sesquinona proportione sunt. ⁴Tres vero unitates, quas XLVIII subtraxeras, partire singulas in tria. ⁵Has minutias singulas per singulos quinarior, qui sunt novies in XLV, distribue. ⁶Eandem divisionem fac et de tribus, quos LIII recidisti, ⁷similiterque singulas minutias singulis quinariis, qui sunt decies in L, appone. ⁸Sed VIII minutiae [singulis] VIII quinariis aequabuntur. ⁹Decimo igitur si non deficeret minutia, XLVIII et LIII sesquinoni essent.

LaMcPb³Pc*R1AutLryVrf

1 XLVII Lry et] *add. AutLryVrf*

3 enim] *om. LaAutLryVrf sesquinona] sesquitertia LaLryVrf*

4 vero] *om. La a XLVIII LaAut de XLVIII Vrf detraxeras Vrf in tria] in alia a tria (alia cancell.) Aut*

5 XLII Lry

6 et de] *ex La a LIII LaAut recidisti] retulisti Vrf*

8 quinarior Lry singulis] *add. Vrf*

9 Decima *AutVrf deficeret Aut LXLVIII et LII Mc*

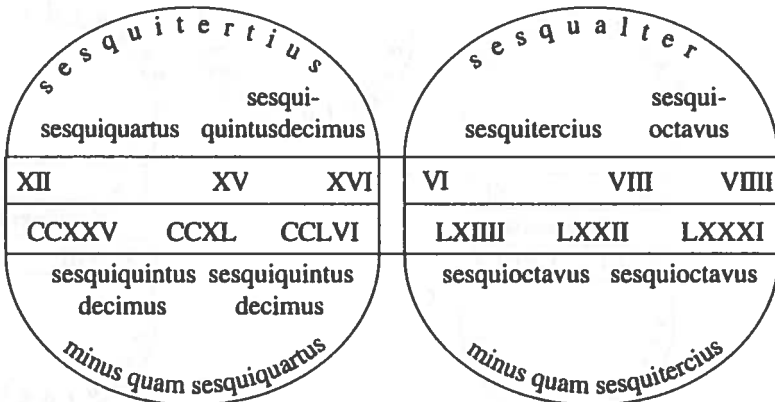
239,19 MAIORES VERO ET MINORES PROPORCIONES HOC MODO INTELLEGUNTUR.

114 Determinat regulam superius datam.

Lpl

239,23 UNDE FIT, ...

115

La

239,25 HINC EVENIT, UT IN NUMERIS MINORIBUS MAIOR SEMPER VIDEATUR PROPORTIO SUPERPARTICULARIUM NUMERORUM.

- 116 non autem multiplicium, quia multiplex, quanto maior est in numero, tanto maior in proportione. Superparticularis vero in minoribus maior, in maioribus minor.
P_e⁵

239,26 SUPERPARTICULARIUM

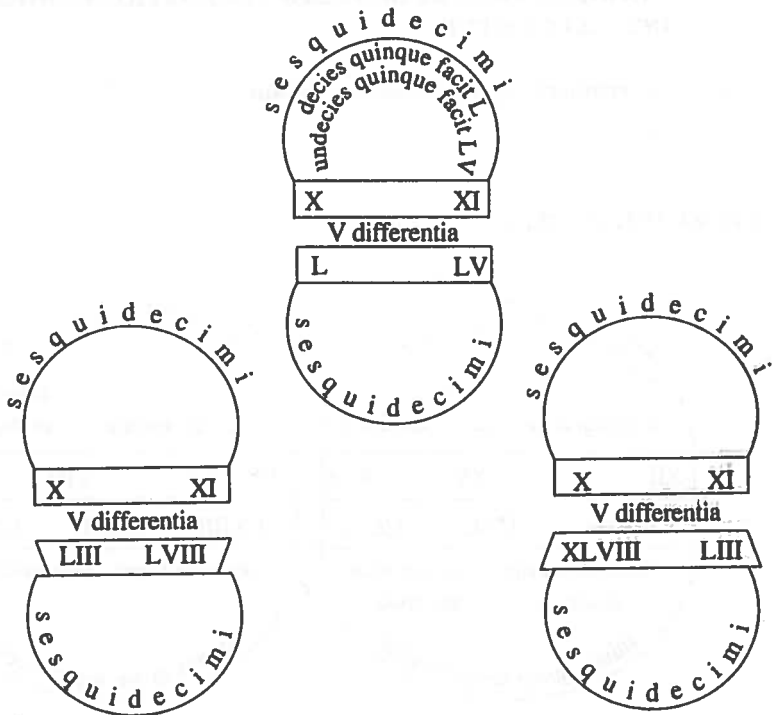
- 117 sesquialterorum
Aut

240,3 MINOR

- 118 proportio
OM6

240,4 HINC APPARET ...

119

Vrf

240,4 HINC APPARET

120 ex naturali numero

M6

121 ex ratione praemissa

*Aut***240,5 SUPERPARTICULAREM**

122 sesquialteram

*Aut***240,6 AEQUA PLURALITAS ADDATUR**

123 V XLVIII et LIII

EiEn

124 ut in L et LV assumpta pluralitate s. binario

*Aut***240,6 AEQUA**

125 aequalis

*OM6PbV2***240,6 MAIOREM ESSE PROPORTIONEM ANTE AEQUAE PLURALITATIS AUGMENTUM, QUAM POSTEA QUAM EIS PLURALITAS AEQUA SIT ADDITA.**

126 unde in L et LV maior est proportio quam prius, cum III in utroque adiiiciuntur et fiunt LIII et LVIII.

*OQ²SV¹PbPqWq*unde in] inde *O* unde inter *V* quam] quae *Pb* quod *Pq* quia *Wq* prius] post *OPb* proportio *VWq* postquam *Pq* cum] *om. Pq III] om. OPb*

127 sicut superius monstratum est in XLVIII et LIII, [quibus utrisque equaliter binarius est additus.]

*KnLzWbWqLlz*superius] in superioribus numeris *Wq* in] i. in *Wq* quibus - additus] *add. LzWbLlz* binarius equaliter *Llz***240,6 MAIOREM ESSE PROPORTIONEM**

128 sicut in L et LV ante additionem ternarii

Pc⁵

240,6 MAIOREM ESSE

- 129 apparet, dico
Aut

240,7 ANTE AEQUAE PLURALITATIS AUGMENTUM

- 130 priusquam pluralitas addatur
Aut
- 131 ut minorem proportionem faciunt L et LV assumpta equa pluralitate, s. binario, quam XLVIII et LIII
Aut

240,8 POSTEA QUAM EIS PLURALITAS AEQUA SIT ADDITA

- 132 in XLVIII LIII, ut in L et LV, et LIII et LVIII
O

LIB. II, CAP. 10

240,11 ILLUD ETIAM ...

- 1 Axioma
Vrf

240,11 PRAEMITTENDUM

- 2 antemittendum
Pn
- 3 dicendum
PnAut

240,12 PAULO POST

- 4a in II kapitulo IIII libri
Q²SCgR²Wg
paulo post s. in secundo quarti libri capitulo *repet. in marg. R2* in capitulo II° Wg
- 4b *Paulo post* quaere explanationem huius capituli in secundo capitulo quarti libri.
BiMcPb³PcPeV²AutLryVrf
Paulo post] *om. BiPe* quarti] huius *Mc*
- 4c in IIII^{to}
Pe⁵
- 4d in sequentibus melius intelleges i. IIII libro
Pr²

240,12 SI MULTIPLEX INTERVALLUM BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM, ID ETIAM, QUOD EX ILLA MULTIPLICATIONE NASCETUR, MULTIPLEX ESSE

- 5 ¹*Intervallum*, i. proportio, *binario multiplicatur*, cum in tribus terminis extenditur. ²Nam inter duos terminos unum est tantum intervallum. ³Ad hanc autem probandam sententiam, cum primum vicini sibi conferantur termini, deinde conferuntur extremi [ad se].
Q²SV¹LzMcMf²MhMkMmShWgLlz
1 Intervallum - multiplicatur] *om. LzMfMhMkMmShLlz* Intervallum est proportio binario multiplicato *Mc* i.] hoc est *Wg*
2 unum tantum intervallum est *QSMm* unum tantum est intervallum *LzMfMhMkShLlz*

3 autem] *om. LzMfMhMkMmShLlz* vicini conferantur sibi *QS* sibi vicini conferantur *LzMfMhMkMmShLlz* sibi vicini conferuntur *Mc* deinde] dehinc *Wq* conferuntur] conferantur *Wq* ad se] *add. Mm*

- 6 ¹Multiplicatio intervalli per binarium in cuiuslibet specie et inaequalitatis proportione fit, cum tres termini sumuntur ad proportionalitatem. ²Et sit proportio medii ad extremos, et rursus extremorum ad se.

LzMf²MhMkMmShLlz

1 per binarium in] per *suprascr.* in *Mm* et inaequalitatis] equalitatis *Mm* et equalitatis *Sh*

2 sit] *om. LzLlz* extremas *Sh* et rursus *om. Mm*

- 7 Quod dicit: multiplicari per binarium, nihil aliud est, nisi, ut bis fiat eadem proportio in tribus terminis.

LzLlz

alia manu Lz dicunt *Llz*

- 8 ¹*Multiplex intervallum* est, quod ex sesquialtero sesquitercioque nascitur: II IIII VI. ²Dum primus multiplex binarius binario multiplicatur, id, quod inde nascitur, i. IIII, multiplex est. ³Similiter dum secundus multiplex, qui est quaternarius, binario multiplicatur, VIIInarius natus multiplex. ⁴Similiter senarius binario multiplicatus XII multiplicem reddit, et reliquae.

Mc

2 Dum primus] duprimus *Mc* binario] binarium *Mc*

- 9 ¹*Intervallum*: hic proporcionem adcipias. ²Proporcio enim binario multiplicatur, cum in tribus terminis extenditur. ³Duos etenim et unum dupla regit proportio, quae binario multiplicata in tribus terminis extenditur: I II IIII. ⁴Dupla namque hic proportio geminatur, dum eadem, quae inter II et I, inter IIII et II redditur. ⁵Ex hac itaque multiplici proportione, i. duplici, binario multiplicata multiplex redditur, i. quadrupla.

Pe

5 multiplici] multiplicio *Pe*

- 10 Dico: *si binario fuerit multiplicatum, id quod nascetur multiplex esse demonstrabitur*. Nam si illud non fuerit multiplex, nec illud, quod *binario fuerit m<ultiplicatum>*, erit multiplex a pari per conversionem. Sicut: ‚Homo est animal.‘ Nam si non est animal, non est homo.

Aut

240,12 MULTIPLEX INTERVALLUM

- 11 II IIII

KnLzPrWb

240,12 INTERVALLUM

12 vel spatium

M6

13 proporcio

*Aut***240,12 BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM**

14 bis geminetur, ut, si haec proporcio I II geminetur, i. addatur huic alia, ut sit sic: I II IIII. Tunc IIII^{or} ad unum faciunt multiplicem proporcionem, sicut duo ad unum.

*Aut***240,12 BINARIO**

15 per binarium, hoc est, quando binae multiplicantur proportiones

*LzWbLz***240,14 MULTIPLEX ESSE**

16 constat

LzWb

17 apparet

M6

18 demonstrabitur

*Aut**cf. II,10,27; II,10,39***240,14 QUODSI ID, QUOD EX TALI MULTIPLICATIONE PROCREATUM SIT, NON FUERIT MULTIPLEX, TUNC ILLUD NON ESSE MULTIPLEX, QUOD BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM**

19 I II
III VI

*K_n***240,14 QUOD EX TALI MULTIPLICATIONE PROCREATUM SIT**

20 duo extremi termini

*PbV2*extremi termini] *om. V2*

240,14 EX TALI

- 21 illa
Mm

240,15 PROCREATUM SIT

- 22 vel nascetur
M4

240,15 TUNC ILLUD NON ESSE MULTIPLEX, QUOD BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM.

- 23 V IIII
KnLzWb

- 24 Sint IIII^{or} V et I. Bis quinque non est multiplex quaternarii.
Wq

240,15 TUNC ILLUD NON ESSE MULTIPLEX

- 25 apparet
M6

- 26 manifestum est
PqWq

240,16 QUOD BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM

- 27 demonstrabitur
Aut
cf. II,10,18; II,10,39

240,17 ITEM SI SUPERPARTICULARIS PROPORATIO BINARIO MULTIPLICETUR, ID QUOD FIT, NEQUE SUPERPARTICULARE ESSE NEQUE MULTIPLEX.

- 28 Axioma
Vrf

- 29 Require explanationem in principio libri.
Cg

- 30 certum est
WiBwi

- 31 II III
 III VI
K_n
- 32 III VI VIII
Pr
- 33 ¹Nonne II et III sesqualteri? ²Bis bini III et bis terni VI. ³Nonne similiter sesqualteri? ⁴Sed non ita debes accipere, quod dicit: *si binario multiplicetur*, ⁵sed ita potius ut [duobus intervallis] fiat coniuncta proportionalitas in tribus terminis hoc modo: ⁶Sit primus terminus III, huius sesqualter VI, et senarii VIII, ⁷qui novenarius ad primum comparatus nec multiplex nec superparticularis eius invenitur.

BiCgLaMcPb²Pc²R²*AutLryVrf

1-3] II et III sesqualteri sunt. Multiplicati II per binarium reddunt III et III per eundem multiplicati reddunt VI. Sex et III nonne similiter sunt sesqualteri?
Bi

2 et] *om. Cg*

4 debes accipere] accipiendum *CgR²* dicit] dicitur *CgR²* dicitur *La* Si binarii multiplicentur *Lry*

5 duobus intervallis] *add. BiCgR²* fiat] sit *Bi*

6 terminus] numerus *Lry* sesqualteri *Mc*

7 eius] ei *Mc*

240,17 SI SUPERPARTICULARIS

- 34 vel: si intervallum non multiplex
PiTpi

240,17 BINARIO

- 35 binis proportionibus
LzWbLlz

240,18 ID QUOD FIT

- 36 ex tali multiplicacione
Aut

240,18 FIT

- 37 nascitur
Pn

240,18 NEQUE SUPERPARTICULARE ESSE NEQUE MULTIPLEX

38 constat

Pc⁵Pq

39 demonstrabitur

*Aut**cf. II,10,18; II,10,27*

40 quia non utrumque est, sed aut superparticulare est aut multiplex

*MfMhMm**alia manu Mf est] om. Mm est] om. Mm***240,19 QUOD**

41 et

*Aut***240,19 NEQUE MULTIPLEX EST NEQUE SUPERPARTICULARE**42 I II IIII. II multiplex intervallum est, quod duplum est unitatis. Si binarius binario multiplicetur, erit multiplex et perveniet ad tertium terminum; sunt enim IIII^{or}.*Wq**duplus Wq***240,20 NEQUE SUPERPARTICULARE**

43 est

*Aut***240,20 TUNC**

44 quoniam

*Pc⁵***240,21 VEL SUPERPARTICULARIS VEL ALTERIUS GENERIS**

45 est

Pb

46 esse

WiBwi

47 monstrabitur esse

Aut

240,22 NON VERO MULTIPLICIS

48 constat
Pe⁵

49 liquet
WiBwi

LIB. II, CAP. 11**240,24 HIS**

- 1 quere in antea
P_r²
- 2 modo dictis
Aut

240,24 DUOS PRIMOS SUPERPARTICULARES PRIMAM EFFICERE MULTIPLICEM PROPORCIONEM

- 3 Axioma
V_rf
- 4 Si senarium, qui est triplus ad binarium, octonario iunxeris, qui est sesquitercius ad senarium hoc modo: II VI VIII, octonarius ad binarium quadruplus est.
O

240,24 SUPERPARTICULARES

- 5 species
K_n
- 6 sesqualteros
Aut

240,25 PRIMAM EFFICERE MULTIPLICEM PROPORCIONEM

- 7 dupplam
M₆

240,25 SI SESQUALTER ET SESQUITERTIUS CONIUNGANTUR, DUPLICEM CREANT

- 8 in arithmetica non
Q²

241,1 DUPLICEM

- 9 quae est diapason
B_x

241,3 SESQUALTER

- 10 est
PiTpi

241,4 RURSUS PRIMUS MULTIPLEX PRIMO ADDITUS SUPERPARTICULARI SECUNDUM MULTIPLICEM CREAT.

- 11 Axioma
Vrf

241,4 PRIMUS MULTIPLEX

- 12 duplus
BiPbPcPnPqV2AutLplVrf
duplex *V2*

- 13 binarius
PnLpl

241,4 ADDITUS

- 14 sequenti
PcAutVrf

241,4 SUPERPARTICULARI

- 15 sesqualtero
BiPbPcV2AutVrf

241,5 SECUNDUM MULTIPLICEM

- 16 triplum s. VI
PnLpl

241,6 PRIMUS SCILICET MULTIPLEX

- 17 duplex
Pe⁵
- 18 quantum ad proportionem, non ad numerum
Wq

241,7 SUPERPARTICULARIS

- 19 sesqualter
PcPe⁵AutVrf
sequalter *Pc*

241,8 QUI

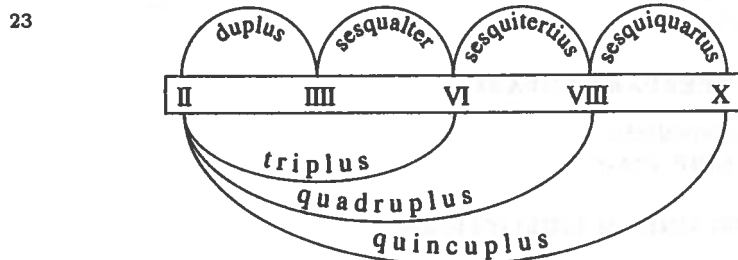
- 20 triplus
Pc⁵

241,9 QUODSI TRIPLUM SESQUITERTIO ADDAS, QUADRUPLUS EFFICIETUR, SI QUADRUPLUM SESQUIQUARTO QUINCUPUS

- 21 Verba gratia: Pone II et eius triplum, i. senarium, senarii autem sesquitercium VIII. Nonne VIII ad II quadruplus? Pone igitur I, et eius quadruplum, i. IIII, huius autem sesquiquartum, i. V. Nonne V ad I quincuplus? Sic est de ceteris.

Bi

- 22
	quadruplus			quincuplus	
	triplus	sesquitercius		quadruplus	sesquiquartus
II	VI	VIII	II	VIII	X
- Ei*

Pn

241,9 QUODSI TRIPLUM SESQUITERTIO ADDAS, QUADRUPLUS EFFICIETUR

- 24 II VI VIII
Q²K_n

241,9 QUODSI TRIPLUM SESQUITERTIO ADDAS

- 25 VI s. binarii VIII eius
W_q

241,9 TRIPLUM

- 26 VI
OLzPnWbWqLplLlz
- 27 XII III
Pe⁵
- 28 numerum
Aut

241,9 SESQUITERTIO

- 29 VIII
OEiEnLzPnWbLplLlz
VIII *Wb*
- 30 III III
Pe⁵

241,9 ADDAS

- 31 VI
Wq

241,9 QUADRUPLUS

- 32a VIII ad II
OWq
- 32b II VIII
EiEnMhMk
- 33 binario
PnLpl

241,10 SI QUADRUPLUM SESQUIQUARTO QUINCUPLUS

- 34 II VIII X
Q²

241,10 QUADRUPLUM

- 35 VIII
OKnPbPnV2WqLpl
- 36 XVI III
Pe⁵
- 37 numerum
Aut

241,10 SESQUIQUARTO

- 38 X
OEiEnKnMkPnLpl
- 39 ad X
Wq
- 40 XX XVI
Pe⁵
- 41 addas
Aut
- 42 denario; qui habet quartam partem octonarii, i. quincuplus erit ad binarium.
OPbV₂
i.] *om. O*

241,10 QUINCUPLUS

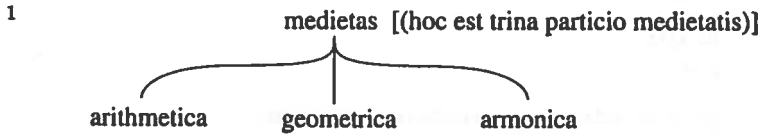
- 43 X ad II
OWq
- 44 XX IIII^a
Pe⁵
- 45 binario
PnLpl
binari *Lpl*

241,12 MULTIPLICES

- 46 numeri
Pe⁵
- 47 proporciones
Aut

LIB. II, CAP. 12

241,13 DE ARITHMETICA GEOMETRICA ARMONICA MEDIETATE.

McPb^SR2AutLryVrf
 medietas] *om. Aut(2)* [(hoc est trina particio medietatis)] *add. Pb (cf. 241,24)*
gl. repet. Aut

241,16 PROPORTIO ENIM EST ...

- 2 Diffinitio
Mc
- 3a Quid proportio sit
Cg
- 3b Quid sit proportio
EnMc
- 3c Proportio
Kn
- 3d Quid proportio [(Duorum terminorum ad se quaedam comparatio)]
Pb^SR2AutLryVrf
 (Duorum terminorum ad se quaedam comparatio)] *add. Pb*
- 4 Quid proportio et quid proportionalitas
LzWbLlz
- 5 Quid sit proportio. Proportio est s. duorum terminorum ad se comparatio. Proportionalitas autem in tribus terminis minimis constat.
Bi

241,17 TERMINOS AUTEM VOCO ...

- 6 Quid [sit] terminus
McR2

241,18 PROPORTIONALITAS EST ...

- 7 Quid proportionalitas [(Equarum proportionum collectio)]
CgMcPb³R²AutLryVrf
 (Equarum proportionum collectio)] *add. Pb*
- 8 in IIII°
Pc⁶
- 9 propter tetracorda diversorum generum
Pc⁶

241,18 AEQUARUM PROPORTIONUM COLLECTIO

- 10 ut plures dupli vel <...>
Pn
- 11 ut aequae sint proporciones vel differentiae, vel ut sic se habeant
 differentiae maiores et minores ut maximus terminus et minimus.
 In sequenti solvetur.
Aut

241,19 IN TRIBUS TERMINIS

- 12 solummodo
PnLpl

241,20 MINIMIS

- 13 pluribus
Pc⁵
- 14 tantum tribus
PnLpl
 tantum] *om. Lpl*

241,20 MINIMA (pro MINIMIS)

- 15 ita vocatur
Aut

241,20 CONSTAT

- 16 Constat autem plerumque in pluribus, ut in IIII vel VI terminis.
BiLaMm¹Pb³PdR1V2WbAutVrf
instar textus LaPdWbAutVrf
 vel VI terminis] vel in pluribus *R1* terminis vel sex *Vrf*

241,20 CUM ENIM PRIMUS ...

- 17 Hoc totum in figuris sequentibus expeditur.

*Aut**cf. 242,22-23 (B15)***241,22 ESTQUE**

- 18 sciendum est, quae

*Aut***241,23 TERMINOS**

- 19 numeros

*MaTpi*vel numeros *Tpi***241,23 QUI SECUNDUS**

- 20 est

*Vrf***241,24 MEDII TERMINI CONIUNGENTIS**

- 21 genitivus

Pn

- 22 quia medius coniungit proportiones

*OPtV2***241,24 AUT ENIM AEQUA EST DIFFERENTIA ...**

- 23 I

Q²

- 24 Primum medietatis genus arithmeticae

Mc

- 25 et haec est arithmetica

*Vrf***241,27 I. II. III.**

- 26 aritmetica

Bz

- 27 arithmetica medietas

Pb

241,28 UNITAS DIFFERENTIAM TENET

28 in arithmetica

*Aut***241,28 NON EST AUTEM AEQUA PROPORTIO**

29 quare? quia

*Aut***242,2 AUT EST AEQUA IN UTRISQUE PROPORTIO ...**

30 II

 Q^2

31 Secundum genus medietatis geometricae

Mc

32 geometrica

*Vrf***242,2 IN UTRISQUE**

33 terminis

*Aut***242,3 UT**

34 verbi gratia

*Aut***242,3 I. II. III.**

35 geometrica medietas

*Pb***242,3 NAM ...**

36 et bonum exemplum attuli

*Aut***242,5 BINARIUS**

37 est

Aut

242,7 EST VERO TERTIUM MEDIETATIS GENUS ...

- 38 III
Q²
- 39 Tercium genus medietatis armonicae
Mc
- 40 armonica
Vrf

242,7 EST VERO

- 41 F<ulbertus>: Aut est
Pb³AutVrf
- 42 sciendum, quod est
Aut

242,7 QUOD

- 43 scilicet
Aut

242,8 EISDEM PROPORTIONIBUS

- 44 inter se
Aut

242,9 QUEMADMODUM

- 45 in dupla proporcione
Aut

242,9 MAXIMUS TERMINUS

- 46 VI
PrAut

242,10 MINIMUM

- 47 terminum
Bi
- 48 III
PrAut

242,10 DIFFERENTIA

49 II
Aut

242,11 AD MINORUM DIFFERENTIAM TERMINORUM

50 III et IIII; i. dupla est; nam II ad I duplex
Aut

242,11 DIFFERENTIAM

51 ipse solvit
Aut

242,12 III. IIII. VI.

52 armonica medietas
Pb

242,15 AD UNITATEM

53 quae est differentia inter III et IIII
Aut

242,15 MAXIMUS TERMINUS

54 VI
PnAutLpl

242,16 AD MINIMUM

55 III
PnAutLpl
II PnLpl

242,16 MAIORUM DIFFERENTIA

56 II
Aut

242,16 AD MINORUM DIFFERENTIAM TERMINORUM

57 I
AutWue

242,22 ARITHMETICA (B15)

58 Hic aequae sunt differentiae, non aequa proportio.
Mc

242,22 GEOMETRICA (B15)

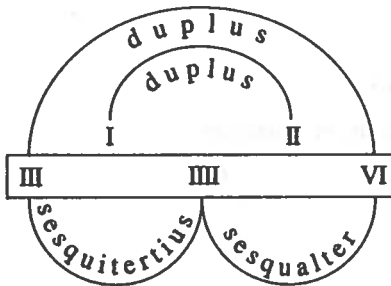
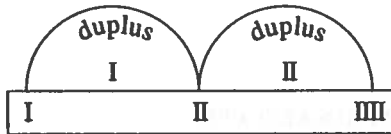
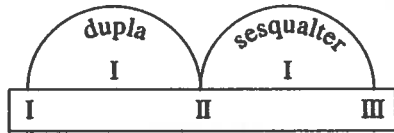
59 Hic aequa est proportio, non aequae differentiae.
Mc

242,22 ARMONICA (B15)

60 Hic neque aequa differentia, neque aequa proportio, sed sicut maximum est ad minimum, ita differentia maiorum ad differentiam minorum.
Mc

242,23 I. II. III. I. II. III. III. III. VI. (B15)

61

MhMk

242,27 INTER HAS TRES MEDIETATES PROPORTIONALITAS QUIDEM PROPRIE ET MAXIME GEOMETRICA NUNCUPATUR

- 62 arithmetica, armonicam, geometricam. Quamvis proportionalitates vocamus, non proprie; s. geometrica proportionalitas dicitur proprie, alie vero usurpative.

Aut

242,28 IDCIRCO ...

- 63 quare geometrica proprie dicitur proportionalitas

Aut

242,29 TOTA CONTEXITUR

- 64 ut superius diximus

Aut

242,30 PROMISCUE

- 65 indifferenter

EiEnMhMt

- 66 confuse

Mc

- 67 quasi permiscue a permiscendo

Pe⁵

- 68 mixtum

Pn

242,30 PROPORTIONALITATES

- 69 scilicet

Aut

242,30 CETERAS

- 70 arithmetica et musicam

Pe⁵

LIB. II, CAP. 13

243,2 IN HIS

- 1 medietatibus
PnAutLpl

243,3 UT SUPERIUS DISPOSUIMUS

- 2 in tribus constat terminis
BiLaPb³Pr¹R²V²W⁶
instar textus LaPbW⁶
constat terminis] numeris constat *Pr*

243,4 UNUS

- 3 medius
Pn

243,4 NUMERUS MEDIUS

- 4 ut in V medietates
PnLpl

243,4 MAIORI

- 5 III
Aut

243,5 MINORI

- 6 I
Aut

243,5 PRAEPOSITUR

- 7 In figuris praemissis patet.
Aut
cf. 242,22-23 (B15)

243,5 QUOTIENS VERO DUO SUNT MEDII

- 8 haec est disiuncta s.
Aut

243,8 BINARIUS

- 9 duplus
OPbV2

243,9 UNDE

- 10 a causa
Aut

243,11 IN TRIBUS MINIMAM TERMINIS

- 11 ad minus in tribus terminis
Aut

243,12 IN QUATTUOR

- 12 ut diximus
Aut

243,12 PLURIBUS

- 13 terminis
Aut

243,13 I. II. IIII. VIII. XVI.

- 14 ¹Differentiae horum sunt I II IIII VIII. Animadvertendum hic, quod in minoribus differentiae II ad I duplam habent proportionem. ²In maioribus differentia IIII ad differentiam minorum, quae est duo, duplam tenet.

Mc

1 I II IIII VIII] II IIII I VII *Mc*

243,14 SED HIC NON ERUNT DUAE PROPORTIONES, SED PLURES

- 15 Hic neque arithmetica neque geometrica neque armonica est proportionalitas, sed quantum vult aliquis, extendit in longum.

OQ¹V¹LzMf²MhMkPbPe⁵ShWqLlz

neque geometrica] *om. O est] om. OLzMfMhMkPbPeShWqLlz* aliquis aliquis *Mf* extendit] ostendat *LzLlz*

243,14 DUAE

- 16 tantum
AutVrf

243,14 SEMPERQUE UNA MINUS

- 17 In quatuor terminis tres sunt proportiones, in quinque quatuor, ut hic; in sex quinque, et sic in reliquis.

OCgPbV2

In] Nam in *Cg* tres] *om. O* in sex quinque] *om. Cg*

- 18 ut in tribus duae, in quattuor terminis tres
OPe5
- 19 quia, si terminorum sunt III, proporciones erunt duae, s. minus; si terminorum IIII, proportiones erunt III; semper minus erit proportionum quam terminorum.
Pe5
- 20 quia si termini sunt V, et proportionalitates non erunt nisi quattuor
Aut

243,14 SEMPERQUE

- 21 et sciendum quod

Aut

243,15 UNA MINUS

- 22 proportio

KnPe5Pr

- 23 proportionalitas

Aut

LIB. II, CAP. 14**243,16 CUR ITA APPELLATAE SINT DIGESTAE SUPERIUS MEDIETATES.**

- 1 Cur medietates haec ita nominentur aritmetica, geometrica, armonica.

R2

- 2 Non dat ethimologiam nominum, sed causam.

Aut

243,18 NUNCUPATUR

- 3 ideo, quia

Aut

243,18 QUOD INTER TERMINOS SECUNDUM NUMERUM AEQUA EST DIFFERENTIA

- 4 quia arithmetica speculatrix est naturalis numeri, i. per se discretæ quantitatis

Pe

- 5 ut dictum est

Aut

- 6 in figura praemissa patet

Aut

cf. 242,22-23 (B15)

243,18 SECUNDUM NUMERUM

- 7 non secundum proportionem

Pe5

243,19 DICITUR

- 8 ideo, quia

Aut

243,20 QUOD SIMILIS EST QUALITAS PROPORTIONIS

- 9 In omnibus terminis aequas habet proportionem.

CgP6V2

243,20 SIMILIS

- 10 equalis
Aut

243,20 ARMONICA

- 11 Armo grece aduno, inde armonia continuata vox dicitur.
Pe
- 12 ¹Armonia grecus sermo est, et dicitur suavis modulatio cum consonantia plurimarum vocum. ²Unius siquidem vox non proprie armonia dicitur. ³Tonus est tocius constitutionis armoniae differentia et quantitas, quae in vocis accentu sive tenore consistit. ⁴Armonia est facultas differentiae acutorum et gravium sonorum sensu ac ratione perpensa i. estimata.
*Pe*⁵
3 cf. *Cassiod. inst. II, V, 8*
4 cf. 352,4-5

243,21 VOCATUR

- 13 ideo
Aut

243,21 COAPATATA

- 14 ut armonia ex diversis vocibus coaptatur
*Pe*⁵

243,21 DIFFERENTIIS

- 15 ¹Differentia et discretio unum est. ²Discretio vero a discrimine venit. ³Est autem proprie discrimen maior acus, quo capilli mulierum discriminantur, i. dividuntur.
*Pe*⁵

243,24 COMMEMOREMUS

- 16 meminerimus
Bi

LIB. II, CAP. 15

243,25 QEMADMODUM AB AEQUALITATE SUPRADICTAE PRO-
CESSERINT MEDIETATES.

- 1 Aequalitas
Mm

244,1 PRAEDICTUM

- 2a in libro II, capitulo VII
Q²Pq
- 2b in VII capitulo II libri
BxKnWq
libri secundi *Wq*

244,3 ET SICUT NUMERI CAPUT EST UNITAS

- 3 exponit s.
Aut

244,4 ITA PROPORTIONUM AEQUALITATEM ESSE PRINCIPIUM

- 4 praedictum est
Aut

244,5 QUOCIRCA HOC MODO ARITHMETICA MEDIETAS AB AE-
QUALITATE NASCETUR.

- 5a Arithmetica
Pb⁹R2
- 5b Arithmetica medietas
McPn
arithmetia *Mc*
- 6 Quomodo arithmetica medietas inveniatur
Lpl

244,6 AB AEQUALITATE NASCETUR

- 7 vere *ab aequalitate nascetur, quia positus <ribus> e<quis>*
Aut

244,6 POSITIS ENIM TRIBUS AEQUIS TERMINIS

- 8 Tria praecepta arithmeticae
Mc

244,6 DUO MODI SUNT

9a quos monstrabo
PbV2
 quod *V2*

9b quos iam monstrabit
Aut

244,7 PONATUR ENIM PRIMUS PRIMO AEQUUS

10 ecce alter modus, inferius vero alter ibi
Aut

244,8 SECUNDUS PRIMO AC SECUNDO

11 est enim alia et c.
Aut

244,13 ERITQUE DISPOSITIO HAEC

12 in arithmetica non
 Q^2

244,22 DE TERNARIO

13 sit
Aut

244,25 IN HIS

14 figuris
Aut

244,27 IPSI VERO NUMERI

15 ut unus, duo, III
OPe5

244,28 AEQUALITATEM

16 principium
Pe5
cf. 244,26

**244,29 UNUS INTER TERMINOS SEMPER NUMERUS INTERMITTI-
TUR**

- 17 ut inter duo et IIII ternarius intermittitur
OPe⁵

244,30 SIN VERO TERNARIUS

- 18 Hoc in istis figurulis conspici potest.
Pb
- 19 quod totum paret in figuris
Vrf
cf. 244,23-24 (B18)

244,30 TERNARIUS

- 20 teneat equalitatem
OPe⁵
- 21 equo teneat
KnPr
eque Pr
- 22 tenuerit principium aequalitatis
PbV2

244,30 IDEM

- 23 ternarius
OPbV2Lpl

**244,31 INTER NUMEROS VERO DUO NATURALITER CONSTITUTI
INTERMITTUNTUR**

- 24a ut inter III et VI quartus et quintus intermittuntur
OPe⁵
III et VI] III VI Pe
- 24b ut inter III et VI tres differunt, et duo sunt termini intermissi IIII^{or}
et V
PbV2

**244,31 EST ETIAM ALIA PROPORTIONALITATEM ARITHMETI-
CAM PROCREANDI VIA.**

- 25 Nota: Secundus modus arithmetica medietatem inveniendi
Cg
- 26 Alius modus idem inveniendi
Lpl

245,1 VIA

- 27 ratio
Mc

245,8 ad B19

- 28 Haec est autem huius descriptionis forma.
Wve

245,9 I² (B19)

- 29 bis accepto
Aut

245,9 II. III. IIII. (B19)

- 30 differentia unitas
Lz
- 31 Hic unitate se praecedit.
Mc

245,20 IIII. VI. VIII. (B20)

- 32 differentia binarius
LzLlz
- 33 binario
Mc

245,23 NATURALITER

- 34 intermittitur
Kn

245,24 QUOD SI TERNARIUS AEQUALITATIS PRINCIPIUM SIT, FIET TERNARIUS DIFFERENTIA UNO MINUS SEMPER NUMERIS INTERMISSIS.

- 35 ¹ut verbi gratia sint tres unitates et numeri ad regulas superiorum subtus:

²III III III

VI VIII XII

³In his ergo ternarius est differentia et duo numeri intermissi, i. uno minus, quam sit differentia.

OBcCgLaLz*Ma^tMcMmPbPcPdPiR1V2AutLhaLpLlryLlzPnsTpiVrf

1 ut] *om.* CgLaLzMaMcMmPcR1AutLhaLplLryLlzPnsVrf sunt Lz tres] quattuor Tpi unitates et] *om.* CgLaLzMcMmPcR1AutLhaLplLryLlzPnsVrf cancell. Pb eras. Pd regulam O superiorum] *om.* O subtus] sumpti Aut est *add.* Tpi

2-3 inverso ordine La

2 *om.* Lpl

3 ergo] *om.* Tpi differentia est Lpl i. uno minus, quam sit differentia] *om.*

MaLlz uno minus] *om.* Pi nominis Pb quam] qui La qua LzLlz sit] *om.*

O est Vrf differentia] haec *add.* Lpl

instar textus BcCgLaMaMcMmPcPdAutLhaLryPnsTpiVrf Nota textus *add.*

Pb³ glossa - usque hic *suprascr.* Pd

cf. II,15,37

36a <III> III III

<VI> VIII XII

Ei*

36b III III III

VI VIII XII

hic ternarius differentia

Mc

numeri instar textus Mc

245,25 UNO MINUS

37 quam sit differentia

MaPbV2

gl. cancell. Pb

cf. II,15,35

38 ut, si binarius tenet aequalitatem, unus intermittatur, si ternarius II, si quaternarius III, [semper uno minus]

OPe⁵

teneat Pe semper uno minus] *add.* Pe

39 ¹[subaudis:] quam sit differentia numerorum; ²ut, si binarius sit differentia, unus intermittitur numerus inter terminos; ³si ternarius est differentia, duo intermittuntur; et ita de ceteris.

EiEnMf²MhMkMmSh

1 Subaudis] *add.* MfMhMkMm

2 differentia] *rel. om.* Mm numeros Sh inter] in EiEn

3 de] in MfMhMkSh

245,26 ATQUE IDEM ET IN QUATERNARIO

40 IIII IIII IIII

VIII XII XVI

Q²Wi

245,26 QUINARIOQUE

41 V V V
 X XV XX
 V V
 Wi

246,1 GEOMETRICA VERO PROPORTIONALITAS ...

42a Geometrica medietas

McPn
 Gemetrica *Mc*

42b Geometrica

Pb³R₂

43 I I I
 I II IIII
 I III VIII

Mf²MhMkMmPe⁵
 I III VIII] *om. Mm*

246,3 MONSTRABAMUS

44a capitulo VII istius libri

Kn

44b in VII capitulo huius libri

LzWn*Llz

44c in VII capitulo secundi libri

Mc

45 in arithmetica

Pe⁵

246,5 CONSTITUTIS ENIM TRIBUS AEQUIS TERMINIS ...

46 Tria praecepta geometricae

Mc

246,7 IDEMQUE FIAT CONTINUE.

47 IIII IIII IIII
 IIII VIII XVI

Kn

48 ex tribus s. II
Pb

49 II II II
II III VIII
Wi

246,10 PERQUAM

50 valde
Q'

246,13 ARMONICA VERO MEDIETAS, ...

51a Armonica
McPb³R₂

51b De armonica medietate
Pn

246,14 CONSTITUATUR ENIM, SI ...

52 Tria praecepta armonicae
Mc

246,15 SI QUIDEM DUPLICES CURAMUS EFFINGERE

53 parenthesis
O

246,15 SI QUIDEM

54 si
Vrf

246,15 DUPLICES

55 terminos et differentias cunctorum
O

56 proportiones
EiEnLzMkLlz

246,21 PRIMUS PRIMO AC DUOBUS SECUNDIS AEQUALIS, ID EST TERNARIUS, ...

57 hic termini duplo a se differunt I II
Mc

246,22 DUOBUS PRIMIS

- 58 primo et secundo prime linee geminatis
Vrf

246,24 ET SI IN BINARIIS AEQUALITAS CONSTITUATUR

- 59 II II II
VI VIII XII
differentie
II IIII
Wi

246,25 IN TERNARIIS

- 60 quam dixit de unitate
Pe⁵

246,26 DUPLO A SE TERMINIS DIFFERENTIISQUE DISTANTIBUS

- 61 ¹Sicut duplo distant termini a se, ita differentiae terminorum a se. ²Regula enim armonicae medietatis est, ut, sicut est maximus terminus ad parvissimum duplus, ³ita differentia maximi mediique ad differentiam minimi et medii dupla sit. ⁴Similiter intellegendum est de tripla proportione [et c.]
OPbV2
1 differentia *O* a se] est *O*
4 et c.] *add. PbV2*

246,26 A SE

- 62 a binario vel ternario
Pe⁵

246,28 ad B22

- 63 differentia termini duplo I II
Mc
- 64 Una est figura, s. in maiorem numerum excrescit.
Aut

246,30 QUODSI FACIENDA EST IN EXTREMITATIBUS TRIPLA PROPORATIO ...

- 65 Tripla proportionalitas
Lpl

246,30 EXTREMITATIBUS

66 initio et fine
*Pe*⁵

246,30 TRIPLA

67 quadrupla non potest esse
Pb

LIB. II, CAP. 16

247,8 ARMONICA PROPORTIONALITAS

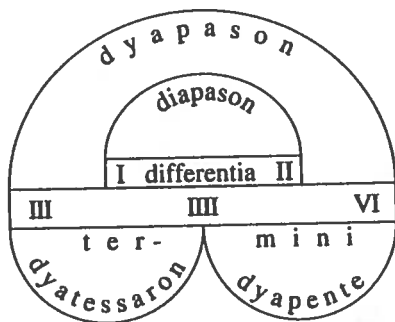
- 1 aequarum proportionum collectio
Pb³

247,9 EA DESCRIPTIONE

- 2 secundum descriptionem
Vrf

247,11 ad B24

3

*MhMk*II] I *Mh* III] *om. Mh* Diapente Diatesseron *Mh*

247,15 VIDESNE IGITUR, ...

- 4 Diatesseron
Diapente
Diapason
Mc

247,16 PRODANT

- 5 ostendant
W;²

247,17 EARUM

- 6 consonanciarum
V²

247,18 CONSONANTIAM

- 7 vel concordiam
Kn
- 8 duplam
PbV2

247,20 EXTREMITATES

- 9 III et VI
OPbPe⁵V2WiBwi
et] ad *Bwi*
- 10 terminorum
Vrf

247,21 MEDIUS

- 11 quaternarius
PbPe⁵V2WiBwi
- 12 terminus
Vrf

247,21 SUCCRESCAT

- 13 crescat
PbV2

247,21 NUMERI

- 14 multiplicati
PbV2

247,21 TONI HABITUDINEM

- 15a sesquioctavam
EiEnMhMk
- 15b sesquioctavam porporcionem
V2

247,24 XVI

- 16 numerum
Kn

247,24 MINORIS

- 17 II
Pe⁵
- 18 numeri
V₂
- 19 sextidecimi, quia XVI minus sunt quam XVIII
OPbPe⁵
quia] dampna O XVI] enim add. O sunt] om. Pe XVIII] XVI O

247,24 TRANSCENDIT

- 20 duobus
PbV₂
duabus *V₂*

247,24 RURSUS MINIMUS TERMINUS, ...

- 21 VII XX
VIII XVI XXXVI
Mm

247,25 MINIMUS TERMINUS

- 22 ternarius
PbPe⁵V₂WiVrf
tres *Vrf*

247,26 MAIOR TERMINUS

- 23 senarius
PbPe⁵V₂Wi

247,27 XXXVI

- 24 sexies seni
OPbV₂

247,27 COMPARATI

- 25 XXXVI ad VIII; quater enim noveni XXXVI sunt
PbPe⁵V₂

247,28 QUOD SI HAEC DILIGENTIUS INSPICIAMUS

- 26 quae sequitur, et quam statim assignat dicens: *Minimus enim et*
c.
Vrf

248,2 MINIMUS ENIM TERMINUS

- 27 ternarius
PbPe⁵V₂

248,2 MEDIO MULTIPLICETUR

- 28 quaternario, ut quater terni
PbV₂
- 29 si
V₂

248,2 ITEM MINIMUS TERMINUS

- 30 ternarius
PbV₂

248,3 MAXIMO MULTIPLICETUR

- 31 si
V₂

248,3 MAXIMO

- 32 senario
PbV₂

248,3 MEDIUS VERO TERMINUS

- 33 quaternarius
OPbV₂

248,4 MAXIMI NUMEROSITATE AUGEATUR

- 34 si
V₂

248,4 MAXIMI

- 35 senarii
PbV₂

248,5 MINIMUS TERMINUS

- 36 ternarius
PbV2

248,5 SE IPSO CONCRESCAT

- 37 si
V2

248,5 SE IPSO

- 38 per
V2

248,6 MEDIUS

- 39 si per semet ipsum multiplicetur
O

- 40 per se ipsum crescat, ut quater quaterni
PbV2

- 41 in se concrescat
MaPe⁵
concrescat] *om. Ma*

248,6 FIENT

- 42 igitur
M4

248,9 XXXVI. XXIII. XVIII. XVI. XII. VIII.

- 43 Numerus consonantiarum ordinatus
M7PbV2Vrf

248,10 SUNT IGITUR ...

- 44 Diatesseron
Diapente
Tripla diapason et diapente
Quadrupla bisdiapason
Epiogdous
Mc

- 45 Ostendit igitur qualiter in his omnes consonantie repperiantur.
Vrf

248,10 XXIII AD XVIII

- 46 sesquiertia
O

248,11 XII AD VIII

- 47 sesquiertia
O

248,12 TRIPLA

- 48 proportio
V₂

248,13 DIAPASON ET DIAPENTE

- 49 sunt
P_e⁵

248,13 XXXVI AD XII

- 50 comparatione servatur
MhMk
cf. 248,15

248,13 QUADRUPLA

- 51 proportio
V₂

248,14 EPOGDOUS

- 52a sesquioctava proportio
EiEnPbV₂

- 52b sesquioctavus
P_e⁵

248,15 XVIII AD XVI

- 53 sesquioctava proportione
MhMk

LIB. II, CAP. 17

248,16 QUEMADMODUM INTER DUOS TERMINOS SUPRADICTAE
MEDIETATES VICISSIM LOCENTUR.

- 1 propter dyapason vel tetracorda, ubi inter immobiles cordas inseruntur mobiles ad diversitatem generum

Pc⁶

248,18 SOLENT AUTEM DUO TERMINI DARI PROPONIQUE, ...

- 2 Docet, qualiter interpositione alicuius termini quilibet proportio posset inveniri, i. medietas arithmetica vel geometrica vel armonica.

Vrf

248,19 NUNC

- 3 aliquando

Vz

248,22 SI ARITHMETICA MEDIETAS QUAERITUR, ...

- 4 De arithmetica medietate XX XXX XL

Mc
arithmetica *Mc*

5

XV
XXX
arithmetica proportionalitas
X   XXV   XL

Kn
post XXX add. X CCCC XL Kn (cf. II,17,15)

248,23 DIFFERENTIA

- 6 minoris et maioris [numeri]

CgPbVz
numeri] *add. CgVz*

248,24 SINT ENIM

- 7 verbi gratia

Vrf

248,25 HORUMQUE

- 8 terminorum
V₂

248,25 MEDIETAS SECUNDUM ARITHMETICAM PROPORCIONALITATEM QUAERATUR

- 9 Queratur, quod medium faciat arithmeticom proportionem.
V_{7f}

248,26 SECUNDUM ARITHMETICAM PROPORCIONALITATEM

- 10 ut equae sint differentiae
C_gP_bP_e⁵V₂

248,28 HANC¹

- 11 differentiam
C_gV₂

248,29 HIC

- 12a numerus XXV
C_gV₂
numerus i. XXV C_g
- 12b XXV
V₂

249,1 X. XXV. XL.

- 13 arithmetica medietas
M_f²M_k

249,1 ITEM INTER EOSDEM TERMINOS MEDIETATEM GEOMETRICAM CONLOCEMUS.

- 14 De geometrica medietate
M_c

15

XX
CCCC
geometrica
X XX XL

K_n

249,1 INTER EOSDEM TERMINOS

16 inter X et XL

 $PbPe^5V2$
et] om. Pe **249,1 MEDIETATEM GEOMETRICAM**

17 ubi sint aequae proportiones

 $OCgPbPe^5V2$
sit O **249,2 EXTREMOS**

18 X XL

 Pe^5 **249,2 PROPRIA NUMEROSITATE MULTIPLICO**

19 alterum per alterum

 Vrf **249,3 HORUM**

20 quadringentorum

 Pe^5 **249,4 FIUNT**

21 pro i.

 Vrf **249,6 SUBIECTA DESCRIPTIONE FORMATA**

22 hoc modo

 Kn **249,7 X. XX. XL.**

23 geometrica medietas

 Mf^2Mk

249,8 SI VERO ARMONICAM MEDIETATEM QUAERAMUS, ...

24 De armonica medietate

Mc

25

XXX

L

CCC

armonica

X XVI XL

Kn

26 Haec regula invenitur in medietatibus disputatis in fine arithmeticae artis.

*Mc***249,12 HOS SECUNDUM L PARTIMUR; FIUNT VI.**27 Hos *partiri secundum quinquaginta* est assumere numerum quinquagenarium CCC, quae sunt sex, i. senarium, et iungere termino minori.*Vrf*quinquagenarium] *lectio incerta Vrf***249,12 SECUNDUM L**

28 quotiens in his L sint

*LzWbLtz***249,12 SECUNDUM**

29 per

*EiEnPbV2***249,12 VI**

30 partes

*CgPnLpl*partes vel partes *Cg*31 *L*^{sima} pars est*LzWbLtz*

32 quinquageni

*PbV2*quinquagini *V2*

249,13 QUOS

- 33 VI
CgPbPnV2Lpl

249,13 CUM MINORI TERMINO

- 34 X
CgPb²PiPnV2Tpi
 denario *PbV2* decem *PiTpi*

249,14 HUNC IGITUR NUMERUM

- 35 XVI
PbPnV2

249,15 X. XVI. XL.

- 36 armonica medietas
Mf²Mk
- 37 differentiae eorum XXIII et VI. Quadrupli igitur sunt XL ad X et XXIII ad VI.
KnLzMhWb*Wn*Llz
- 38 ¹X XXV XL. X XX XL. X XVI XL. ²Differentia inter XVI et XL sunt XXIII, et inter XVI et X VI. ³Igitur XL quadruplus X, et differentia, quae est inter XL et XVI, similiter quadruplus est illi differentiae, quae est inter XVI et X. ⁴XL ad XVI duplex sesquialter, XVI ad X superpartiens.
Pe⁵
 3 XVI et X] XVI et XL *Pe*

LIB. II, CAP. 18

249,16 MERITO

- 1 dignitate
Pe⁵
cf. II,18,12

249,18 HIS

- 2 axiomatibus
CgLzPb⁹RlLryVrf

249,20 IN PRAEDICTIS PROPORTIONIBUS

- 3 dupla, sesquialtera, sesquitertia
O

249,21 ADSENSUS

- 4 consentiens ab ,assentior' verbo
CgPnLpl
 ab ,assentior' verbo] *om. Lpl*
- 5 esse
Lry

249,22 HAEC ENIM PONENDA EST

- 6 secundum Nichomacum
Vrf

249,23 SENSUS

- 7 auditus
Pe⁵

249,24 APERTIOR

- 8 perspicatior
Vrf

249,24 QUALE EST ENIM UNUMQUODQUE PER SEMET IPSUM,
 TALE ETIAM DEPREHENDITUR SENSU.

- 9 phisicum
Mc
- 10 Absolute dicit de omni re.
Pe⁵

249,26 NOTIOR

- 11 cognotior
*Wi*²

249,28 MERITOQUE

- 12 dignitate
*Pe*⁵
cf. II,18,1

249,29 RELIQUAE

- 13 post dyapason
Vrf

249,30 MULTIPLICITATIS AUGMENTA ET SUPERPARTICULARIS HABITUDINIS DETRIMENTA

- 14 Habitudo multiplicium augmentatur per numerorum successiones, sed species superparticularis in partium quantitate decrescit.
*EiEnLz*Mf*²*MhMkPe*⁵*ShWbLlz*
successiones] suasionis *Llz* sed] in *Sh*

249,30 MULTIPLICITATIS AUGMENTA

- 15 ut duplus, triplus, quadruplus, reliqui
*OQ*²*Pe*⁵*Wq*
ut] *om. O* reliqui] *om. OPeWq*
- 16 quantum ad dyapason et bisdyapason
Vrf

250,1 SUPERPARTICULARIS HABITUDINIS

- 17 sesqualter, sesquitercius, reliqui
*OQ*²*Pe*⁵*Wq*
ut sesqualtera sesquitercia *Wq* reliqui] *om. OPeWq*
- 18 quantum ad dyapente et dyatessaron
Vrf

250,1 DETRIMENTA

- 19a diminutiones
Pn
- 19b deminuta
*Wi*²

250,2 MONSTRATUM QUIPPE EST

- 20 supra
Vrf

250,2 MULTIPLEX

- 21 dupla, tripla, quadrupla
O

250,2 SUPERPARTICULARES

- 22 sesquiertiam, sesquiquartam
O

250,3 ANTIQUITATE

- 23 nobilitate
Q^l
- 24 Nam antea fuit multiplex quam superparticularis.
Mc
Nam] $\bar{n}$ *Mc*
- 25 nam antiquior vero multiplex ceteris
P_n

250,5 I. II. III. IIII.

- 26 Incipit ostendere ordinem consonantiarum secundum illos in his numeris.
Vrf

250,7 MAXIMA

- 27 praecipua
R_l

250,8 DIAPASON AC DIAPENTE

- 28 triplam
Mf²MhMkSh

250,13 CONCINENTIAM

- 29 consonantiam
R_l

250,13 ISQUE

- 30 praedictus
Vrf

250,17 ITAQUE MAXIME DISTANT SONI IN BIS DIAPASON

- 31 sicut quattuor ab uno longe absunt
 $Q^2 V^1 E_i E_n K_n L_z W_b W_n L_l z$
absunt] distant Q
- 32 sicut inter gravissimam et acutissimam vocem media intercedente
quamvis quasi mediocri, i. inter primam ac XV^{am} VIII^a in medio
intersonante
 $L_z W_b L_l z$
intersonant $L_l z$

250,17 MINIMUM VERO INTER SE ESSE CONSONANTES VIDENTUR SONI, CUM ACUTIOR GRAVIOR EM TERTIA GRAVIORIS PARTE TRANSCENDIT.

- 33 Nota, diatesseron minorem reliquis reddere symphoniam.
 P_c^5

250,18 MINIMUM

- 34 ¹ plurimum vel maximum, i. quod diatessaron maiorem reliquis consonantiis reddat symphoniam ²i. convenientiam, quae minus est inaequalis quam aliae proportiones.
 $OQ^2 V^1 E_i E_n M_c M_m^1 P_b P_c^* V_2 W_q L_r y V_r f$
1 plurimum vel maximum, i.] om. $OQE_i E_n M_c M_m P_b P_c V_2 W_q L_r y$ plurimum
repet. V_2 maximum $V_r f$ quod] quoniam $E_i E_n M_m$ quia W_q consonantiis]
om. M_m reddat symphoniam] consonantiam reddit $E_i E_n M_m$ reddit W_q
2 om. $QVE_i E_n M_m W_q$ est] om. $L_r y$ proportionis $V_2 L_r y$
gl. cancell. P_b
- 35 maximum vel plurimum, hoc est in sesquitercia
 W_q

250,18 MAXIMUM (pro MINIMUM)

- 36 pro maxime
 $B_c P_b$

250,19 INTER SE

- 37 distant soni inter se consonantes
 $L_z L_l z$

**250,19 CUM ACUTIOR GRAVIOREM TERTIA GRAVIORIS PARTE
TRANSCENDIT**

- 38 Hoc fit in diatesseron.
PbV2

250,19 ACUTIOR

- 39 maior
PnLpl

250,20 GRAVIOREM

- 40 minorem
PnLpl

250,20 AC STAT DEINCEPS CONCINENTIARUM MODUS

- 41 finem ponit
Pc5

250,20 STAT

- 42 firmus
Pq

250,21 QUADRUPLAM

- 43 bisdiapason
PbV2

250,22 PARTEM TERTIAM

- 44 sesquiterciam
V2

**250,22 ET SECUNDUM NICOMACHUM QUIDEM HIC CONSONAN-
TIARUM EST ORDO**

- 45 Ordo consonantiarum
Pc6

250,23 NICOMACHUM

- 46 Nichomachus Pythagoricus dicitur
Pb

250,24 DIAPASON

- 47 [ut] I et II
PcPq
 ut] *add. Pq*

250,24 DIAPASON ET DIAPENTE

- 48 [ut] I et II et III
OPcPq
 ut] *add. Pq*

- 49 tripla
EiEn

250,25 BIS DIAPASON

- 50 [ut] I et IIII
OPcPq
 ut] *add. Pq IIII] III O*

- 51 quadrupla
EiEn

250,25 DIAPENTE

- 52 ut II et III
OPcPq
 ut] III *O*

250,25 DIATESSARON

- 53 ut III et IIII
OPq
 ut] II et *O*

LIB. II, CAP. 19

250,26 DE ORDINE CONSONANTiarUM SENTENTIA EUBULIDIS ET HIPpASI.

- 1 Ex hinc difficultates ebullire cognoscito.
Pts

240,27 EUBULIDES ATQUE HIPpASUS

- 2 duo musici
v¹

250,28 MULTIPLICITATIS AUGMENTA SUPERPARTICULARITATIS DEMINUTIONE

- 3 ¹quia augetur multiplicitas, ut duplus, triplus, quadruplus.
²Superparticularitas autem minuitur per partes, ut sesquialtera, sesquiquarta, sesquiquinta et reliqui.

OCgEiEnLaLzMcMf²MhMkMm¹PbPePiShV²WqLlzTpiVrf

1 quia augetur multiplicitas] multiplicitas augetur *LzLlz* multiplicitatis *V²* quadruplus] *om. EiEnLzMfMhMkMmShLlz* et reliqui *add. PeWq*

2 Superparticularitas] superpartiens *LzLlz* autem] *om. EiEnLzMfMhMkMmShLlz* minuitur] *corr. ex* dividitur *Mf* diminuitur *LzMhMkShLlz* per partes] *om. LzPeLlz* ut] et *Mh* sesquialtera - reliqui] sesquioctava et ceterae *EiEn* medietas, tertia pars, (et *add. LzLlz*) quarta et c. *LzMfMhMkShLlz* medietas, pars tertia, quarta et octava, et deinceps *Mm* sesquiquarta] *om. LaMcVrf* sesquiquinta] *om. CgPiTpi* et reliqui] *om. PiTpi* et reliqua *Mc* et reliquae *Vrf*

250,28 MULTIPLICITATIS AUGMENTA

- 4 ut duplus, triplus, reliqui
Q²

250,29 SUPERPARTICULARITATIS DEMINUTIONE

- 5 sesquialter, sesquiertius, reliqui
Q²

250,29 RATO

- 6 convenienti
Pq

250,30 RESPONDERE

- 7 contraponi
Pe⁵

250,30 NON POSSE ESSE

8 dicunt
Pe⁵

250,30 PRAETER DIMIDIUM

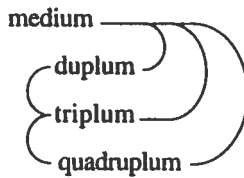
9 sit
Pe⁵

250,30 PRAETER

10 nisi
Pe⁵

250,31 QUONIAM IGITUR SIT DUPLUM, ...

11

Mm

251,1 EX EO DIAPASON CONSONANTIAM REDDI

12 dicunt
CgPbPnV2Lpl

13 aiunt
PqWi

251,2 DIMIDIUM

14 hoc est unitas. Quamvis prius separatim esset posita, tamen postea binario adiuncta facit ternarium, qui est sesquialter ad binarium.
Lpl

251,2 EX EO

15 duplo
PbPe⁵V2

251,2 QUASI CONTRARIAM DIVISIONEM

- 16 Duplum et dimidium dicit *contraria*, i. opposita. Cum enim sint, relativa sub opposito continent. Hoc igitur modo dicit *contrariam divisionem*, quando subduplum scinditur, i. separatur, a duplo, subtripulum a triplo, subquadruplum a quadruplo; et sic de caeteris.
Lpl

251,2 DIVISIONEM

- 17a duplici
PbV2
- 17b dupli
Pe5

251,4 TRIPLICEM PROCREARI

- 18 aiunt
Pq
- 19 dicunt
V2

251,4 TRIPLICEM

- 20 terciam
Vrf

251,5 QUAE UTRAMQUE CONTINEAT SYMPHONIAM

- 21 diapason ac diapente
PbV2

251,5 CONTINEAT

- 22 coniungit
Pq

251,5 SED RURSUS TRIPLICI PARTEM TERTIAM CONTRARIA DIVISIONE PARTIRI

- 23 dicunt
PbPe5V2Lpl
- 24 aiunt
Pq

- 25 Nam ternarius, qui est in triplo in augmento, est in sesquitertio in detrimento.

EiEnLzMf²MhMkMmPe⁵ShLlz

pro augmento *LzMfMhMkShLlz* in augmentum *Pe* in sesquitertio est *LzPeLlz*
pro detrimento *LzMfMhMkShLlz* in detrimentum *Pe*

251,5 TRIPLICI

- 26 hoc est III°, qui est triplus ad I

Lpl

251,5 TRIPLICIS (pro TRIPLICI)

- 27 tercie

Vrf

251,6 PARTEM TERTIAM

- 28 hoc est I, quae separatim est posita

Lpl

251,6 CONTRARIA DIVISIONE

- 29 augmenti et detrimenti

Q²PqWnWqEwn

- 30 quia sesquitertia contraria est triplici

PbPe⁵V²

est] om. *Pe*

251,6 EX QUA RURSUS DIATESSARON SYMPHONIA NASCETUR

- 31 Si I cum III° fuerit iuncta, facit quaternarium, qui est sesquitercius ad ternarium, et facit diatessaron.

Lpl

251,7 TRIPLICEM VERO ATQUE SESQUITERTIUM IUNCTOS QUADRUPLAM COMPARATIONEM PROPORTIONIS EFFICERE.

- 32 in XXVI capitulo

Q²

- 33 dicunt

V²

- 34   quadrupla
           II   VI   VIII
           tripla sesquitercia
           bisdiapason
           LaAut
           bisdiapason] *om. Aut*
- 35   dyapason et dyapente et dyatessaron
       Vrf
- 251,9 UNDE FIT, UT EX DIAPASON AC DIAPENTE, QUAE EST
 UNA CONSONANTIA, ET DIATESSARON UNA CONCINEN-
 TIA CONIUNGATUR**
- 36   ideo, quia ex his duabus una efficitur, i. tripla, cui triplae si iungas
       diatessaron, efficitur quadruplam, i. bisdiapason
       Cg
- 251,9 DIAPASON AC DIAPENTE**
- 37   simul
       V2
- 251,10 CONSONANTIA**
- 38   concinentia
       La
- 251,12 HOS**
- 39   Ebulidem et Hyppasum musicos
       V2
- 251,12 ORDO**
- 40   consonantiarum
       V2
- 251,12 DIAPASON, DIAPENTE, DIAPASON AC DIAPENTE, DIATES-
 SARON, BIS DIAPASON**
- 41   Male ordinat, qui diatessaron consonantiam penultimam collocat.
       Lpl
- 251,13 DIATESSARON**
- 42   et
       PiTpi

LIB. II, CAP. 20

251,15 QUAE

- 1 consonantie
Pe⁵
consonante *Pe*
- 2 contraria
V₂

251,16 SED NICOMACHUS NON EANDEM ESSE EIS ARBITRATUR CONTRARIAM POSITIONEM

- 3 Propterea dicit: *non eandem esse eis*, quia ex parte concordat eis secundum figuram subiectam, in qua fit contraria oppositio. Sed ex alia figura, quae subdetur, dissentiet in dispositione consonantiarum.
Lpl
non eandem esse eis] non eadem δ cis *Lpl*

251,17 UNITAS IN ARITHMETICIS CREMENTI ERAT DEMINUTIONISQUE PRINCIPIUM

- 4 De unaquaque [enim] summa alicuius numeri nihil minus unitate demitur.
EiEnLzMf²MhMkShLlz
enim] *add. LzMfMhMkShLlz* unitate minus *En*

251,18 CREMENTI

- 5 in multiplicibus
WiBwi

251,18 DEMINUTIONISQUE

- 6 in superparticularibus
WiBwi

251,18 DIAPASON SYMPHONIAM RELIQUARUM ESSE PRINCIPIUM

- 7 arbitratur
Wi
- 8 dicit
Vrf

251,19 RELIQUARUM

- 9 consonantiarum
K_n

251,19 ILLAS

- 10 caeteras
Q²
- 11 reliquas simphonias
K_n
- 12 diapente et diatessaron
P_nL_pl
- 13 diapason ke diapente
W_i

251,21 COGNITU

- 14 cognitione
P_bP_c⁵V₂

251,22 AB EA

- 15 ea excepta, quia ipsa nec dividi nec multiplex esse potest
B_x

251,22 UNA MULTIPLICIS ALIA DIVISIONIS

- 16 Una pars, i. unum latus figure, habet multiplicationes unitatis, ut II, III, et cetera. Aliud latus habet divisiones ipsius unitatis superposite, ut patet in figura.
V_rf
cf. 251,24-28 (B28)

251,23 ALIA DIVISIONIS

- 17 superparticularis
L_zM_f²M_hM_kS_h
- 18a ut dividatur ipsa unitas velut as in partes
L_aP_cV_rf
- 18b quae innuat ipsam unitatem dividi velut as in partes
L_ry
as] has *L_ry*

251,23 ALIA

- 19 contrarie
Lpl

251,24 ad B28

- 20 Falluntur plerique in hac figura ternas, quartas vel quintas unitates esse putantes, nec advertunt ipsam Eubolidis et Ypassi sententiam assumpsisse, qui non unitatem sed duplos triplosque dividunt.

Bx
ipsum eubolidum *Bx* assumpsississe *Bx*

251,24 I (B28)

- 21 unitatem, medium, binarium
Mc

251,25 DIMIDIUM (B28)

- 22 sesquialter
Mc

252,1 BINARIUS ENIM UNITATIS DUPLUS EST; CONTRARIA VERO EIUS PARS EIUSDEM DIMIDIUM UNITATIS OSTENDIT

- 23 Unitas ipsa in binario duplicatur, in dimidio subtrahitur.

EiEnKnLzMf²MhMkPe⁵ShWb
ipsa] *om.* *Pe* ipse *Sh* duplicatur] multiplicatur *Pe* subtrahetur *Sh*

252,2 DUPLUS

- 24 hic multiplicitas
Pe⁵

252,2 CONTRARIA

- 25 quae est in diminutione sesquialteri
OQ²V¹Pe⁵PqWq

- 26 pro opposita
Bx

- 27 *Contraria* dicitur, quia numeri partes crescendo ordinantur, partes autem unitatis semper decrescendo.
Vrf

252,2 EIUS PARS

28 dupli s. binarii

Bx

29 duplicis

*LaLryVrf***252,2 EIUDEM DIMIDIUM UNITATIS**

30a Genitivos pro accusativis posuit.

EiEnPe⁵

30b Genitivum casum pro accusativo posuit.

Mf²MhMkSh

31 litotes figura

*PnLpl**alia manu Pn***252,3 DIMIDIUM**

32 hic divisio

*OPe⁵***252,3 TRES**

33 unitates

*Lpl***252,3 TRIPLUS**

34 est unitatis

*Pe⁵***252,3 CONTRARIA**

35a triplo

BxLry

35b tripli

LaVrf

252,4 PARS TERTIA

- 36 ternarii
Bx
- 37 unitatis
LaLryVrf
- 38 hoc I
Lpl

252,4 QUADRUPLUS

- 39 unitatis
Lpl

252,4 QUARTA

- 40 hoc I
Lpl
- 41 pars unitatis
Vrf

252,5 CRESCENDI

- 42 in multiplicibus
PbV2
- 43 numeros
Vrf

252,5 DECRESCENDI

- 44 in contrariis partibus
PbV2
contrarii *V2*
- 45 partes unitatis
Vrf

252,6 IDEM

- 46 quod fecimus in numeris
M³EiEnPbV2
in] de *EiEn*
- 47 similem considerationem et ordinem
Vrf

252,7 DIAPASON

- 48 binarius
Bwi

252,8 PRINCIPII

- 49 unitatis
Vrf

252,8 QUAE

- 50 consonantie
Vrf

252,8 IN CONTRARIA DIVISIONE

- 51 hoc est in uno pariete
Lpl
- 52 erunt
Vrf

252,9 SESQUALTER QUIDEM TRIPLO

- 53 contrarius est
OPbPe⁵V₂
est] *om. OPe*
- 54 opponitur
Vrf
- 55 Diapente opponitur diapente kai diapason.
Lpl
- 56 Eque distantia a dyapason contra triplum ponitur.
Vrf

252,10 SESQUITERTIUS VERO QUADRUPLO

- 57 contrarius
Pe⁵
- 58 diatessaron opponitur bisdiapason
Lpl

252,10 QUOD TALI ARGUMENTATIONE PROBABITUR

- 59 quod sesquialter in triplo, sesquitercius in quadruplo
Lpl

252,10 ARGUMENTATIONE

- 60 inventione
Pn
- 61 ratione
Vrf

252,10 PROBABITUR

- 62 ostendetur
Vrf

252,11 IDEM ENIM PRIMUS EST SESQUALTER, ...

- 63 De sesquialtero, qui est triplus unitatis, qui est et primus numerus et differentia ad binarium.
Mc
- 64 Ratio, quare dyapente et dyapente ac dyapason primo loco sibi ex opposito sub dyapason ponantur.
Vrf

252,11 IDEM

- 65 ternarius
WiBwi
- 66 ratio prima
Vrf

252,12 QUI PRIMUS TRIPLUS

- 67 est
Vrf

252,13 SI UNITATI

- 68 comparetur
PiPnWiLpl
comparatur *Wi*

252,13 IDEM

- 69 [unus] ternarius
PnLpl
 unus] *add. Lpl*

252,15 DIFFERENTIAE

- 70a unitati
KnWnEwn
- 70b unitatis
Pe⁵

252,15 CUIUS

- 71 binarii
Pe⁵

252,16 TRIPLUS EST

- 72 unitati
Pb
- 73 unitatis
Pe⁵

252,17 SESQUALTER TRIPLICI OPPONATUR

- 74 Eque distantes ab unitate in numeris primo loco inveniuntur.
Vrf

252,17 DIAPENTE CONSONANTIA DIAPENTE AC DIAPASON CONSONANTIAE

- 75 quae eodem modo se habent ad dyapason
Vrf

252,17 DIAPENTE CONSONANTIA

- 76 sesquialtera
PbV2

252,18 DIAPENTE AC DIAPASON

- 77 quae fit in triplo simul
PbV2

252,18 RATIONABILITER PUTATUR OPPONI

- 78 Nicomachus
Q²P_qW_iW_n
- 79 ut in figura subiecta
P_bV₂
cf. 253,3-5 (B29)
- 80 eque distantes a diapason primo loco sub dyapason poni, sicut patet in figura
V_rf
cf. 253,3-5 (B29)

252,19 QUADRUPLUS

- 81 ad unitatem
O

252,19 SESQUITERTII CONTRARIAM DIVISIONEM

- 82 ad ternarium
O
- 83 contra se positionem
V_rf

252,20 NAM QUI EST PRIMUS QUADRUPLUS IDEM RURSUS PRIMUS SESQUITERTIUS INVENITUR HOC MODO.

- 84 I III IIII
II I
E_iE_nL_zM_f²M_kM_m
inverso ordine M_f
- 85 Ratio, quare dyatessaron et bisdyapason secundo loco sibi ex opposito sub dyapason ponantur.
V_rf

252,24 DIFFERENTIAE

- 86 unitati
P_b

252,27 IN CONTRARIUM DIVIDATUR

- 87 Contra se eque distantes secundo loco sub dyapason ponantur.
V_rf

252,27 DUPLA

- 88 binarius
KnLzWnEwn

252,29 EXTAT

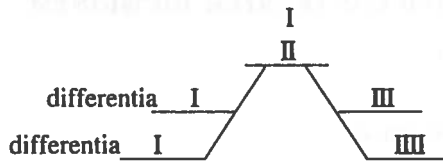
- 89 non
Pb
- 90 super ipsum
Vrf

252,31 CONTRARIAE PROPORTIONIS

- 91 sesquialterae vel sesquiterciae
KnWbWn*Ewn

253,2 ad B29

92

*Mc***253,3 DIAPASON (B29)**

- 93 II
Pd
- 94 I II
Wi

253,4 DIAPENTE DIAPASON - DIAPENTE (B29)

- 95 Diapente opponitur triplici, quae est diapente ac diapason.
OLaPbPcR2V2LryVrf
 opponitur opponitur *O* diapente et diapason *O*

253,4 DIAPENTE DIAPASON (B29)

- 96 VI
Pd
- 97 <I> III
Wi

253,4 DIAPENTE (B29)

98 III
Pd

99 <II> III
Wi

253,5 BIS DIAPASON - DIATESSARON (B29)

100 Quadrupla, quae est bisdiapason, opponitur sesquitertia, i. diatesseron.

OLaMcPbPcR2V2AutLryVrf
apponitur *O*

253,5 BIS DIAPASON (B29)

101 VIII
Pd

102 <I> IIII
Wi

253,5 DIATESSARON (B29)

103 IIII
Pd

104 <III> IIII
Wi

253,6 INQUIT

105 Nichomachus
PbPiV2WiWqTpiVrf

253,6 MELIUS

106 est
CgM4R2

253,8 SICUT PAULO ANTE DESCRIPSIMUS

107 in VIII capitulo I libri
Q2

108 Supra ante sententiam Ebulidis et Ypasi dictum est, ut dyapason esset prima, secunda dyapason et dyapente, et c.
Vrf

253,9 CUM IGITUR SIT CONSONANTIA ...

- 109 Quid consonantia, quid sonus et unde pulsus
LzWbLlz
- 110 Facit epilogum, ut addat, quia, sicut proporciones praedictae procedunt ab aequis vel inequalibus numeris, sic etiam in consonantiis.
Lpl
- 111 Epylogus. Rogat supradicta, ut transeat ad alia.
Vrf
epy Vrf

253,9 CUM IGITUR SIT CONSONANTIA DUARUM VOCUM RATA PERMIXTIO

- 112 Consonantia
EnMf²Mk
- 113 Quid sit consonantia
LaMcPb³R²WiBwi
sit] om. LaPb est Mc

253,9 DUARUM VOCUM

- 114 gravis et acutae
M⁵P^bV²
lacute V²

253,10 SONUS VERO MODULATAE VOCIS CASUS UNA INTENTIONE PRODUCTUS

- 115 Tonus
EnMf²Mk
- 116 Quid sit sonus
LaMcPb³R²WiBwiLry
sit] om. LaMcPbLry
- 117 Definitio soni
Pe⁶

253,10 SONUS

- 118 tonus
V²

253,10 MODULATAE VOCIS CASUS

119 dum componitur
BxPe⁵

253,11 IDEM

120 sonus s. tonus
Cg

253,11 MINIMA PARTICULA MODULATIONIS

121 dum dividitur
BxPe⁵

253,11 OMNIS VERO SONUS CONSTET IN PULSU

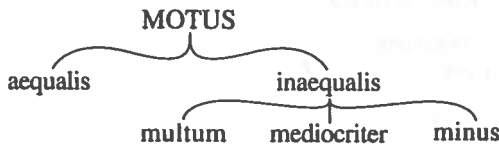
122 Unde sonus
LaMcPb³R2Lry

253,12 PULSUS VERO OMNIS EX MOTU SIT

123 Unde pulsus
LaMcPb³R2Lry

253,13 MOTUUM ALII SINT AEGUALES, ALII VERO INAEQUALES

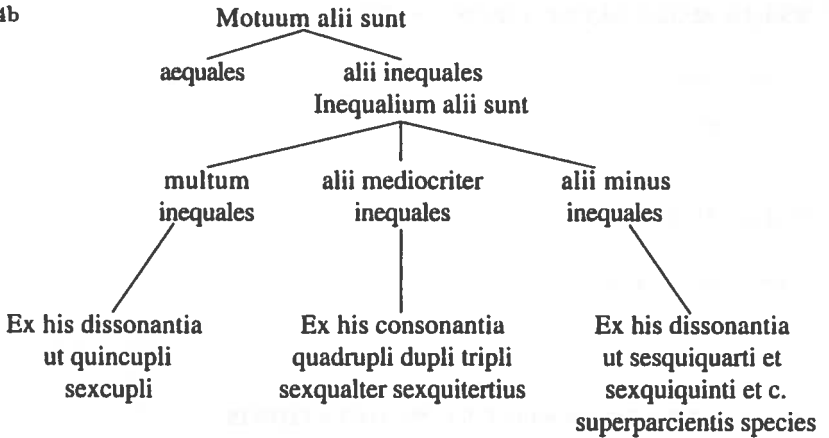
124a

LaMcMm¹Pb³R2Lry

aequalis] inaequalis *Mc* inaequalis] *repet. La*

124b

*Pe***253,13 ALII SINT AEQUALES**

125 sicut in diapason IIII VIII

*Pe*⁵*gl. cancell. Pe***253,13 ALII VERO INAEQUALES**

126 ut in sesquialteris, sesquiterciis

*Pe*⁵**253,14 ALII SINT MULTO INAEQUALES**

127 ut in diapason

*OM5PbV2*in] *om. O**gl. cancell. Pb*

128 sicut in sesquidecimis

*Pe*⁵**253,15 ALII VERO MINUS**

129 ut in diatessaron

*OM5PbPe⁵V2*in] *om. O**gl. cancell. PbPe*

130 non inaequales, sed equales

*WiBwi*sed equales] *om. Bwi*

253,15 ALII VERO MEDIOCRITER INAEQUALES

131 ut in diapente
O5PbV2
gl. cancell. Pb repet. V2

132 sicut in sesquiseptis
Pe5
gl. cancell. Pe

253,16 SONORUM AEQUALITAS

133 neque facit consonantiam
Lpl

253,16 EX INAEQUALITATE VERO EA, QUA SECUNDUM MEDIOCRITATEM DISTANTIAE INAEQUALES SUNT

134 nascuntur
PbV2

135 aequisonantiae, quae sunt in multiplicibus: dupla, quae est diapason, et aliis
OM5PbV2
 quae sunt - aliis] *cancell. Pb* in aliis *M5*

136 ut in multiplicitate
Pe5
alio loco, itaque cancell. Pe

137 hoc est acuto et gravi sono
Lpl

253,17 MEDIOCRITATEM DISTANTIAE

138a diapente et diatessaron
M5PbV2
 et] ac *M5*
gl. cancell. Pb

138b diatesseron diapente
Pe5

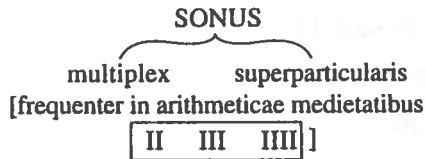
139 quae non multum differunt
PnLpl

253,18 PRIMAEQUE AC SIMPLICIORES EVENIUNT

140 primae ponuntur
M5PbPe5V2

253,19 PROPORTIONES, QUAE SUNT SCILICET MULTIPLICIS AC SUPERPARTICULARIS

141

LaMcMm¹Pb³R²Lry
 frequenter - II III IIII] add. *Mc* frequenter *Mc*

253,19 PROPORTIONES

142 quae a multiplicibus veniunt et sunt primae

OM⁵P⁶V²
 quae] qui *M⁵*

253,19 QUAE

143 proporciones

P^c⁵

253,20 DUPLI, TRIPLI, QUADRUPLI

144 multiplices

C_g

253,20 SESQUALTERI ATQUE SESQUITERTII

145 superparticulares

C_g

253,21 EX HIS VERO QUAE IN RELIQUIS PROPORTIONIBUS ...

146 Unde dissonantia

R²

253,21 EX HIS

147a multiplicibus et superparticularibus

M⁵

147b multiplicis et superparticularis vel ceterarum specierum

A_{ut}

148 multo vel parvo vel quibus

Pb³Aut
vel] et *Aut*

149 inaequalitatibus

WiAutBwi

253,21 IN RELIQUIS PROPORTIONIBUS

150 ut in multiplici superparticulari et multiplici superpartienti

Cg

151 ut est superpartiens, multiplex superparticularis, multiplex superparciens

Lpl

253,22 VEL MULTIMODIS

152 ut in superbipartientibus

WiBwi

153 ut centuplum

Aut

253,22 VEL NON ITA CLARIS

154 ut sesquicentesima

Aut

253,22 VEL LONGE OMNINO A SE DISTANTIBUS

155 ut millecuplum, sesquimillesimum vel quantumlibet ultra

Aut

253,24 NULLA AUTEM SONORUM CONCORDIA

156 etsi fiat in cantu

M5

253,24 PROCREATUR

157 ex illis

R^tP_n

LIB. II, CAP. 21

253,28 HOC IGITUR ITA DISTINCTO

- 1a Nam antea praedixerat, quod consonantiae musicae totius ex tribus multiplicibus, hoc est duplis, triplis, quadruplis, et duobus superparticularibus, i. sesquialtero sesquitertioque, constant, et reliqui.

OLaM5McPbPeV2WqAut

Nam] Non *Wq* antea - totius] *repet. V2* ante *Mc* totius musicae *M5* in hoc est *V2* duplis et triplis *Mc* sesquitertioque] et sesquitercio *LaMcAut* sesquialterioque *M5* sesquitertio *PbV2* constat *McWq* consonant *V2* et reliqui] *om. Wq* et reliqua *McPbV2Aut*

- 1b Nam antea praedixerat, quod consonantia musicae totius constaret in duplis, triplis, quadruplis, sesquialtero, sesquitercio.

LzMj²MhMkShLlz

in] *om. MfMhMkSh*

253,28 DEMONSTRABITUR DIAPASON CONSONANTIA, QUAE CUNCTARUM OPTIMA EST, IN MULTIPLICI INAEQUALITATIS GENERE ET IN DUPLICITATIS HABITUDINE REPERIRI

- 2 ¹Modo vult ostendere, quia diapason necessario est in multiplici proportione; ²quod facit ducendo etiam partem adversariorum ad inconveniens, qui volebant esse in superparticulari proportione. ³Ad hoc autem inconveniens deducet eos, quia, si est in superparticulari proportione, non est in superparticularium regula, ⁴et ita ipsi sibi esse contrarii.

Lpl

253,29 IN MULTIPLICI INAEQUALITATIS GENERE

- 3 et in quo genere multiplicitatibus demonstraretur ostendens s. in duplici

Aut

253,30 ET

- 4 pro i.

Vrf

253,30 IN DUPLICITATIS HABITUDINE

- 5 quia hoc habet ut sit duplum

M5

253,30 REPPERIRI

- 6 monstrabitur
Aut

254,1 DEMONSTRANDUM

- 7 est
W_i

254,3 QUO

- 8 brevi
V₂

254,4 AB OMNI SUPERPARTICULARI SI CONTINUAM EI SUPERPARTICULAREM QUIS AUFERAT PROPORTIONEM, QUAE EST SCILICET MINOR, ID QUOD RELINQUITUR MINUS EST EIUS MEDIETATE, QUAE DETRACTA EST, PROPORTIONIS.

- 9 Axioma
McR₂

10 ¹Ut cum ad CXCII CCLVI sesquiertius sit, et ad eosdem CXCII CCLXXXVIII sesquialter, si de hoc sesquialtero tollatur sesquiertius, i. de CCLXXXVIII tollantur CCLVI, remanent XXXII, qui sunt octava pars de CCLVI, et ideo dicitur sesquioctavus remanere.

²Sed XXXII duplicati, quod fit LXVIII, non reddunt integrum sesquiertium. LXVIII enim, ut in sesquiertia habitudine habeantur, II adhuc requirunt, ut sint LXVI, ad quos LXXXVIII sesquiertius est.

³Aliter: Si de duodecim, qui est ad VIII sesquialter, ad novem sesquiertius, tollamus III, quibus excrescit subsesquiertium suum, relinquuntur VIII, i. eius subsesquiertius, qui VIII ad VIII in sesquioctava proportione habentur.

⁴Sed pars octava suboctupli, i. I, duplicata non efficit integram proportionem sesquiertiam: bis enim I duo sunt, qui minus sunt a III, qui in sesquiertia proportione haberi possunt. ⁵Secundum priorem autem modum hoc in omnibus sesquiertiis et sesquialteris proportionaliter sibi haerentibus fit, ut si ad primum terminum secundus sesquiertius sit et tertius sesquialter, i. tertius ad secundum sesquioctavus tunc ab eo distans, qui remanebit de ultimo termino secundo sublato.

O*Q²*V¹LhLz*MsPc⁵PqWq

1 Ut cum] *om.* Lz CCLIII sesquitercius Pq sit] fit Lz hoc] huius Pq tollantur CCLVII Pe tollantur LVI Pq remaneant XXVII Wq dicitur ideo M5
 2 enim] *om.* Wq sesquiterciam habitudinem OPq sesquiterciam habeantur habitudinem M5 LXXXVIII] LXXXVI Wq
 3 sesquialter ad VIII M5 excrescit] ex e crescit M5 subsesquitercius suum Pe IX Q i.] *om.* O IX Q proportione] habitudine Pe
 4 suboctupli] suboctuplus est Wq i. I] id est LzPeWq duo sunt] duos Pq qui minus a ternario sunt Pe a III] ad III Lz sesquitercium Pq haberi possunt] haberi non possunt OM5 sunt Lh
 5 autem priorem M5PqWq sesquialteris et sesquiterciis M5 inherentibus OM5 fit, ut si] sed Pq sit] fit Pq i.] et M5 ad] et M5 ab eo] habeo Pq remanebat Pq

- 11 ¹[De sesquialtera.] Ac si dixisset, si minor proportio de maiore detraheretur proportione, id quod relinquitur geminatum vel triplicatum non efficit integritatem minoris proportionis, quae aufertur.
²Verbi gratia tollamus diatessaron ex diapente i. duos tonos et dimidium de tribus tonis et dimidio, et remanet tonus. ³Qui tonus geminatus, quia sesquialter est, non efficit integram diatessaron, remanet enim emitonium. ⁴Iterum sesquiquarta si auferatur de sesquitercia, remanet emitonium. ⁵Nam sesquiquarta duobus tonis constat ipso emitonio triplicato, quia sesquitercia est, non pervenit ad integritatem sesquiquartae emitonio remanente. ⁶Idemque in ceteris, hoc est, si sesquiquinta tollatur de sesquiquarta, remanet diesis, i. quarta pars toni. ⁷Nam sesquiquinta constat ex tono et semitonio et diesi. ⁸Diesis autem quadruplicatus, quia sesquiquarta est, tonum integrum efficit et remanet semitonium et diesis; et ulterius non invenies divisionem in consonantiis musicis.
⁹Sed tamen, si haec feceris in arithmetiis proportionibus, usque ad infinitum progredietur. ¹⁰Nam si sesquitercium tollas, hoc est quaternarium, remanebit sesquialtera, hoc est III et II. ¹¹Inter III autem et II, hoc est sesquialterum, et subsesquialterum interest unitas. ¹²Unitas vero geminata non pervenit ad integritatem numeri, qui ablatus est, i. IIII, tamen quantitatem subsesquialteri, i. binarii, contingit. ¹³Item si sesquiquartum a sesquitercio auferas, hoc est V, remanent IIII et III, qui similiter unitatem in differentia habent, et ipsa triplicata minor est quinario. ¹⁴Duobus tamen coequat subsesquitercium, i. ternarium.

OCgLaLzM5McPbPe⁵V2WqAutGbtVrf*

1 De sesquialtera] *add.* LaMcPbV2Aut De sesquialtera et c. *add.* Vrf Aliter M5 detrahetur de maiore La detrahetur] trahatur OM5Aut detrahitur *corr.* ex subtrahitur Lz tollatur Pe reliquitur PbVrf id] *om.* Lz id est Mc vel triplicatum] *om.* CgGbt quae] qui La
 2 tollatur M5 tollam CgMcAutVrf tolle Gbt ex] et LaPbPe de CgMcAutGbtVrf de *corr.* ex et V2 duo tonos O dimidium] semitonium CgGbt ex tribus Wq dimidio] semitonio CgGbt s Wq

3 tonus] *om. CgGbt totus OM5PeWq geminatus] geminatur Lz est add. Wq quia sesquialter est] om. CgGbt quia] qui LaMcPbV2Aut quod Vrf integrum Gbt enim] om. Mc emitonium] semitonium Gbt*

4 - 14] *om. Lz*

4] *om. La si] om. CgMcPbPeV2WqAutGbtVrf semitonium AutGbt*

5 semitonio *LaAutGbt quia sesquitertia est] sesquiterciae Cg sesquitertia Gbt qui sesquiterciae LaMcPbAut qui sesquitercia corr. ex sesquiterciae V2 quod sesquitercie Vrf pervenitur LaMcPbAutVrf pervenit corr. ex pervenitur V2 emitonio remanente] om. CgGbt semitonio Aut*

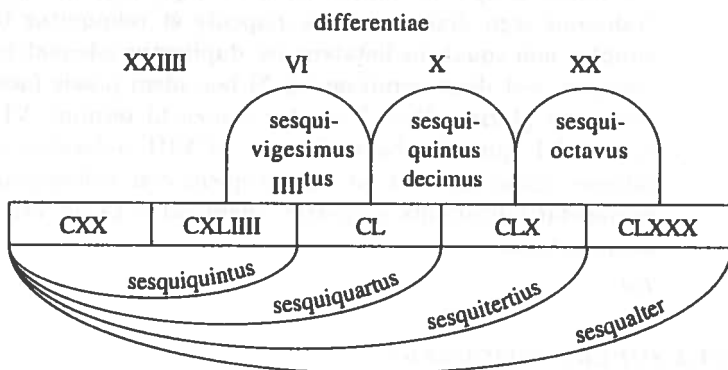
6 Idque *CgLaMcPbV2AutGbtVrf hoc est si] hoc si O hoc est CgLaMcPbPeV2AutGbt i. Vrf i.] vel La*

7 sesquiquarta V2 emitonio *Pe et diesi] om. La et diesis McAut*

8 quadruplicatur *OM5Wq quadruplatur corr. ex quadruplatur V2 quadruplata Gbt et remanet] remanet OM5Pe semitonum Mc et ulterius] vel ulterius Gbt non - musicis] om. CgGbt non] om. La invenis Pe*

9 si haec] si hoc *CgLaMcPeV2AutGbtVrf hoc si Wq arrimeticis M5 propositionibus La usque in La progreditur CgLaMcPbV2AutGbt*

10 - 14] *versio altera in CgGbt: Nam si sesquitergium de sesquialtero tollas, quod remanserit, si duplicaveris, ad sesquiterciam usque proportionem pervenire nequibit. Quoniam sesquiocitava proportio, quae remanet, duplicata integritatem sesquiterciae implere non poterit. Quod probari potest etiam in sesquiquarta et sesquiquinta, (rel. om. Gbt) ut subiecta descriptio monet:*

10 si] *om. Mc sesquialter Mc hoc III et II M5 hoc est] om. Vrf hoc] id Pe III ad II La*

11 III] IIII *Wq autem] om. La hoc est] om. M5 et] hoc et O interest] in differentia est LaMcAut est Wq differentia est Vrf*

12 Unitate *LaMcPbV2WqAutVrf Unitate corr. ex Unitas Pe pervenitur Wq numeri] nummi PbV2 est ablatu Pe albatu Mc IIII] ad quaternarium Vrf tamen] sed in M5 i. binarii] i. binarium Pb vel binarium V2 binari Mc contingit binarii M5 conungit O coniungit LaMc contingit Wq*

13 sesquiquartam a sesquitercia *LaPbV2AutVrf sesquartam a sesquitercia Mc sesquiquartum a sesquitercia PeWq hoc V O hoc es V Vrf remane V2 habent unitatem Vrf differentiam M5 habet Mc habens V2 ipse V2*

14 tamen] tantum *O coaequat] hoc aequat Aut subsesquitercio Mc i.] id V2 ternarium] et reliqua add. M5 et reliqui add. PeWq*

- 12 Quia illud, quod dicit, in consonantiis facile videtur, et ipsae consonantiae non multum procedunt in numeris, videamus numeris, ut praecipit universaliter in superparticularibus, etiam si sesquitercium tollas, hoc est IIII^{or}, remanebit sesquialter, hoc est III et II. Sed inter hos duos unitas est differentia. Unitate vero geminata non pervenit ad integritatem ablati, i. quaternarii; tamen binarium coniungit. Item si sesquiquartam a sesquitercia auferas, hoc est V, remanent IIII et III, et ipsa triplicata minor est quinario; tribus tamen coequat subsesquitercium, i. III.

Aut

- 13 quoniam plus est obtinere totum et medietatem alicuius rei, quam retinere totum et terciam partem illius

Aut

- 14 Quod hic dicit minorem maiori detrahi, ut sesquitercium de sesquialtero, ut *id quod relinquitur simplex minus sit eius medietate, quae detracta est, proportionis*, in musice consonantiis facile est videre: Diapason enim constat ex diapente et diatessaron. Detrahimus ergo diatessaron de diapente et relinquitur tonus, qui simplex non equat medietatem nec duplicatus adequat totum diatessaron, sed deest semitonium. Si hoc idem possis facere in numeris, da gloriam Deo. Ponantur tamen hi termini: VI VIII IX. Si ergo VI, qui est subsesquitercius ad VIII, auferatur, ab illa relatione, quam habebat ad IX, ad quem erat subsesquialter, tunc remanebit tantum illa proportio, quam habet IX ad VIII, quae est sesquioctava.

Lpl

254,4 SUPERPARTICULARI

- 15 sesquialtero

V2

- 16 sesquialtero, sesquitercio, sesquiquarto, sesquiquinto, sesquisexto, et c. usque in infinitum

Aut

254,5 CONTINUAM

- 17 vicinam

O

- 18a sesquiterciam, quae continua, i. coniuncta et proxima est sesqualteri

OLaPbPe⁵V2

sesquitercia *La* continuum *V2* conincta *O* sesqualterae *LaPe*

- 18b sesquiterciam vicinam, quae est coniuncta sesqualtero

M5

- 19 ¹Quia numerus superparticularis sequitur naturam continuae quantitatis, facilius intelliges hoc axioma quodlibet continuum dividendo quam numerando. ²Ecce utrumque subiectum oculis habes. ³Tolle sesquitercium de sesqualtero i. LXIII de XCVI, remanent XXXII, qui sesquioctavam proportionem faciunt inter duos terminos novissimos.

CgLaMcPb³R2AutLryVrf

1 Qui *Lry* superpartulari *Aut* natura *Mc*

3 Tolle - novissimos] *om. Lry* Tolle sesquitercium de sesqualtero, i. intervallum, ubi notata est differentia, LXIII, qui faciunt sesquiterciam habitudinem inter CXCII et CCLVI, remanet aliud intervallum, in quo notatus est numerus XXXII, qui ostendit sesquioctavam proportionem inter duos residuos terminos, i. inter CCLXXXVIII <...> *Cg* Tolle sesquitercium de sesqualtero, i. XII de VIII et VIII. XII enim sesquitercius est ad IX, sesqualter autem ad VIII. Hoc enim est tollere sesquitercium de sesqualtero. Remanent VIII et IX, qui sunt in sesquioctava proportione, quae geminata non est integra sesquitercia. *Vrf* faciunt] *om. Mc* duos] *om. R2*

254,5 EI

- 20 superpartulari

Aut

254,6 QUAE EST SCILICET MINOR

- 21 sicut sesquitercia minor est sesqualtera

LzWbLlz

254,6 QUAE

- 22 illa scilicet

Aut

254,6 ID QUOD RELINQUITUR

- 23 ex maiore

Pb³R2AutLryVrf

- 24 quod est unitas

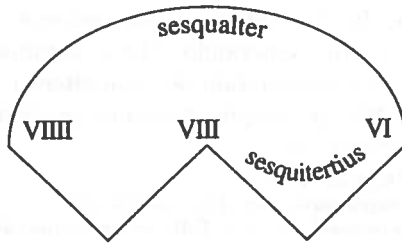
LzWbLlz

254,8 UT IN SESQUALTERA AC SESQUITERTIA.

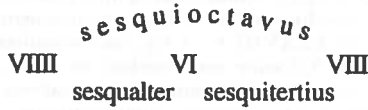
25 VI VIII VIII
 LXIII LXXII LXXXI

Bz
 VI VIII VIII] *repet. alio loco Bz*

26a in libro III de hoc

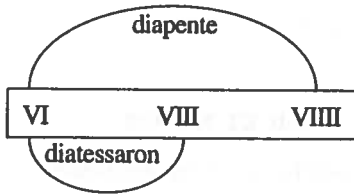

Aliter:

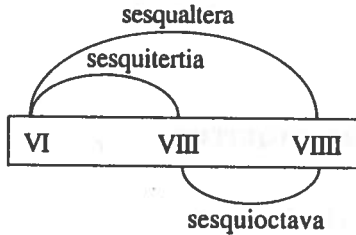
EiEn
cf. 307,16-20 (D8)

26b

La

26c

AutPhl
 sesquialterra *Aut* sesquitercius *Aut* sesquioctava] *om. Aut*

27

[¹ Ī. CCCIII]	Ī. XLVIII	Ī. DCCCCXLIII	Ī. DCCXXVIII	Ī. DXXXVI]
² CCLXXXVIII	CCLVI	CCXLIII	CCXVI	CXCII
³ XXXII ⁴ tonus	XIII semitonium	XXVII tonus	XXIII tonus	

[sesquitertia] 5 diatessaron LXIII.
 6 diapente XCVI.
 [sesquialtera]

[sunt differentia
inter CCLVI et CXCII]
 [sunt differentia inter
CCLXXXVIII et CXCII]

CgLaMcPb³R²AutWve

1] *add. Cg Ī. DCCCCXLIII] Ī. DCCCCXVI Cg Ī. DXXXVI] Ī. DXXXVI Cg*
 2 *CCLXXXVIII] om. McR² CCLXXXVIII Wve CXCII add. latere sinistro*
Mc latere dextro PbR²
 3 *differentia omnibus numeris add. Pb XIII] XII Pb XXVII] XXVI PbR²*
 5 *sesquitertia] add. Aut sunt - CXCII] add. Aut differentia add. Pb*
 6 *sesquialtera] add. Aut sunt CXCII] add. Aut differentia add. Pb*
inverso ordine Mc

254,8 IN SESQUALTERA AC SESQUITERTIA

28 consonantias vide et numeros
M5

254,8 SESQUALTERA

29 ut VI ad VIII
Aut

254,8 SESQUITERTIA

30 ut VI ad VIII
Aut

254,8 QUONIAM SESQUALTERA MAIOR EST, SESQUITERTIAM DE SESQUALTERA DETRAHAMUS; RELINQUITUR SESQUIOC-TAVA PROPORTIO, QUAE DUPLICATA NON EFFICIT INTEGRAM SESQUITERTIAM PROPORCIONEM, SED EA DISTANTIA MINOR EST, QUAE IN SEMITONIO REPPERITUR.

31 ¹Tales numeri hic aptandi sunt, ut unus idem numerus duas habeat proportiones: ad hunc unam, alteram ad illum, ut XII ad VIII et

VIII. ²Est enim XII sesquiertius ad VIII, sesqualter ad VIII. ³Si ergo sesquiertia proportio auferatur de sesqualtero, i. de duodenario, qui est sesqualter ad VIII, auferatur ternarius, quo ad novem est sesquiertius ipse XII. ⁴Relinquuntur VIII, qui est ad VIII sesquioctavus, quia habet VIII in se VIII et eius octavam partem, i. unitatem. ⁵Quae octava non est medietas ternarii, quo duodenarius sesquiertium facit ad VIII. ⁶Nam si sesquioctava simplex esset medietas sesquiertii, cum duplicaretur, efficeret totam sesquiertiam.

EiEnKnLz*Mf²MhMkMmShWbPts

1 Tales] Aliter. Tales *MfMhSh* Aliter tales ergo *Mk* (Aliter spectat ad II,21,55) Tales ergo *Mm* Tales enim *Pts* idemque *LzPts* ad illum alteram *MfMhMkMmSh* alteram ad illam *Kn* et ad VIII *Pts*

2 Est enim XII ad VIII sesqualter ad VIII vero sesquiertius *Pts* sesquiertius XII *Mm* VIII] VIII *Sh* sesqualiter *Lz*

3 - 6] *om. sed add. II,21,32 Pts*

3 Si ergo - auferatur] auferatur ternarius *Mm* quo ad] quod ad *Lz* quō ad *MfMkMmSh* ad VIII - 5 ad VIII] ad VIII sesquiertius est, et fiunt VIII iterum, qui ad VIII sesquioctavus est, qui habet in se VIII et eius octavam, i. unitas, quae non est medietas ternarii. *Mm* ipse scilicet *MfMhMkSh*

4 Relinquuntur *MfMhMkSh*

5 octava] sesqui *suprascr. Wb* quo] quō *MfMkSh*

6 Nam si] Si enim *Mm*

- 32 ¹Duodenarius numerus ad VIII sesqualter est, ad VIII vero sesquiertius. ²Sed si XII, qui est ad VIII sesquiertius, subtraxeris, remanet novenarius ad VIII in sesquioctava proportione, quae exinde non esse media subtracti sesquiertii colligitur, ³quia, si duas continuas sesquioctavas perquisieris, ut in his numeris: CXCH CCXVI CCXLIII, tertius terminus, i. CCXLIII, non poterit esse sesquiertius ad primum, sed CCLVI, maior videlicet sesquioctavo secundo. ⁴Quod si simplex sesquioctavus medietas esset sesquiertii, geminatus utique redderet integrum.

PeWqHwgPts

1 *om. sed add. II,21,31 Pts* 1 Duodecim *Wq* Duodecimus *Hwg*

2 retraxeris *Wq* media] medietas *Pts*

3 sesquioctavas continuas *Pts* i.] vel *Pts* esse] *om. Hwg*

4 Quod] Quid *Hwg* plena medietas *Pts* esset] esse *Wq* utique] itaque *Pts* integrum] sesquiertium *add. Pts*

254,8 SESQUALTERA MAIOR

- 33 uno tono
PbV2
- 34 proportio quam sesquiertia
Aut

254,9 SESQUITERTIAM

- 35 diatessaron
M5
- 36 diatesseron, quae est II tonorum et semitonii
O
II] VI
- 37 quae habet duos tonos et dimidium
PbR2V2AutLryVrf
quae habet] *om. R2AutLryVrf*

254,9 SESQUALTERA

- 38 diapente, quae habet III tonos et dimidium
O
- 39 de diapente
M5
- 40 tribus tonis et dimidio
R2AutLryVrf

254,10 SESQUIOCTAVA PROPORTIO

- 41 [unus] tonus
OQ²V¹+V²M⁵PbR²AutVrf
unus] *add. R²V²AutVrf*
- 42 unitas
Mf²Sh

254,10 QUAE DUPLICATA

- 43 duo toni
OM5
- 44 unitas
Mf²Sh

254,11 NON EFFICIT INTEGRAM SESQUITERTIAM PROPORTIONEM, SED EA DISTANTIA MINOR EST, QUAE IN SEMITONIO REPPERITUR

- 45 non facit II tonos et dimidium, quia dimidius tonus deest
PbV2
gl. repet. V2 duos om. V2(1) deest tonus V2(2)

- 46 quia in sesquitercia proportione super duos tonos semitonium minus plus habetur

Pe⁵Wq
super] *om.* *Wq*

- 47 de dimidio tono

Aut Vrf

254,11 SESQUITERTIAM

- 48 diatesseron duos tonos et semitonium

OM5
et duos] *M5*

254,12 EA DISTANTIA

- 49 in semitonio uno

Pn

- 50 dimidio tono

V2

- 51 eo spacio

Aut

254,12 MINOR

- 52 sesquioctava duplicata

V2

254,12 QUODSI

- 53 et

Aut

254,13 DUPLICATA SESQUIOCTAVA

- 54 Si duplicata sesquioctava sesquitertiam redderet proportionem, diapason fieri magis videretur et esset in multiplici ponenda genere.

OQ²V¹LhPe⁵PqWq
proportionem] *om.* *Pe* magis fieri *OPq* genere] *om.* *Pe*

- 55 ¹Duplicata sesquioctava, i. duae sesquioctavae proportiones, non complent unum sesquitertium, quod ex numeris in sequentibus positus approbatur: i. CXCI CCXVI CCXLIII CCLVI. ²Cum sit primus ad ultimum sesquitertius, duae vero sesquioctavae inter primum et tertium, claret eas non pervenire ad integrum sesquitertium.

EiEnLz*Mf²MhMkShWbPis

1 positis] *om. LzWbPts in] om. Pts comprobatur Pts CCXVI] CCXII Sh CCLVI] om. Sh*

2 Primus cum sit *Pts Cum] om. Sh primum et tertium] primum tertium sint Pts tertium] secundum corr. ex tertium LzWb*

254,13 SESQUIOCTAVA

56 unitas
Mf²Sh

254,13 COMPARATIO

57 semitonium
Q²

254,14 SIMPLEX

58 tunc multo magis
Aut

254,14 SESQUIOCTAVA

59 tonus
Q²M⁵Wq

254,14 NON EST SESQUITERTIAE PROPORCIONIS PLENA MEDIE- TAS

60 deest enim diesis
OM⁵
enim] om. M⁵

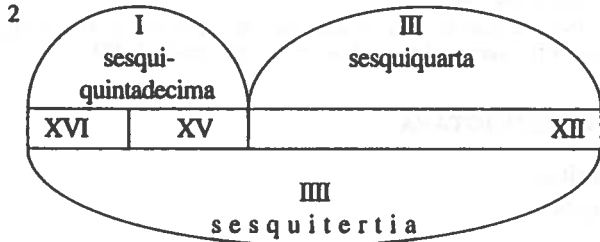
254,15 QUODSI SESQUIQUARTUM SESQUITERTIO AUFERAS, ID, QUOD RELINQUITUR, MEDIETATEM SESQUIQUARTI NON EFFICIT.

61 aliud exemplum
Aut

62 XII XV XVI
CCXXV CCXL CCLVI

Bx
XII XV XVI] repet. alio loco Bx

63 ¹ut [in] subiecta descriptione [videas]:

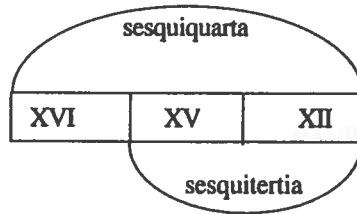

McPb⁹*R2*Aut

1 in] *add. Aut videas] add. Aut*

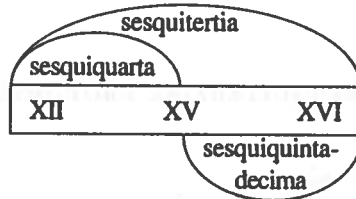
2 XII] *repet. McPbR2 sesquitertia III] om. Mc*

64a

LaAut

64b

Pht

65 ¹Inter sesquiquartam, quae duos tonos, et sesquitertiam, quae duos tonos et dimidium habet, ²iterum minor est distantia diesis quam semitonium, sicut inter sesquiquintam et sesquiquartam. ³Nam sesquiquinta habet tonum et hemitonium et diesin.

BxLhMcPnWiWq

1 Inter] In *Mc sesquiquartum BxLhPnWiWq quae] qui PnWi sesquiter-*
tium *BxLhPnWq quae] qui Wi duos et dimidium Mc*

2 est] *om. McWq sicut - 3 diesin] om. Wq sesquiquintam Pn*

66 ¹Item de sesquitercio aufer sesquiquartum, ut sunt XX XVI XV. ²Est enim XX ad XVI sesquiquartus, ad XV sesquitercius. ³Ergo sesquiquarto ablato, i. IIII, relinquitur sesquiquindecima habitudo,

i. unitas, inter XVI et XV, quae non efficit medietatem sesquiquarti, i. quaternarii.

EiEnKnLzMf²MhMkShWbPts

1 Item] *om. Pts*

2 Est enim XX numerus ad XV sesquitercius ad XVI vero sesquiquartus *Pts*

3 *om. sed add. II,21,68 Pts* Ergo si *MfSh* sesquiquindecima] sesquisextadecima *MfSh*

- 67 ¹Ad hoc intendit, ut ostendat diapason consonantiam non posse esse in superparticularibus. ²Nulla enim superparticularis minor duplicata maiorem explet, et ideo diapason ibi esse nequit.

LzMf²MhMkPe⁵Sh

1 consonantiam] *om. Pe*

2 enim superparticularis] in superpartulari *Lz* ibi] *om. Pe*

- 68 ¹XX numerus ad XV sesquitercius est, ad XVI vero sesquiquartus. ²Sed si eundem XX numerum, qui est ad XVI sesquiquartus, dempseris, remanet XVI ad XV in sesquiquinta decima proportione, quae non esse medietas ablati sesquiquarti ex hoc deprehenditur; ³quia, si duas continuas sesquiquintas decimas habitudines adinveneris, ut in his numeris DCCCC DCCCCLX $\bar{I}$ .XXIII, tercius terminus, i. $\bar{I}$ .XXIII, non poterit esse sesquiquartus ad primum. ⁴Nam si DCCCC^{torum} quartam partem sumpseris, quae est CCXXV, et eisdem adposueris, erit numerus $\bar{I}$ .CXXV, maior scilicet $\bar{I}$ .XXIII, secundo sesquiquinto decimo. ⁵Quod si simplex sesquiquinta decima [plena] medietas esset sesquiquarti, duplicata sine dubio adintegrasset. ⁶Hoc in omnibus deinceps superparticularibus eveniet, et si continua minor proportio dematur, quod relinquitor, non possit subtractae [proportionis] constare medietas.

PeWqHwgPts

1] *om. sed add. II,21,66 Pts* XVI] 13 *Hwg*

2 remanent *Hwg* XVI remanet *Wq*

3 quia, si] quasi *Hwg* DCCCC. LX. $\bar{I}$ .XXIII^{OR} *Wq* 909, 900. 60. 10. 23 *Hwg* terminus] decimus *Wq* i. $\bar{I}$ .XXIII] XXIII *Hwg*

4 partem quartam *Pe* et eisdem - $\bar{I}$ .CXXV] *om. Wq* eisdem] eiusdem *Hwg* 5 plena] *add. Pts* ad integra esset *Hwg* adintegrasse *Pts*

6 eveniat *Pe* evenit *Hwg* et] *om. Pts* delinquitur *Pe* posset *Wq* proportionis] *add. Pts*

- 69 ¹Sedecim cum sit sesquitercius ad XII, hunc, i. XII, si quis auferat enim, IIII remaneant, ²et a XV, cum sit sesquiquartus XII, si quis XII auferat, quod relinquitor III, ³si iungantur cum IIII, qui superius remanserunt in sesquitercio, non implent medietatem sesquiquarti, i. XV. ⁴Cum enim tres et IIII faciunt VII, detracta medietate unitatis non perveniunt ad medietatem sesquiquarti.

Aut

1 enim] *lectio incerta Aut*
2 reliquitur *Aut*

254,15 SESQUIQUARTUM

70 sesquiquartus
VIII X
La

71 duos tonos
Wq

254,15 SESQUITERTIO

72 II^{bus} tonis <et semitonio>
Wq

254,16 QUOD RELINQUITUR

73 semitonium
Wq

254,17 IDEMQUE IN CETERIS.

74 hoc est sesquiquintum sesquiquarto vel sesquisextum sesquiquinto
et c.
Lpl

75 ¹Si duas sesquiquintas decimas efficere vis, radices, i. XV et XVI, in se ipsas atque invicem multiplicandae sunt ita: ²quindecies XV^{cim} faciunt CCXXV, quindecies XVI CCXL, sedecies XVI^{cim} CCLVI. ³Sed CC^{ti}XXV pars quarta nequit in integris inveniri numeris, ut sesquiquartam ad se possint facere habitudinem. ⁴Ideo per quaternarium sunt ducendi omnes ipsi tres termini, s. CCXXV CCXL CCLVI et inveniuntur isti numeri DCCCC DCCCCLX Ī.XXIII, ⁵in quibus duae sesquiquintae decimae proporciones reperiuntur, quorum minimus quarte partis compos est. ⁶Hanc, si ei addideris, transcendet ipsas duas sesquiquintas decimas proporciones.

Pe

1 efficere *Pe*

2 quidecies XVI *Pe*

4 inveniunt *Pe* DCCCCLX] DCCCLX *Pe*

LIB. II, CAP. 22

254,18 DEMONSTRATIO PER IMPOSSIBILE DIAPASON IN MULTIPLICI GENERE ESSE.

- 1 Nota perspicaciter has demonstrationes

CgPb³AutLryVrf

- 2 ¹Demonstrat in hoc capitulo dyapason in multiplici proportione esse s., qua autem specie multiplicis, hoc non probat, s. postea hoc probabit, s. quod in dupla proportione, quod dicit. ²Nota huius artis principia, quae ad probationem huius rei sunt necessaria: unum per se notum est, quod omnis consonantia vel est in multiplici vel est in superparticulari; ³aliud, quod diapason prior est dyapente, dyapente prior est quam dyatessaron. ⁴Item diapason constat ex dyapente et dyatessaron. ⁵Item regula, quam praemisit Boetius, quod *Ab omni superparticulari* <...> et c.. ⁶Secundum haec igitur per se nota argumentatur Boetius et utitur indirecta ratiocinatione, quod dicit: dyapason aut est in multiplici, aut est in superparticulari ⁷<...> adversarius, quod est in superparticulari, quod falsum est. ⁸Contra hoc Boetius: Si est in superparticulari, igitur illa superparticularis non potest esse sesquialteri, quia in illa est dyapente. ⁹Quia per se notum est, quod dyapason prior est diapente, ergo oportet secundum adversarium dyapason in superparticulari esse, quae praecedat sesquialteram. ¹⁰Dicit igitur adversarius et mentitur, quod est in superparticulari, quae praecedit sesquialteram, quae nec est, nec esse potest. ¹¹Nam post duplam statim sequitur sesquialtera, quae est prima omnium superparticularium. ¹²Sed <nescesse> est sesquialteram, in qua est dyapente, sequi illam superparticularem, in qua tenet adversarius dyapason consonantiam esse; post autem sequi illam, in qua est dyatessaron. ¹³Quia per se notum est dyapente continuam esse post dyapason, ergo sesquialtera continua est post illam superparticularem, in qua est dyapason secundum adversarium. ¹⁴Et ut manifestius sit, quod dicimus, constituamus terminos secundum adversarium, ut pateat et eius <...> et qualiter argumentetur Boetius contra illum. ¹⁵Sint igitur termini tales, qui tamen non sunt, non esse possunt: S II III. ¹⁶Primus igitur tractus nota est illius superparticularis, quam ponit adversarius, quae non est, nec potest esse. ¹⁷Dicit ergo adversarius, quod inter primam notam et III est dyapason, et inter S et III est quaedam superparticularis proportio, quae praecedit sesquialteram, et in ea est dyapason. ¹⁸Deinde inter illam notam eandem et inter II est sesquialtera, s. dyapente. ¹⁹Deinde

inter II et III est sesquitercia, et ibi est dyapason, quod totum falsum est. ²⁰<...> quod posito uno falso et impossibili sequuntur plura alia falsa et impossibilia. ²¹Secundum hoc ergo sic arguuntur Boetius secundum adversarium: ²²Si ita est, quod iste sint superparticulares <...>, si a superpartulari auferatur superpartularis, *quod relinquitur minus est medietate eius*, quod aufertur, per premissum axioma: *Ab omni superpartulari et c.* ²³Si igitur auferatur dyapente, quae est continua post dyapason, (sicut si auferatur nota, quam ille ponit v. S, quae facit dyapente ad II, qua tamen ablata <...> diapason <...> auferatur,) remanet dyatessaron. ²⁴Necessario quia principium est <...> ista, quod dyapason constat ex dyapente et dyatessaron. ²⁵Igitur ablata dyapente remanet dyatessaron. ²⁶Igitur dyatessaron minor est medietate dyapente, quae ablata est per premissum axioma, et sic duplicata non <...> dyapente, quod est impossibile. ²⁷Probabitur enim in sequentibus, quod <bis> dyatessaron tono et semitono excedit. ²⁸Si opponatur, quod dicit regula, quod auferatur minor <...> dyapente aut maior est et dyatessaron, dicimus, quia non est curandum. ²⁹Non enim potest auferi minor, quin auferatur et maior. ³⁰Aufertur enim utraque et dyapente et dyapason, vel potest <...> minor respectu dyapason.

Vrf*

17 dycit lectio incerta Vrf

5 cf. 254,4

22 cf. 254,6; 254,4

254,18 PER IMPOSSIBILE

- 3 quia impossibile est diapason esse nisi in multiplici
O
- 4 Quod dicit demonstratio *per impossibile*, ita intelligendum est, ut hac sententia demonstraretur non posse esse diapason nisi in multiplici genere. Non enim est ponenda sive in superpartulari sive in superparcienti.
Cg

254,20 AGE

- 5 adverbium
Pe⁵
- 6 adverbium hortantis est
Wg

254,21 QUOD SI EA NON EST IN MULTIPLICI GENERE INAEQUALITATIS, CADET IN SUPERPARTICULARE INAEQUALITATIS GENUS.

- 7 ¹Nota, quod praedictum est, quod omnis consonantia musica vel est in multiplici, hoc est in dupla vel tripla vel quadrupla, ²vel in duobus superparticularibus, hoc est in sesquialtero vel in sesquitercio. ³Prius ergo probat hoc tantum, s. quod dyapason est in multiplici genere, ⁴post, quod est in hac eius specie, s. in duplici.

Vrf

254,21 IN MULTIPLICI GENERE INAEQUALITATIS

- 8 in qua erat

PnLpl

quo *Lpl*

254,22 IN SUPERPARTICULARE INAEQUALITATIS GENUS

- 9 in qua non erat vel esse non potest

PnLpl

- 10 quod fieri nequit

WiBwi

254,22 CADET

- 11 ipsa, dicit

O

254,22 SIT IGITUR SUPERPARTICULARIS PROPORATIO DIAPASON CONSONANTIA.

- 12 propositive, s. si fieri potest

Q²V¹PqWq

s.] *om. QWq* si fieri potest] *om. Wq*

- 13 secundum adversarium argumentatur, non, quod ita sit

Aut

cf. II,23,2

- 14 ponatur ab adversario

Vrf

254,23 DIAPASON

- 15 toni V et II semitonia

O

254,23 AUFERATUR AB EA CONTINUA CONSONANTIA, ID EST DIAPENTE, RELINQUITUR DIATESSARON.

- 16 Diapason enim constat ex duobus tonis et semitonio et tono, quod est diapente, et duobus tonis et emitonio, quod est diatesseron. Ablato igitur diapente a diapason remanet diatesseron.

OWq

quod est diapente] *om. O*

- 17 ¹Diapason ex diapente et diatesseron constat, et ideo de diapason sublato diapente relinquitur diatesseron. ²Cum diatesseron duobus tonis et minore constet semitonio, duplicatus V faciet tonos, in quibus unus tonus et dimidius sunt amplius quam in diapente, quod constat tribus tonis et semis.

Q²V¹LhMcPnPqWiWqBwiLpl

1 de diapason] ex diapason *WiBwi*

2 duobus duobus *Pn* ac minore *PnWiBwiLpl* minore] *om. Wq* constet semitonio] semitonio constet *LhPnWq* constet emitonio *Mc* semitonio constet *WiBwi* constet *Lpl* duplicata *Pq* duplicatum *Wq* V] IIII *suprascr.* vel V *Lpl* facit *LhLpl* et faciet *Mc* dimidium *Pq* sunt amplius - semis] noctis sunt *WiBwi* sunt] *om. Pq* in diapente] diapente *LhWq* quod] quae *LhMcPnWqLpl* tribus tonis et semis] tribus ac semis *PnLpl* semise *Q*

- 18 ¹Dixit in *omni superparticulari* contingere, ut *si continua proportio ei auferatur, quae est minor*, tunc, *quod relinquitur*, non perveniat ad medietatem illius proportionis, *quae detracta est*. ²Si ergo diapason superparticularis generis esset, cum auferretur ab ea continua consonantia, i. diapente, et relinqueretur diatesseron, tunc ipsa diatesseron ad medietatem diapente non perveniret, quod tamen aliter est; ³nam diatesseron constat duobus tonis et semitonio, diapente tribus tonis et semitonio, nec plus uno tono superat diapente diatesseron. [⁴Idcirco geminata diatesseron superat diapente tono et semitonio et nequaquam diapason in superparticulari genere poni debet.]

EiEnLzMf²MhMkSh

2 consonantia] proportio *LzMfMhMkSh* relinquitur *Sh* tunc ipsa diatesseron] *om. Lz* medietatem diapente] medietatem *Lz* perveniret *Mf*

4] *add. LzMfMhMkSh*

1 *cf. 254,4*

- 19 Eodem modo ut superius, ubi sesquiterciam proportionem a sesquialtera detraxisti, aufer diapente a diapason, et tunc, quod relinquitur, maius est medietate detractae simphoniae.

LzWb

- 20 ¹Duodenarius ad VIII sesquialteram, ad VI vero duplam retinet proportionem. ²Sed si minorem continuam, i. sesquialteram, subtraxeris, remanet VIII ad VI in sesquitercia habitudine, quae plus

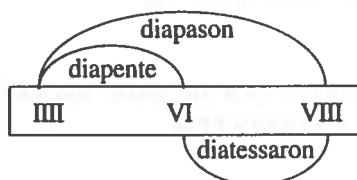
quam medietas dempti sesqualteri ex hoc esse colligitur. ³Quia, si duas sesquitercias adinvenies, ut in his numeris XVIII XXIII XXXII, maiores sunt XXVII numero, qui est ad XVIII sesqualter.

$PeWqHwg$

1 duplum Hwg

2 i.] vel Hwg remanent Hwg habitudine] proportione Wq

21

Phl

254,24 AB EA

22 diapason

$PnLpl$

254,24 CONTINUA

23 vicina, quia post diapason diapente ponitur

O

24 quia post duplam sesqualtera in ordine ponitur

$Q^2V^1LhPqWq$

quia] *om.* Lh sesqualteram Pq in ordine ponitur] erit in ordine Wq

254,24 DIAPENTE

25 III et semis

O

254,25 BIS IGITUR DIATESSARON MINUS EST UNO DIAPENTE

26 hyronice loquitur

OPe^5Wq

loquitur] *om.* Wq dicit Pe

27 negatio est per omnia

$PnLpl$

254,25 BIS IGITUR DIATESSARON

28 IIII toni et duo semitonia

O

254,25 MINUS EST UNO DIAPENTE

- 29 tribus consonantiis
O
- 30 quod non est
WiBwi
- 31 secundum te, quod falsum est
Aut

254,26 IPSUM DIATESSARON NON INPLET DIAPENTE CONSONANTIAE MEDIETATEM

- 32 non
OPbV2
- 33 interrogando
WiBwi

254,26 DIATESSARON

- 34 simplex
OPbV2
simplet *Pb* simples *V2*

254,26 DIAPENTE CONSONANTIAE MEDIETATEM

- 35 toni et semitonii
O
- 36 utique
PbV2

254,27 QUOD EST IMPOSSIBILE

- 37 ut non impleat
OPbV2
- 38 quia diapason sublata diapente proportio diatessaron, quae relicta est, non fuit minus medietate diapente; et iterum duplicata ipsa diatessaron superexcrevit integritatem diapente.
O
integritate *O*

254,28 BIS DIATESSARON

- 39 IIII toni et duo semitonia
O

254,29 QUOCIRCA NE DIAPASON QUIDEM IN SUPERPARTICULARI INAEQUALITATIS GENERE PONI POTEST.

40 secundum me Boecium

Aut

41 ¹Si diapason [consonantia] in superparticularitate haberetur, ablata de ea continua consonantia, i. diapente, ²quod relinqueretur, i. diatessaron, minus esset medietate eius quod ablatum est, sicut dixit in omni fieri superparticulari. ³Unum vero diatesseron plus est uno medio diapente.

OQ²V¹LhMcWg

1 consonantia] *add. Lh continua] om. V*

2 minus esset quod relinqueretur i. diatesseron *Q* i. diatessaron] *om. Lh esse] esse Mc quod] quae Mc relinquetur V relinquitur Wg minus] minus Mc quod ablatum est] i. diatesseron add. Lh quia ablatum est Mc fieri in omni LhWg*

254,29 NE

42 non

Aut

LIB. II, CAP. 23

255,1 DEMONSTRATIO

- 1 per impossibile
MbPb³R2V2AutLry
instar textus MbAut
cf. 254,18

255,3 RESTAT IGITUR, UT DIAPENTE AC DIATESSARON ET TONUM IN SUPERPARTICULARITATE PONENDA ESSE MONSTREMUS.

- 2 secundum adversarium argumentatur
Aut
cf. II,22,13
- 3 ducta parte adversarii ad inconueniens
Lpl

255,3 RESTAT

- 4 superest
Pc⁵

255,3 DIAPENTE AC DIATESSARON ET TONUM IN SUPERPARTICULARITATE PONENDA ESSE

- 5 parenthesis
Aut

255,3 DIAPENTE AC DIATESSARON

- 6 hoc diapente et hoc diatessaron sub neutro genere
Bc

255,5 IN PRIMA QUOQUE PROBATIONE

- 7 ibi: *Ut in sesquialtera et c.*
Aut
cf. 254,8

255,5 EA

- 8 probatione
OPbV2Aut
proportione O

**255,5 QUA DIAPASON IN SUPERPARTICULARI GENERE NON ESSE
PONENDAM**

- 9 vel quia duplus sesqualtero sesquitertioque coniungitur, vel quia bis dyatessaron excedit dyapente tono et semitonio, quod est proprium sesquitercii ad sesqualterum

*Pe*⁵

cf. 254,29 ss.

255,6 MONSTRAVIMUS

- 10 ubi diximus: *Ut in sesqualtera et sesquitercia. Quoniam sesqualtera maior est et c.*, sed latenter innuit.

Aut

**255,7 ID QUOQUE QUODAM RATIONIS MODO PERCLARUIT,
SINGILLATIM TAMEN DE EO AC DILIGENTIUS PER-
TRACTEMUS**

- 11 Argumentum in hoc loco secundum brevitatem rationis superioris, quod dicit: *Ab omni superparticulari et c.*

O

cf. 254,4

255,7 ID QUOQUE

- 12 repetit

Aut

255,7 QUODAM RATIONIS MODO PERCLARUIT

- 13 ut diapente, diatessaron et tonus ponerentur in superparticulari

Aut

255,7 PERCLARUIT

- 14 Ibi dicit *perclaruisse*, ubi dixit: *Ab omni superparticulari*, et ibi dedit exemplum de diapente et diatessaron.

Aut

cf. 254,4

255,7 SINGILLATIM

- 15 per singulas partes

*Pe*⁵

**255,8 NAM SI IN SUPERPARTICULARI QUIS HAS HABITUDINES
PONENDAS ESSE NON DIXERIT, IN MULTIPLICI GENERE
FATEBITUR CONLOCANDAS.**

- 16 Nam in superiore capitulo, ubi illud negavit, istud asseruit.

OPbV2

Nam] *om. O*

cf. 254,19-23

- 17 argumentum ab impossibili

Pe5

- 18 Adversariorum sententias ponit et positas destruit.

Aut

- 19 quodammodo per contrarium, quia si dyapason non potest esse
in superparticulari, igitur a simili per contrarium illa non erit in
multiplici; igitur erit in superparticulari ex necessitate.

Vrf

255,9 NAM SI IN SUPERPARTICULARI

- 20 modo incipit

Aut

255,10 DIXERIT

- 21 iudicaverit

PnWi

255,10 IN MULTIPLICI GENERE FATEBITUR CONLOCANDAS

- 22 quod non est

WiBwi

255,11 CETERIS

- 23 in multiplici superparticulari et multiplici superpartienti

OPbV2

in] *om. O*

255,12 SUPERIUS UT ARBITROR EXPLANATUM EST

- 24 in capitulo VI° primi libri, ubi dixit, quod nulla sit consonantia in superpartientibus
OPb
gl. repet. et eras. O
- 25 in ultima parte capituli superioris, cuius initium est: *Ea namque probantur*
Mm
cf. 193,5
- 26 ubi dictum est multiplices tantum et superparticulares notam communem mensuram habere posse [in VI capitulo primi libri]
Pe⁵WqHwgPts
 et superparticulares tantum *Pe* in VI capitulo primi libri] *add. Pe*
instar textus Pts
- 27 require in VI capitulo superioris libri
Wb
- 28 ibi: *Ex his vero que in reliquis et c.*
Aut
cf. 253,21

255,12 SI FIERI POTEST

- 29 quod non potest
PnLpl
- 30 quod dicit: quod est impossibile
Vrf

255,13 ET QUONIAM DIATESSARON ...

- 31 Quod diatessaron non potest in multiplici genere repperiri
Mc

255,13 ET QUONIAM DIATESSARON CONSONANTIA MINOR EST, DIAPENTE MAIOR

- 32 notum
Aut

255,14 DIAPENTE MAIOR

- 33 tono
Pq

**255,14 DIATESSARON DUPLICI DIAPENTE VERO TRIPLICI PROPOR-
TIONI MULTIPLICITATIS APDETUR**

34 quod falsum est
M8

35 argumentosa opinatio, quae vera non est
WiBwi

255,15 DIATESSARON DUPLICI

36 aptetur
Aut

255,15 DIAPENTE VERO

37 quae maior est
Aut

255,15 TRIPLICI PROPORCIONI MULTIPLICITATIS APDETUR

38 secundum te
Aut

255,16 VERISIMILE ENIM EST, ...

39 yronice
Aut

40 I II III
II IIII VI
II III II III VI ad II
McPb³R2Aut

255,16 UT EST

41 quemadmodum
Pe⁵

255,17 CONSONANTIAE

42 dativus
Aut

255,18 ITA SI DIATESSARON IN DUPLICI STATUATUR

43 Vere autem duplex est diapason.

O

44 verisimile est

BcPbPe⁵V2

255,18 DIAPENTE IN CONTINUA DUPLICIS PONI, ID EST TRIPLICI

45a quia post duplicem triplex semper est

O

45b quia post duplicem proporcionem continuatim sequitur triplex

Aut

255,18 IN CONTINUA

46 vicina

O

47 proporcione

Aut

255,19 DUPLICIS

48 multiplicis

Pb

255,19 PONI

49 statuatur

Aut

255,19 TRIPLICI

50 in

Aut

51 proportione

Aut

**255,19 TONUS AUTEM, QUONIAM IN HABITUDINIBUS MUSICIS
POST DIATESSARON LOCATUR, NIMIRUM IN EA PROPOR-
TIONE PONATUR**

52 secundum te

Aut

53 vere quidem, sed non secundum hanc rationem. Nam duplicem hic
apella diatesseron.

O

54 Ne mireris, si de stulto concessio superius facta, s. quod diapente in
triplici, diatessaron et c., eveniat, ut tonus sesquialtera proportione
cadat.

Lpl

**255,21 IN EA PROPORTIONE PONATUR, QUAE EST MINOR DU-
PLICI**

55 nulla omnino est

O

56 sed minor proportio proportione duplici non repperitur

Aut

255,21 PONATUR

57 poni debet

Aut

255,21 DUPLICI

58 proportione

Aut

255,22 HAEC

59a [proportio quae est] minor a duplici

OPe⁵

proportio quae est] *add. Pe*

59b minor duplici

PnLpl

60 proportio, quae sit minor duplici

Aut

255,23 UT IN SUPERPARTICULARITATIS HABITUDINEM CADAT

61 tonus
Q²Aut

255,24 SIT IGITUR PRIMA ID EST SESQUALTERA TONI PROPOR-
TIO.

62 si fieri potest
Q²Pq

63 quod falsum est
Mδ

64 secundum hanc rationem
PbPe⁵Vz

65 yronice
Wq

255,24 PRIMA

66 toni proportio
PnLpl

255,25 NAM SI DUPLICEM AUFERAMUS TRIPLICI, QUOD RELIN-
QUITUR SESQUALTER EST.

67 [ut] IIII VI XII
EiEnLzMf²MhMk
ut] *add. LzMfMhMk*

68   sesqualter
triplus IIII   VI   XII
duplus   VI   XII
EiEn

69 ¹Omnis tripla proportio, quae continet simul diapason ac diapente, habet VIII tonos et tria semitonia. ²<... diapason V tonos et II semitonia> et diapente III tonos et unum semitonium, qui simul faciunt tonos VIII et semitonia III^a. ³Sive ex tripla duplicem, i. diapason, auferamus, i. V tonos et duo semitonia, relinquitur sesqualter sive diapente, i. III toni et semitonium.

O

70 ¹Ac si dixisset, quia non potuit tonus esse in prima specie multiplici, i. duplici, quae etiam minima est multiplicium, ²ponatur

autem in prima superparticularium, i. sesquialtera, quae prima nascitur ex multiplicibus, i. duplo triploque. ³Ideoque dicit: *Nam si duplicem triplici auferamus, quod relinquitur sesquialter est.* ⁴Verbi gratia ponantur unus II III. ⁵Duo enim ad unum duplex est, III ad unum triplus. ⁶Ablata ergo unitate, quae est causa dupli et tripli, remanent II et III, i. sesquialtera.

O*PbPcV2Wq

1 quia] qui *PbV2*

2 autem] *om. O prima] om. Wq nascitur] natitur V2*

3 Ideo *Wq* et triplici *V2* auferamus] offeramus *PbV2* sesquialter est] sesquialtera *Pc*

5 duplas *V2*

6 quae - tripli] *om. PbV2* i. sesquialtera] quae sesquialteram proportionem efficiunt *PbV2* que est sesquialtera *PcWq*

gl. cancell. Pb

- 71 ¹Quod dicit, tale est: ²Constitutis tribus terminis II III atque VI, ³si medius sit duplex ultimo, veluti est quaternarius binario, ⁴maior vero, ut est VI, sit triplus ultimo, i. binario, ⁵si auferatur ultimus terminus, i. binarius, in quo consistit ipsa duplicitas, ⁶quod relinquitur sesquialter est, s. quaternarius ad senarium, qui senarius triplus est binario.

Cg

- 72 ¹Merito constituitur tonus in sesquialtera proporcione: *Nam si duplicem* et c.; ²quasi, quia per retractionem duplicis a triplici oritur sesquialter, et per retractionem diatessaron a diapente oritur tonus, ³iure tonus et sesquialtera proportio sociantur, cum diatesseron et diapente sunt constituta paria ad duplum et triplum.

Aut

255,25 SI DUPLICEM AUFERAMUS TRIPLICI

- 73 unitatem

Bx

255,25 DUPLICEM

- 74 III VI

Pc⁵

255,25 TRIPLICI

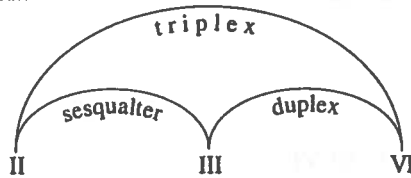
- 75 † VIII XVIII †

Pc⁵

3] *om. Pc, sed add.:*

Vel ita] *om. Aut Vel ita F<ulbertus> Lry Triplus vel quadruplus - XII]*
om. PiTpi Simplex idem sesquialter] simplex Wve III] *om. PiTpi III]* *om. PiTpi*

4 - 5] *om. Wve*

4 Tollo - duplicem] De triplici VI aufero duplicem *Pc* Tollo] S. Tollo *PiTpi*
 fit] sit *Mc* i. III] idem III *R2* i. ad II] I ad II *R2*

5 i. diapason et diapente] *om. Pc* in diapason et diapente *Mc*

- 80 Nam quaternarius ad binarium duplus est, VI vero ad binarium triplus. Subtrahe binarium, ad quem VI triplus est. Remanet VI ad IIII in sesquialtera proportione.

PeWqHwg

ad quem VI triplus est] qui ad VI subtripus est *Pe*

255,26 QUODSI DIATESSARON QUIDEM DUPLEX EST

- 81 quod est falsum

OPe⁵PqWq
 falsum est *Pq*

- 82 quod non est

M8

255,27 DIAPENTE VERO TRIPLUM

- 83 nec hoc est

M8

255,27 SUBLATUMQUE (*pro* SUBLATOQUE)

- 84 affirmative

OQ²Pc⁵

255,27 DIATESSERON

- 85 II

EiEn

255,27 DIAPENTE

- 86 III

EiEn

255,28 NULLO MODO DUBITARI POTEST

87 secundum te dico

*Aut***255,29 QUIN TONUS IN SESQUALTERA DEBEAT PROPORZIONE
CONSTITUI**

88 quod falsum est

Q²

89 quod nequit fieri

P_e⁵

90 quod verum non est

WiBwi

91 sed hoc nequit esse

*Aut***255,28 QUIN**

92 ut non

*P_n***255,30 DUAЕ SESQUALTERAE PROPORCIONES DUPLICEM VIN-
CUNT**93 due sesqualtere IIII VI VIII
unus duplus IIII VIII*EiEn*

94 II IIII VI VIII

*KnLzMmWbEwn*VIII] *om. Mm*

95a hoc modo:

IIII VIII duplus
sesqualter VI
VIII

*LaMcPb³PcR2V2AutLryVrf*hoc modo] glosa hoc modo V2 duplus] *om. LaPc* sesqualter] *om. LaPc* duo
sesqualter *Pb*

95b IIII VI VIII

VIII

Lh

- 96 VIII XII XVIII, qui vincunt XVI, duplum ad octo
Pr
- 97 ¹Nam si ponantur II III VI VIII, quae sunt *duae sesquialterae*,
vincunt quaternarium duplicem binarii. ²Ex hoc apparet diates-
saron non esse in duplici.
OQ²*PbPePqWq
1 proponantur *O* sesquialtera *Pq* duplicem] qui duplus est *OPbPeWq* bi-
narii] quinarii *O*
2 in duplici non esse *Pb* non esse duplus *Pe*
gl. erasit Q
- 98 Duae sesquialterae proportiones sunt VI ad IIII, VIII ad VI. Sed
IIII duplus est VIII, minor scilicet VIII secundo sesquialtero.
PeWqHwg
VIII ad VI *Hwg* est] *om. Hwg*
- 99 ut VI ad IIII, cum sit sesquialter et VIII ad VI, hic numerus, i.
VIII, vincit et superat VIII, duplicem s. quaternarii.
Aut

255,30 DUAЕ SESQUALTERAE

- 100 [duo diapente,] quae habent VI tonos et duo semitonia
OPbV²Aut
duo diapente] *add. Aut*
- 101a ut IIII VI VIII
BxLzMf²MhMkMm
ut] *om. BxMm*
- 101b IIII ad VI, [et] VIII ad VI
PnLpl
et] *add. Lpl VIII] VIII Lpl*
- 102 Ponantur enim IIII VI VIII, et fiunt duae sesquialterae propor-
tiones. Si vero extremi termini ad se comparantur, fit multiplex
superparciens quartam.
Lpl

255,30 DUPLICEM

- 103 quae habet V tonos et II semitonia
OPb
- 104 octo duplus ad IIII
Bx

105 VIII IIII
LzMf²MhMk

106 ut est VIII ad IIII, sed vincunt VIII VIII
Mm

107 IIII et II
Pn

255,30 VINCUNT

108 non
Pn

255,30 QUEMADMODUM EX ARITHMETICIS INSTRUCTUS SIBI POTEST QUISQUE COLLIGERE

109 require in arithmetica
Mc

110 Hoc require in II libro arithmeticae, capitulo III. Ibi enim invenies, qualiter triplum ex duplici et sesquialtero conficitur et in eas resolvitur; similiter triplum a quadruplo.

Mc
triplum a quadruplo] triple a quadruplo *Mc*

255,33 SEMITONII

111 minoris
WiBwi

256,1 NON IGITUR FIERI POTEST, UT DIAPENTE AC DIATES- SARON IN SUPERPARTICULARI INAEQUALITATIS GENERE NON CONLOCENTUR.

112 quasi dixisset: *potest*, vel in multiplici debet esse, ubi est in superparticulari
OPe⁵Wq

113 quod falsum est
M8

114 quoniam tonus et c. non conveniunt in ordine supradicto
McPb³PcAutLry

115 secundum te
Aut

256,1 NON

116 pro nonne
OQ²PnWq
 pro] om. *Pn*

117 pro an
Pe⁵

256,1 UT

118 non
MfR²

256,2 IN SUPERPARTICULARI INAEQUALITATIS GENERE

119 quandoquidem non est in multiplici
Bx

256,2 SUPERPARTICULARI

120 multiplici
Ma

256,3 QUOD SI QUIS TONUM ...

121 Item de eodem incipit ad inconveniens, sed alio modo.
Lpl

256,4 PRAESCRIBAT (pro PERSCRIBAT)

122 affirmet
OQ²

123 ponat
Vrf

256,4 MINOR

124 est
M⁸

**256,6 DIAPENTE QUIDEM PONATUR IN QUADRUPLA, DIATES-
 SARON IN TRIPLA, TONUS IN DUPLICI**

125 falsum est
M⁸

126 yronice
PnAut

256,7 SED DIAPENTE CONSTAT EX DIATESSARON ET TONO

- 127 ¹ut supra monstratum est in terminis CXCH CCXVI CCXLIII CCLVI CCLXXXVIII. ²Nam ad CXCH CCLVI sesquiertius est, ad CCLVI CCLXXXVIII epogdous, at idem CCLXXXVIII ad CXCH sesqualter.

OQ²CgLhMcPnWiWqBwiLpl

1 CXCH] centesimo XCI^{do} O CCLXXXVIII] CCLXXX Mc

2 CXCH] CCXCH O sesquiertium Mc est] om. Cg CCLXXXVIII] CCLXXX Mc CLXXXVIII Wi at] ad Lpl

cf. 204,13-205,3

256,7 DIAPENTE

- 128 III toni et semitonium
O

256,8 DIATESSARON

- 129 II^{bus} tonis et semitonio
O

256,8 QUADRUPLUM IGITUR SECUNDUM HANC RATIONEM CONSTABIT EX TRIPLO AC DUPLO

- 130 sic: II III XII
VIII
LaMcPb³PcR2Vrf

256,8 QUADRUPLUM

- 131 diapente
OWq

256,9 EX TRIPLO AC DUPLO

- 132 sed [potius] ex duplo bis
Pb³RAutVrf
potius] *add. Vrf*

256,9 EX TRIPLO

- 133 [ut] XII VI III
EiEnMf²MhMkMm
ut] *add. Mm IV Mk*

256,9 DUPLO

- 134 tono
Q²

256,9 QUOD FIERI NEQUIT

- 135 secundum veritatem
M8P6V2

256,10 RURSUS STATUATUR ...

- 136 Hoc totum hyronice dicit.
OPe⁵Wq
Hoc totum] om. Pe
- 137 Proponit illud, i. ut ad aliud inconueniens ducat.
Aut
- 138 item aliud inconueniens
Lpl

256,10 STATUATUR DIATESSARON QUIDEM IN TRIPLICI ET DIAPENTE IN QUADRUPLO

- 139 II VI VIII
EiEnLzMf²MhMkMmPr¹
- 140 [sic:] IIII XII XVI
Pb³R1AutLryVrf
sic] add. Vrf

256,11 SI IGITUR AUFERAMUS TRIPLUM A QUADRUPLO SESQUITERTIUS RELINQUETUR.

- 141 ¹ut si de XVI, qui est quadruplus ad IIII^{or}, eorum quattuor triplus i. XII auferatur, ²idem quattuor remanent, qui sunt sesquitertii ad III.

O*BxLhMcPnPqWiWqBwiLpl

1 si] om. Mc qui] quae O eorum quattuor] om. BxLhPnWiWqBwiLpl eorundem IIII McPq triplos Lpl i. XII] i. IIX Pq I XII Wi 12 Bwi

2 idem] om. WiWqBwi remaneant Bx sesquitertii] sesquiquarti OBxLhWq sesquiquartarii Mc sesquiquadrati PnLpl tertii Pq III] IIII Pq

- 142 ¹Unus ad tres triplus, unus ad IIII quadruplus. ²Aufer unum et erit quaternarius ad ternarium sesquitertius.

BxCgLhPnWiWqBwiLpl

1 Tres ad unum *Bwi* Unus] Unum *BxLhPnWqLpl* triplus] triplum *BxLhWq*
 IIII ad unum *Bwi* unus] unum *BxLhPnWqLpl* quadruplus] quadruplum *Bx-*
PnWqLpl

- 143 Nam si unitatem detrahas, ad quam v. III triplus, IIII vero quadru-
 plus est, remanet IIII ad III sesquitercius.

PeWqHwg

- 144 ¹II VI. Aufer triplum a quadruplo, i. VI ab VIII, superest II, qui
 facit sesquiterciam proportionem inter VI et VIII. ²Pone tres et
 eius sesquitercium et triplum, i. IIII^{or} ter ductus, procreat XII,
 qui maior est triplo, i. VIII.

PiTpi

1 II - quadruplo] Si II auferatur triplum a quadruplo *Tpi* qui facit sesquiter-
 tiam proportionem] quae est sexquitertia proportio *Tpi*

2 Pono *Tpi* et triplum] et qui triplum *Tpi* ter ductus] tractus *Tpi*

256,11 TRIPLUM

- 145 diatesseron

Q^2

256,11 A QUADRUPLO

- 146 a diapente

Q^2

256,12 SESQUITERTIUS RELINQUETUR

- 147 quod falsum est

Q^2

- 148 unus tonus

PbV2

- 149 ¹Hoc est: auferatur unitas a ternario, ut ternarius non sit triplus, et
 relinquuntur IIII et III, qui sunt sesquitertia. ²Et postea remanet
 sesquitertia, et sesquitertia tollitur secundum hanc rationem, quod
 est tamen contrarium.

OPbPePqWq

1 triplus] triplum *Pb* duplus *Pe* relinquatur *Pb*

2 est] *om. O*

**256,12 RURSUS SI DIATESSARON DIAPENTE CONSONANTIAE
SUBTRAHAS, FIT RELIQUUS TONUS.**

150 quod est verum

OQ²Pe⁵Wq

quod verum est *Q*

151 quia ita fit reliquus, si diatesseron subtrahas de diapente, sicut
relinquitur sesquiertius, si triplus auferatur a quadruplo.

OBxLhPqWq

si] *om. Bx de] om. Bx*

**256,13 TONUS IGITUR SECUNDUM HANC RATIONEM IN SESQUI-
TERTIA PROPORZIONE CONSTABIT.**

152 quod non est

O

153 quod est falsum [yronice]

Q²Pe⁵PqWq

quod falsum est *Q yronice] add. Wq*

256,15 SED TRES SESQUITERTII UNO TRIPLICI FIUNT MINORES

154 secundum te

Aut

155a [Sicut in his terminis:]

[sesquiertii] XXVII XXXVI XLVIII LXIII

[triplus] LXXXI

BxCgLhMcPb³PcRl*LryAutVrf

Sicut in his terminis:] *add. Cg sic add. Vrf sesquiertii] add. CgRl Vrf isti sunt
sesquierticii add. Aut LXXXI XXVII XXXVI XLVIII LXIII Pc XXVII]
XXVI Vrf LXIII] LXVI Lh XLVIII Lry triplus] add. CgVrf LXXXI] om.
Aut LXXI Mc triplus ad XXVII add. Bx*

155b unus triplus XXVII

LXXXI

tres sesquiertii XXVII XXXVI XLVIII LXIII

EiEn

155c

XXVII XXXVI XLVIII LXIII LXXXI

tres sesquiertii

triplus

Lz*Lz

- 155d sesquitercii omnes ut XXVII XXXVI XLVIII LXIII; triplus
LXXXI
Mf²MhMkMm
sesquitercii omnes] *om. Mm Tripli Mm*
- 155e XXXVI XLVIII LXIII minores sunt LXXXI, triplo ad XXVII
Pr^l
- 156 ¹Tres sesquitercii sunt XXVII XXXVI XLVIII LXIII. Sed XXVII
numeri triplus est LXXXI, cui s. minores sunt tres sesquitercii.
²VIII ad VI sesquitercius
XII ad VIII sesquitercius
XVI ad XII sesquitercius
³XVIII vero ad VI triplus. Superat ergo triplus sesquitercios.
PeHwg
LXIII] 54 *Hwg* 2 - 3] *om. Hwg*
- 157 vel tres unitates minores sunt uno et simplo sicut IIII quadruplis,
quia triplus et quadruplus in duce et comite constant et triplus in
IIII quadruplus in V.
OPb
sunt] in *Pb* quia triplus et] *om. O*
- 158 quod nequit esse, quia tres continui sesquitercii satis sunt maiores
uno triplici. Sed secundum te dico minores uno triplici.
Aut
- 159 ut videas: LXXXI est triplus ad XXVII. Quomodo continui sint
sesquitercii, aspice retro, ubi dixit: *In superiore igitur descriptione
sesquitercias proportionales etc.*
Aut
cf. 235,22
- 160 maior est ergo triplus tertio sequitertio
Vrf

256,15 TRES SESQUITERTII

- 161 [quasi III] toni
Q²PnPgWnWqEwnLpl
quasi III] *add. Pq III add. Wq*
- 162 continui
Aut

256,15 TRIPLICI

- 163 diatesseron
PnWqLpl

256,16 DUO ENIM TONI AC SEMITONIUM MINUS DIATESSARON
CONSONANTIAM SUPPLENT (*pro* TRES IGITUR TONI
UNUM DIATESSARON NULLA RATIONE SUPPLEBUNT,
QUOD EST FALSISSIMUM. DUO ENIM TONI AC SEMITO-
NIUM MINUS DIATESSARON CONSONANTIAM SUPPLENT.)

164 quasi dixisset: *tres toni*, quod est falsum

OPe⁵Wg

quasi dixisset: *tres toni*] *om.* *Wg*

256,16 TRES IGITUR TONI UNUM DIATESSARON NULLA RATIONE
SUPPLEBUNT, QUOD EST FALSISSIMUM

165 ¹ut sequitur et sic videtur hic, quasi dixisset: tres tripli minores
sunt uno triplo. ²Nam si revera esset, sesquitercius triplex non at-
tingeret integritatem diatessaron, quod tollitur sua triplicatione,
sed esset minor. ³Secundum autem hoc non solum integritatem
complet, sed hemitonio superat. ⁴Hac igitur ratione conficitur non
esse tonum in sesquitercia neque diatessaron in tripla. ⁵Secundum
autem arithmetica[m] comparationem III sesquitercii multum vin-
cunt unum triplum.

OPbPe⁵Wg

1 una *Pe*

4 neque] nec *Pe*

256,16 TRES IGITUR TONI UNUM DIATESSARON

166 si minus fiunt

EiEn

167a fiunt minores

PbV2

167b sunt minores

Aut

168 <minores> erunt

Lry

256,17 QUOD EST FALSISSIMUM

169 ut non impleant

Pe⁵

256,18 EX HIS IGITUR DEMONSTRATUR DIATESSARON CONSONANTIAM NON ESSE MULTIPLICEM.

- 170 ¹quia quadruplus ex triplo ac duplo non nascitur, sicut [nec] diatesseron ex diapente et dupla, ²et quia tres toni plus sunt quam unum diatesseron, [*ex his igitur demonstratur.*]

BxMcPnWiWqBwiLpl

1 quia] Yronice *Lpl* sicut] sed *WiBwi* nec] *add. Mc* et dupla] ac dupla *Mc*

2 ex his igitur demonstratur] *add. Mc*

256,21 IN EO

- 171 [genere] multiplici

Pe⁵PnAutLpl

genere] *add. Aut*

256,21 STATUATUR

- 172 diapente

Pe⁵Lpl

256,23 IN DUPLICI

- 173 Multiplex minimus appellatur duplex.

Aut

256,23 SCILICET

- 174 ideo vel ad hoc

Vrf

256,23 LOCUS

- 175 ante dyapente

Vrf

256,26 IN MAIORE HABITUDINE MULTIPLICIS QUAM EST DUPLA

- 176 sed in minore et in prima

M₄P_b

256,27 QUAE

- 177 dupla

Aut

256,28 DIAPENTE

- 178 quae maior
Aut

256,28 IN MINIMA, SCILICET DUPLA

- 179 si potest
Pc⁵Wq
- 180 aptari potest
PnWi
cf. 256,29
- 181 ponitur
V2

256,29 IN MULTIPLICI

- 182 in maiori vero; nam diapente maior consonantia quam sit diatesseron minimum multiplicis locum tenet.
Mc

256,29 APTARI NON POTEST

- 183 sicut prius ostensum est
Vrf

256,30 NON EST ENIM QUICQUAM MINUS A DUPLICI

- 184a in multiplici genere
M4
- 184b in specie multiplici
WiBwi
- 185 Quasi diceret: Si statuatur diapente in multiplici, non statuitur in minimo, i. duplici, sed in maiore, ut habeat diatesseron locum, quae minor est, quo possit aptari.
Pc⁵

256,31 SIT IGITUR SESQUALTERA

- 186 diatessaron
CgLzPbPnV2WqLpl
- 187 duplum
WiBwi
- 188 transeat ad superparticularem et sit eiusdem generis i. sesqualtera
Pb
- 189 Si diatessaron poenitus expulsa est ex duplici, et ibi remansit diapente, in sesqualtera diatessaron erit.
OPbWq
Sij] om. *Pb* poenitus expulsa] explosa *Pb* ex duplici] a duplici *Wq* sesqualteram *Pb*

256,31 TONUS VERO SESQUITERTIA

- 190 quod falsum est
Q²

256,31 TONUS

- 191 tonus, qui et epogdous
O

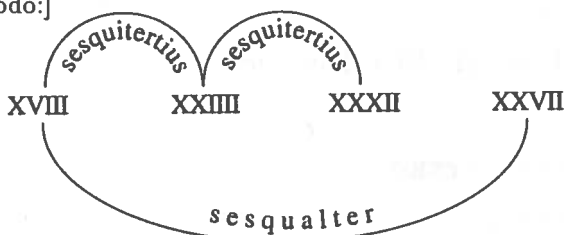
256,31 IN CONTINUA ENIM PROPORZIONE LOCABITUR

- 192 tonus
BxPbR1V2AutVrf

257,1 SED DUO SESQUITERTII AMPLIORES SUNT UNO SESQUALTERO.

- 193 XXXVI XLVIII LXIII; LIII sesqualter ad XXXVI
Bx

- 194a [hoc modo:]

CgMcPb³R2AutLryVrf

hoc modo:] *add. Vrf sesquitercius sesquitercius] om. McR2 sesquitercius
AutLryVrf*

- 194b duo sesquitercii XVIII XXIII XXXII
 unus sesquialter XVIII XXVII
EiEnMf²MhMkMm
 IIII III II *add. in. marg. En sesquitercii duo MfMhMkMm sesquialter I
MfMhMkMm*
- 194c Duo sesquitercii sunt XVIII XXIII XXXII ampliores numero
 XXVII, qui est sesquialter ad XVIII.
PeWqHwg
 XVIII et XXIII et XXXII *Wq* XXIII] 23 *Hwg* ampliozem *Wq*
- 195 Quanto magis, si tres essent, multo supercrescerent; vel ideo duos
 sesquitercios dicit, quia in sesquialtera est diatesseron secundum
 istum errorem.
OPbPeWq
 sesquitercio *Pb* quia] quae *Pb*
- 196 Sublato enim sesquialtero de duplo quod relinquitur sesquitercium
 est.
BxPe⁶
 enim] *om. Pe*
- 197 Minor est sesquialter ultimo sesquitercio. Sic enim intelligende sunt
 he regule.
Vrf

257,1 DUO SESQUITERTII

- 198 ad XVIII XXIII XXXII
Bx
- 199 tonus et alter sesquitercius
LzWb
- 200 III IIII VI VIII, i. diatesseron
Wq

257,2 SESQUALTERO

- 201 XXVII
Bx
cf. II,23,198

**257,2 DUO IGITUR TONI UNAM DIATESSARON CONSONANTIAM
VINCENT**

202 yronice

W_q

203 Et quia ex hoc sequeretur impossibile, igitur et ipsum est impos-
sibile. Impossibile est enim illud, quo posito sequitur impossibile.

V_rf

257,2 DIATESSARON

204 sesquiertius

Q²

**257,4 EX HIS IGITUR APPROBATUR, DIAPENTE AC DIATES-
SARON IN MULTIPLICI GENERE COLLOCARI NON POSSE.**

205 quia tonus non potest esse in sesquiertia et diatessaron in sesqual-
tera

BzMcPnWqLpl

potest esse non *Lpl*

LIB. II, CAP. 24

257,7 DEMONSTRATIO DIAPENTE ET DIATESSARON IN MAXIMIS SUPERPARTICULARIBUS ESSE.

- 1 In quibus diatessaron et diapente sunt consonantiae
Mc
- 2 Quod dicit: Constet dyapente et diatessaron esse in superparticulari proportione. Oportet necessario quod sint <in> maiori<-bus> superparticularibus, i. in sesqualtera et sesquitertia. Et hoc demonstratur.
Vrf*

257,12 MAXIMAE

- 3 optimae
Pn

257,13 HOC

- 4 quod sint in his
Vrf

257,13 NAM SI IN MINORIBUS PROPORTIONIBUS

- 5 sint
O

257,14 SESQUALTERA

- 6 in
Wi

257,16 SICUT ALIAE QUAE LIBET PROPORTIONES SUPERPARTICULARES PRAETER SESQUALTERAM AC SESQUITERTIAM IUNCTAE NON EFFICIUNT UNUM DUPLUM

- 7 Sicut nequeunt proportiones sesquiquarta et sesquiquinta et ulteriores duplam efficere proportionem, ita e contra istae duae, i. sesqualtera et sesquitertia, omnimodo possunt perficere.
O
- 8 ternarius enim, cum sit sesqualter ad duo, et IIII, cum sit sesquitercius ad III. Si IIII referantur ad II, duplum illius accipiendum est. Hoc autem in aliis superparticularibus nequit inveniri. Quinque enim ad IIII, vel VI ad V non reddunt diapason, quae sit duplum. Sex enim ad IIII est sesqualter, non vero duplum.
Aut

257,16 ALIAE QUAE LIBET PROPORTIONES SUPERPARTICULARES

- 9 sesquiquarta, sesquiquinta et c.
Aut

257,17 PRAETER SESQUALTERAM AC SESQUITERTIAM

- 10 III IIII VI
EiEnMmRl Vrf

257,18 UNUM DUPLUM

- 11 in arithmetica
Pn

257,18 ITA DIAPENTE AC DIATESSARON UNUM DIAPASON NULLA RATIONE CONCLUDENT

- 12 quod est impossibile
Vrf

257,19 UNUM DIAPASON

- 13 in musica
Pn

257,19 QUONIAM ENIM DIAPASON ...

- 14 Omnis diapason duplex. Omnis duplex sesquialtero et sesquitercio coniungitur. Omnis igitur diapason sesquialtero et sesquitercio copulatur. Omnis diapason diapente et diatesseron copulatur. Omnis diapason sesquialtero et sesquitercio coniungitur. Diapente igitur et diatesseron in sesquialtero sesquitercioque consistent.
- Bx*

257,20 DUPLEX VERO PROPORTIO EX SESQUALTERO SESQUITERTIOQUE COMPONITUR

- 15 XII ad VIII sesquitercius est, VIII vero ad VI sesquialter, sed XII ad VI duplus.
- PeWqHwg*
vero] *om. Hwg duplex Hwg*

257,23 TOTUM

- 16 integrum
PbV2

**257,25 ALITER ENIM NON POTERUNT DIAPASON IUNCTAE PER-
FICERE**

- 17 nisi sint sesquialtera et sesquitertia
O

257,26 IUNCTAE

- 18a diatesseron ac diapente
V₂
- 18b diapente et diatesseron
WiWqAut
diatesseron] diapason *Wq*

257,26 QUAE CONSONANTIA

- 19 diapason
Aut

257,28 ALIAE ENIM PROPORTIONES SUPERPARTICULARES

- 20 ut est sesquiquarta et sesquiquinta et reliqui
O

257,29 HANC

- 21 diapason
PbAut

LIB. II, CAP. 25**258,3 DICO**

- 1 Pono et constituo sic esse, quia potens sum hoc probare.
Vrf

258,5 QUONIAM

- 2 quare
Aut

258,5 PROPORCIONES

- 3 superparticulares
Vrf

258,6 SESQUALTERA

- 4 hoc est: quod
Aut

258,7 QUONIAMQUE

- 5 hoc habes: quod
Aut
- 6 et quoniam
Vrf

258,7 IN CONSONANTIIS

- 7 quae sunt in superparticulari proportione
Vrf

258,8 MAIOREM PROPORCIONEM

- 8 sesqualteram
Aut

258,8 MAIORI, MINOREM

- 9 maiori porportioni esse minorem proportionem
EiEn

258,8 MAIORI

- 10 diapente
OPbV2Aut

258,9 MINOREM

- 11 sesquiterciam
Aut

258,9 MINORI

- 12 diatesseron
OPbV2Aut

258,9 APTANDUM

- 13 coniungendam, quia illi est proxima
PbV2

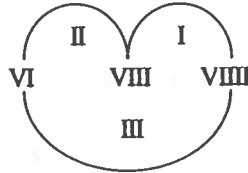
258,11 QUOD SI DIATESSARON A DIAPENTE CONSONANTIA SUBTRAHAMUS

- 14 si XII et VIII et octo fuerint
Wg

258,13 SESQUITERTIUM VERO SI PROPORTIONI SESQUALTERAE MINUAMUS, RELINQUITUR SESQUIOCTAVA PROPORATIO.

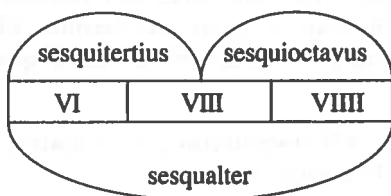
15a

[differentia differentia]

V¹McMm¹Pb⁹R1LplLryVrf
 differentia differentia] *add. Pb sic add. LryVrf*
 II I] *om. Lpl* II] *om. Lry*
 VI VIII VIII] VIII VIII VIII *Lry* IX *Lpl*
 III] *om. McPbLpl*

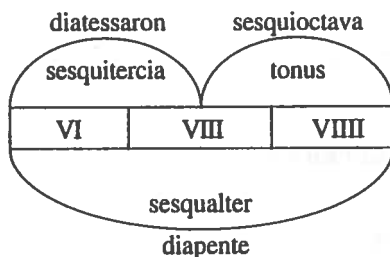
15b

Cg

15c

La

15d

Aut

16 ut XII VIII VIII

*Mf²MhMkMm*ut] *om. Mm XII] XI Mh*

17 ¹Verbi gratia: Ponantur hi termini VIII VIII VI. ²Novem ergo ad VI sesqualter est. ³Item senarius ad octonarium sesquiterciam facit proportionem. ⁴Sublato itaque senario de sesqualtera, qui ad VIII sesquitercium facit, ⁵remanet sesquioctava VIII et VIII, quod plenius post in IIII^{to} libro liquebit.

*OMaPbPiTpi*1 Ponantur] *om. O*4 sesqualtero *O*5 quod] qui *PiTpi* post] *om. O*

18 ¹Est hoc ut in istis numeris VI VIII VIII. VIII enim ad VI sesquitercia proportione confertur, VIII ad eundem senarium sesqualtera. ²Si igitur auferas ultimum terminum senarium, sesquiterciam proportionem demes sesqualtere. ³† Tulto † namque

uno termino proportio, quae eius relatione fiebat, remanere non poterit. ⁴Remanent igitur duo termini VIII et VIII, qui ad se sesquioctava proportione referuntur, in qua tonus consistit.

Cg

- 19 Si enim de XII sesquitertia pars sumatur, relinquitur novenarius, qui ad VIII sesquioctavus.

Mm¹

- 20 Si XII, qui ad VIII sesquitercius, ad VIII sesquialter est, detrahas, remanet VIII ad VIII in sesquioctava habitudine.

PcWqHwg

ad VIII] ad 14 *Hwg*

258,13 SESQUITERTIUM

- 21 III IIII

EiEnLzWb

- 22 diatessaron

PnLpl

258,14 SESQUALTERAE

- 23 VI IIII

EiEnLzWb

- 24 diapente

PnLpl

258,14 MINUAMUS

- 25 detrahamus

WiBwi

258,14 SESQUIOCTAVA PROPORTIO

- 26 VIII

EiEn

- 27 [ut] VIII ad VIII

MaPbPiV2

ut] *add. Pi*

- 28 unitas

Lpl

258,15 SESQUIOCTAVA

29a ut sunt VIII ad VIII

OPbV2
VIII] VIII O

29b VIII ad VIII

EiEn
at *Ei*

258,21 EX HIS

8 rationibus
MaPiTpi

258,22 DIAPENTE AC DIAPASON

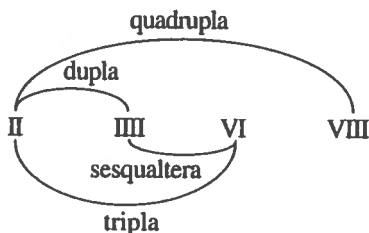
9 iunctas
V2

258,23 SED SI QUIS TRIPLICI PROPORZIONI SESQUITERTIAM
 HABITUDINEM IUNGAT, QUADRUPLAM FACIT.

10 II III VI VIII
LaLzMcMmPb³V2WbAutLryVrf

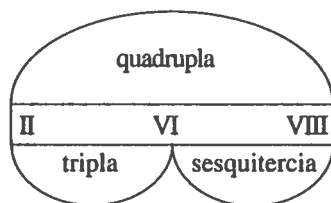
11 ut II VI VIII
Mf²MhMkSh

12

Ri

13

Aut

14 Iuncta sesquitercia habitudine triplici proportioni quadruplam
 fieri, quia iuncta diapason diapente fit tripla, addita vero dia-
 tesseron quadruplam necesse est formari.

MaPiTpi
 vero] *om. PiTpi*

258,23 TRIPLICI PROPORTIONI

15 II ad VI

*OEiEnLaMmPb³AutLryVrf*II ad] *om. EiEnLaPbAutLryVrf ad] om. Mm***258,24 SESQUITERTIAM**

17 VIII

OEiEnLaMmPb³AutLryVrf

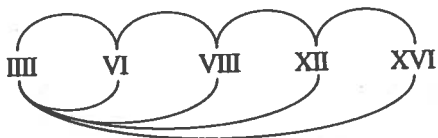
LIB. II, CAP. 27

259,1 DIATESSARON AC DIAPASON

- 1 † XIII et V †
Mc

259,5 NAM DIAPENTE AC DIATESSARON IUNCTAE ...

2

LaMcMmPb³R2AutLryVrf

259,5 DIAPENTE AC DIATESSARON IUNCTAE

- 3 III VI VIII
LaMcMmPb³R2AutLryVrf

259,6 DIAPASON

- 4 III VIII
Aut

259,7 DIAPENTE

- 5 ut VIII XII
Aut

259,8 DIAPASON SCILICET AC DIAPENTE

- 6 tripla
OQ²

259,8 DIAPASON

- 7 ut VI ad III
Aut

259,9 DIAPENTE

- 8 ut III ad II vel VI ad III
Aut

259,9 CUI

- 9 simphoniae, i. diapason et diapente
Ma
- 10 diapente
Mh
- 11 VI vel XII
Aut

259,9 DIATESSARON

- 12 ut VIII faciens ad VI diatessaron
Aut

259,10 QUADRUPLAM PROPORTIONEM

- 13 VIII enim ad II est quadruplus vel XVI ad IIII
Aut

259,10 QUID IGITUR, SI DIATESSARON AC DIAPASON CONSONANTIAS IUNGAMUS, ULLAMNE SECUNDUM PYTHAGORICOS EFFICIENT CONSONANTIAM?

- 14 ¹Hoc, quod hic dicit diapason et diatessaron non facere consonantiam, ut videtur esse † num † in vocibus maxime; ²cum ipse videatur sibi esse contrarius post paulo dicens, *quod si ei adicio tonum, fit diapason, diatessaron et tonus*; hoc est diapason kai diapente. ³Quaero enim nonne de gravi gradatim possumus ascendere usque ad acutam cordam, quae est suprema. ⁴Dicas: ita bene. Ergo possumus ascendere usque ad diapason diatessaron praetermisso tono adiecto. ⁵Sed fortassis videndum est, quia hoc dicit secundum Pitagoricos, non secundum se.

*Lpl*5 pitagoricos *Lpl*

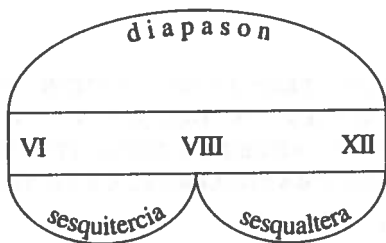
2 cf. 260,6

259,10 QUID IGITUR

- 15 sit
MaPi

259,11 SI DIATESSARON AC DIAPASON CONSONANTIAS IUNGAMUS

16

La

- 17 VI VIII XVI
McMmPb³PcAutLryVrf
 XVI] XII *LryVrf*

259,12 ULLAMNE SECUNDUM PYTHAGORICOS EFFICIENT CONSONANTIAM? MINIME.

- 18 Nota diapason et diatesseron non esse secundum Pythagoricos consonantiam.
Ma
cf. 259,1-2

259,12 SECUNDUM PYTHAGORICOS

- 19 quia secundum Ptolomeum facit
MaPbPc⁵V2

259,13 MINIME.

- 20 non
Wi

259,13 MOX ENIM IN SUPERPARTIENS INAEQUALITATIS GENUS CADIT

- 21 ut VIII ad III [parenthesis]
KnLzWb
 parenthesis] *add. LzWb*

259,14 NEC SERVAT VEL MULTIPLICITATIS ORDINEM VEL SUPERPARTICULARITATIS SIMPLICITATEM

- 22 Regula autem est in hac arte, quod omnis consonantia vel est in multiplici vel in superparticulari.
Vrf

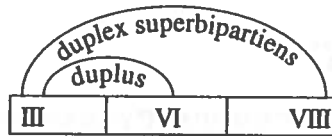
259,14 MULTIPLICITATIS ORDINEM23 ut VIII ad III^{or}*WnEwn*

**259,16 SIT ENIM TERNARIUS, CUIUS SIT SENARIUS DU-
PLUS, SCILICET IN DIAPASON CONSISTENS PROPOR-
TIONE. HUIC APDETUR SESQUITERTIA, QUAM DIATES-
SARON ESSE PRAEDIXIMUS, UT OCTONARIUS.**

24 III VI VIII

BzMcMmPb⁹PcR1AutLryVrf

25

*WiBwi***259,17 HUIC**

26 senario

*Wi***259,19 IS**

27 octonarius

*MaPbV2Aut***259,21 EUM**

28 ternarium

*Aut***259,21 NE SIT MULTIPLEX**

29 octonarius

*V2***259,22 EIUS**

30 senarii

V2

259,22 EIUS ALIQUAS PARTES

- 31 duo
Aut

259,22 EAS SIMPLICES

- 32 ut unam solum habeat sed duas
Ma

259,23 EUM

- 33 senarium
V2

259,23 SUPERVENIT

- 34 octonarius
Aut

259,23 QUAE

- 35 unitates
V2

259,24 QUEM

- 36 ternarium
MaPnAut

259,25 ILLUD QUOQUE, QUOD INTER DUAS SIBI CONTINUAS CONSONANTIAS CADIT.

- 37 Id debet esse ratio VIII ad ternarium, in qua comprehenditur dupla et sesquitercia. VI enim ad III dupla proportione confertur, VIII vero ad VI sesquitercia; quae proportio octonarii ad ternarium, quoniam neque simpliciter est multiplex neque superparticularis, nulli symphoniarum rite poterit aptari.
Cg

- 38 Subaudis: Probat non posse hoc esse consonantiam, quod cadere necesse est, si fiat [hoc], inter duplicem et triplicem, quamvis Ptolomeus hoc voluerit, ut ipse dicit in libro V^o capitulo VIII.

EiEn*LzMf²MhMkShWb

[hoc] *add. LzMfMhSh haec add. Mk et] vel MfMhMkSh triplicem] quod tamen nulla ratione possibile est add. sed cancell. Ei V^o] VI En*

259,25 ILLUD QUOQUE

39 [lector] agnoscat

*OQ²V¹EiKnLzMaPe⁵PiWiWnEwnTpi*lector] *add. EiKnLzMaPePiWiWnEwnTpi**cf. 259,3**gl. cancell. Ei*

40 obest

Bx

41 obstat

EiEn

42 est causae [quare inter talia nulla sit consonantia]

*CgLz*PbPcR1AutVrf*causa est *Cg* causae est *Pc* quare inter talia nulla sit consonantia] *add. Vrf*

43 approbat nullam consonantiam efficere

LzWb

44 dicemus

*PbV2**gl. cancell. Pb*

45 ista consonancia

Pe⁵

259,26 INTER DUAS SIBI CONTINUAS CONSONANTIAS

46 duplicem ac triplicem

*BxPe⁶*vel duplicem *Bx*

47 diapason et diapason ac diapente

*PcAutVrf*dia apente *Pc*48 ¹duplam et triplam. ²Etenim coniuncta diapason et diatessaron et plus reddunt quam diapason, et ad diapason et diapente non perveniunt; ³et ideo dicit eam cadere inter istas continuas consonantias [quae sunt diapason et diapente].*OQ²V¹EiEnKnLhLzMcMhPe⁵Pn*PqWbWiWnWqEwnLpl*1 Duplum ac triplum *Wi* et] *om. Pe* ac *LhMhPnWqLpl* triplam] i. diapason et diapente *add. Pe*2-3] *om. Mh*2 Etenim coniuncta diapason] *repet. Pn* coniuncte *Kn* ac diatessaron *PnWi* ac diapason *Lpl* et plus] plus *QLhLzPnWiWqLpl* duplus *Mc* ad] a *EnWnEwn* diapason et diapente] diapente *VMc* diapente consonantiam *PnLpl* diapente consonantia *Wi* et diapente] et ad diapente *LhLzWb*3 cadere eam *V* eam] ea *OEtEnLhMcPePnWqWiWqLpl* eas *KnLzWbWnEwn* cadere] eadem *Lpl* consonantias continuas *Pe* continuas] *om. PnWiLpl* quae sunt diapason et diapente] *add. OPe* s. diapason ac diapente *add. Kn*

259,26 QUOD

- 49 diapason et diatessaron
R1

259,26 CADIT

- 50 inter III et VIII
PbV2

259,27 ETENIM NEQUE DUPLUM EST INTEGRUM, UT DIAPASON CONSONANTIAM PRODAT, NEQUE TRIPLUM

- 51 Notandum, quod ad duplum statuendum minori, i. ternario, adicienda est unitas, ad triplum autem maiori, i. octonario, adicitur [unitas].
OMaPbV2
i. ternario] ternario *PbV2* unitas] *add. V2*

259,27 NEQUE DUPLUM EST INTEGRUM

- 52 neque triplum
Q²SPe⁵
- 53 ut sit diapason
Ma
- 54 [subaudis] ipsa diapason ac diatesseron
EiLzMf²MhMkPe⁵ShV2
subaudis] *add. MfSh* ipsa] *om. LzV2* ac] et *EiPe*
- 55 quod esset, si IIII poneretur, ubi ternarius ponitur
PbV2

259,27 INTEGRUM

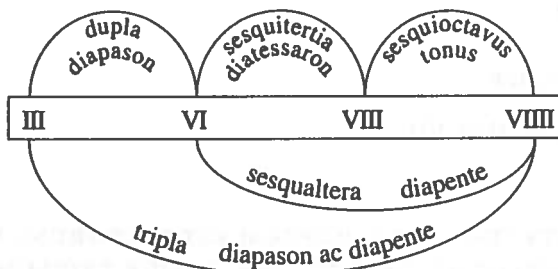
- 56 neque
Ma

259,28 DIAPASON AC DIAPENTE

- 57 triplum
V1PnPq
triplam *PnPq*

**259,29 CUI SI TONUS ADDATUR, MOX TRIPLUM MODUM PRO-
PORTIONIS EFFICIET.**

58

Pn

**259,29 CUI SI TONUS ADDATUR, MOX TRIPLUM MODUM PRO-
PORTIONIS EFFICIET.**

59 Octonario, si tonus, i. unitas, addatur, fit triplus ad III.

*OPbV2*i.] *om.* V2 fit triplus] fit si triplum *O*

60 si VIII addideris VIII

Ma

259,29 CUI

61a consonantiae, quae est diapason et diatesseron

*Q²Mf²ShV2*subaudis *MfSh* consonantia *V2* et] ac *MfShV2*

61b diapason et diatesseron

*EiEnKnLzMhMkPiWbWnEwnTpi*et] *om.* *Pi* ac *KnMhMk*

61c simphoniae, i. diatesseron et diapason

Ma

62 sesquialtero

V1

63 diatesseron

*Bx*64 VIII^{rio}*Cg*

259,29 TONUS

- 65 novenarius
BzLh
- 66 VIII VIII
MkMm
- 67 sesquioctavus VIII VIII
Rl
- 68 sesquioctavus, [ut] proportio VIII VIII
AutLryVrf
ut] *add. Vrf VIII VIII Vrf*

259,29 ADDATUR

- 69 ut sunt VIII^{em}
Cg

259,29 TRIPLUM MODUM PROPORTIONIS

- 70 diapason ac diapente
BxEiEnLzMhMkPe⁵WbWnEwn
ac] et *EiEn*
- 71 quia VIII statim ad III triplus erit
Ma
- 72 VIII ad III
MkMmRlAutLryVrf
ad] *om. Rl*

260,3 DIATESSARON

- 73 dativus
Aut

260,4 INTER DUPLICEM AC TRIPLICEM NULLA POTEST NATURALITER PROPORITIO MULTIPLICITATIS INTELLEGI

- 74 nam si diapason in duplici, diapente in triplici inveniuntur. Si autem una species multiplicitatis inveniretur inter duplicem triplicemque, ibi poneretur diatessaron, quoniam minor est diapente. Cum autem non invenitur diatessaron, non ponitur post diapason, sed diapente eam sequitur.
OPe⁵Wq
duplici] duplo *Wq* quoniam] quae *PeWq*

260,5 QUOD SI EI ADICIO TONUM

- 75 diatesseron [addo] ut VIII ad VIII
MmR1AutLryVrf
 diatesseron] *om. Mm addo] add. Vrf*

260,5 EI

- 76 proportioni diapason ac diatessaron
KnLzMf²MhMkWiWnEwn
 proportioni] *om. MfMhMk*
- 77 consonantiae, i. diatesseron diapason
Pe⁵
- 78 quod inconsonum erat post coniunctionem diatessaron super diapason
Mc
- 79 octonario vel diatesseron
PbV₂

260,6 FIET DIAPASON ...

- 80 octonarius diapason
V₂

260,6 DIAPASON

- 81 dupla
V₂

260,6 DIATESSARON ET TONUS

- 82 diapente
V₂

260,6 QUOD NIHIL DISTABIT, UTRUM DIAPASON AC DIAPENTE SIT

- 83 quod dicit: equivalencebit dyapason et diapente, et sic erit conveniens consonantia.
Vrf

260,7 UTRUM DIAPASON AC DIAPENTE

- 84 an diapason diatessaron tonus
Aut

260,11 SED QUAMQUAM DE HIS MULTA NICOMACHUS

85 disputaret

WiBwi

86 tractaverit

*Aut***260,14 ARGUMENTANTES**

87 ostendentes

*Aut***260,15 PROBAVIMUS, SI DIATESSARON CONSONANTIAE DIAPASON ADDATUR, CONSONANTIAM EX HIS CONIUNGI NON POSSE**

88 Nota diatesseron cum diapason iunctam efficere non posse consonantiam.

LzWbLlz

LIB. II, CAP. 28**260,21 VIDENTUR ENIM SEMITONIA NUNCUPATA, ...**

- 1 Semitonium
Mc
- 2 Nota sententiam utilem
Pb³

260,21 NON QUOD VERE TONORUM SINT MEDIETATES

- 3 quia aut minus habet aut plus medietatis
Pe⁵

260,23 HUIUSQUE

- 4 semitonii
Aut

260,23 SPATII

- 5 Spacium cum dicit, mittit nos ad monocordum, ubi notantur spacia per literas.
Aut

260,23 QUOD

- 6 spacium
Aut

260,24 APUD ANTIQUIORES AUTEM LIMMA VEL DIESIS VOCABATUR

- 7 Limma vel diesis
KnRl

260,24 LIMMA

- 8 maius semitonium
CgPn
- 9 minus semitonium
Aut

260,24 DIESIS

- 10 dimidium semitonii
Aut

260,25 HIC MODUS EST

- 11 inveniendi eum in numeris
Vrf

260,25 MODUS

- 12 mensura
Pe⁵
- 13 regula, quam dicam
Aut
- 14 qui sequitur
Vrf

260,25 EX SESQUITERTIA PROPORZIONE

- 15 diatesaron
V₂
- 16 ut IIII ad III
Aut

260,26 DIATESSARON

- 17 sesquitercia proportio
Aut

260,26 SESQUIOCTAVAE HABITUDINES

- 18 toni
V₂

260,29 CONTINUA

- 19 coniuncta
V₂

260,29 HI

- 20 duo toni
OCg V₂Aut
duo] *om. Cg*

261,1 MULTIPLEX ILLE

21 LXIII
Vz

22 octuplus
OAut

261,1 ILLE

23 numerus
Aut

261,1 A QUO

24 multiplici
Aut

261,1 HAE

25 sesquioctave proportiones
Aut

261,2 SI UNITAS

26 ponatur
Aut

261,2 EIUSQUE

27 unitatis
WiAut

261,2 OCTUPLUS PRIMUS

28 Multi octupli sunt, sed primus octuplus est octonarius. Octuplus primus, i. unitas octies duplicata.

Aut

29 qui continet eam octies. Octies enim unum octo sunt, et hic ponatur primus.

Vrf

261,3 AB HOC IGITUR ...

30 Aliter semitonium inveniatur.
Mc

261,3 AB HOC IGITUR UNUM SESQUIOCTAVUM POTERO DERIVARE.

- 31 Sed hoc invenire, quasi diceret, non valet quantum ad hoc, quod intendimus.

Aut

- 32 Posito octonario possum habere unum sesquioctavum, s. addito ei novenario.

Vrf

261,3 AB HOC

- 33 octonario

OCgPbPe⁵V2

- 34 octuplo

Aut

261,3 SESQUIOCTAVUM

- 35 tonum

V2

- 36 novenarium

Aut

261,4 DUOS

- 37 sesquioctavos [i. duos tonos continuos]

OPbPe⁵V2AutVrf

i. duos tonos continuos] *add. Aut*

261,5 LXIII

- 38 octies octo

Aut

261,5 EXPLICENTUR

- 39 excrescent

Vrf

261,5 HIC

- 40 LXIII

OPbV2Aut

261,6 A QUO

- 41 [octuplo i.] LXIII
PbV2Aut
 octuplo i.] *add. Aut*

261,6 PROPORCIONES

- 42 continuas
Aut

261,7 NAMQUE OCTO

- 43 Modo dimittit novenarium, qui fuerat dirivatum ab I octuplo.
Aut

261,7 OCTO, QUAE EST OCTAVA PARS LXIII UNITATUM

- 44 Octo octonarii continentur infra LXIII. Octo igitur est octava pars unitatum LXIII, quod est dicere: Octo est octava pars LXIII.
Aut
 continentur *Aut*

261,7 LXIII

- 45 genitivus
Aut
- 46 summe
EiEn

261,8 EISDEM

- 47 LXIII [unitatibus]
OPbV2Aut
 unitatibus] *add. Aut*

261,8 ADDITI

- 48 [illi] VIII
PbV2Aut
 illi] *add. Aut*
- 49 in summa
Vrf

261,8 TOTAM

50 tantam
PbV2

261,8 LXXII

51 hanc
Aut

261,8 PERFICIUNT

52 reddunt
Aut

261,9 HIS

53 LXXII
PbV2Aut

261,9 OCTAVA

54 VIII
OV2

55 sesqui
MaPiTpi

56 pars
Aut

261,9 QUI EST NOVENARIUS

57 exponit
Aut

261,10 CONTINUI

58 coniuncti
V2

261,11 LXIII. LXXII. LXXXI.

59 In his tribus numeris LXIII LXXII LXXXI, medius cum contineat in se primum totum et eius octavam partem, et ultimus similiter medium et eius octavam, dicuntur duo sesquioctavi primi continui.
Aut

261,12 NUNC IGITUR ...

60 [Nota] utilis regula et generalis

McMm^tPb⁹R1AutLryVrf

Nota] *add. AutLry*

**261,12 NUNC IGITUR LXIII UNITATUM SESQUITERTIUM CON-
QUIRAMUS.**

61 quod est impossibile. Non enim potest dividi in III equas partes,
quod ipse exponit: Dividitur enim LXIII in ter XXI, nisi quod
unitas deest.

Aut

261,12 AD HUNC (pro NUNC)

62 numerum

OPe⁵

261,12 PARTEM

63 equam

Aut

261,12 NON HABERE

64 quare

Aut

261,13 HI NUMERI

65 LXIII [et] LXXII [et] LXXXI

McAut

et ... et] add. Aut

261,14 TERNARIO MULTIPLICENTUR

66 ut <ter> LXIII CXII; ter LXXII CCXVI; ter LXXXI CCXLIII

Mc

CCXVI] CCXV Mc LXXXI] LXXI Mc

67 ut dicatur ter LXIII, ter LXXII, ter LXXXI

Aut

261,14 EIS

68 tribus numeris

Aut

261,15 IN EADEM PROPORZIONE

- 69 sesquioctava
OEiEnR1V2AutLryVrf

261,16 QUA FUERUNT

- 70 sesquioctavi erant
PbV2

**261,16 ANTEQUAM HIS TERNARIUS MULTIPLICATOR ACCEDE-
RET**

- 71 antequam multiplicaretur per ternarium
Aut

261,17 FIANTE Igitur

- 72 quando contingit eis tertia pars, et omnes durabunt in eadem pro-
 portione, *igitur*
Aut

261,17 HORUM

- 73 CXC duorum
PbV2Aut

261,18 TERTIA

- 74 pars, i.
PbV2Aut
 i.] vel *Aut*

261,18 EISDEM

- 75 CXCII
Aut

261,19 SESQUITERTIA PROPORATIO

- 76 CXCII ad CCLVI
EiEnPbV2Aut
 CXCII] CCLVI *Aut* ad] et *EiEn* CCLVI] CLVI *EnPbV2*

261,20 NUNC IGITUR DUAS SESQUIOCTAVAS PROPORTIONES AD CXCII, DUOBUS SE NUMERIS CONTINENTES, RATO ORDINE COLLOCEMUS ...

- 77 ¹Duo sesquioctave, i. duo toni: LXIII (tonus) LXXII (tonus) LXXXI. ²Ter LXIII CXCII; ter LXXII CCXVI (inter hos tonus) ter LXXXI CCXLIII (inter hos tonus). ³Tercia autem numeri CXCII^{orum} sibi addita, facit CCLVI. ⁴Inter praescriptos igitur CCXLIII et istos CCLVI dimidium esse toni debet, quoniam diatessaron habitudo, quae sesquitercia proportione inter CXCII et CCLVI habetur, tonum ac tonum et emitonium requirit.

Mc

4 dimidium esse tonus *Mc*

- 78 ¹CCXVI CCXLIII. ²Harum prima facit tonum ad CXCII. ³Secunda, i. CCXLIII facit tonum ad primam, i. CCXVI. ⁴His etiam numeris si addantur CCLVI, fit semitonium inter CCXLIII et CCLVI. ⁵Qui numerus hoc modo disponatur: CXCII CCXVI CCXLIII et CCLVI. ⁶Horum duo extremi disponunt diatessaron consonanciam, primus enim ad secundum facit tonum, secundus ad tertium facit similiter tonum, tertius ad IIII^{tum} facit semitonium, cum enim XIII inter hos differentia. ⁷Quod est dicere, XIII non est octava decima pars CCXLIII. ⁸Si enim multiplicetur octies decies XIII, cum faciant <CC>XXXIII, non pervenit iste numerus ad CCXLIII, cum VIII desint unitates.

Aut

261,20 DUAS SESQUIOCTAVAS PROPORTIONES

- 79 CCXVI et CCXLIII

Aut

261,21 DUOBUS SE NUMERIS CONTINENTES

- 80 CCXVI et CCXLIII

Aut

261,21 CONTINENTES

- 81 proporciones dico

Aut

261,22 ID EST

- 82 fiunt

Aut

261,23 SUNT

83 fiunt
Aut

261,23 QUI

84 CCXVI et CCXLIII
PbV2Aut

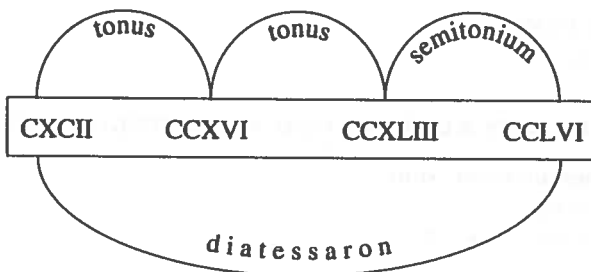
261,23 DUOS SUPRASCRIPTOS TERMINOS

85 CXCII et CCLVI
PbAut
CCLVI] CCXLIII *Pb*

261,24 CXCII. CCXVI. CCXLIII. CCLVI.

86 differentiae XXIII XXVII XIII
BzLhMc

87

Pb³Pn

261,24 CXCII. CCXVI.

88 Octies viceni quaterni CXCII
Novies viceni quaterni CCXVI
O

89 CXCII habent octavam partem XXIII, CCXVI habent octavam partem XXVII.
Q²S

261,24 CXCII

90 Iste est ter LXIII factus, de qua CXCII tertia pars, i. LXIII, addita sit.
Mc

261,24 CCXVI

- 91 ter LXXII
Mc

261,25 CCXLIII

- 92 ter LXXXI
Mc

261,26 PRIMUS NUMERUS

- 93 CXCH
Aut

261,26 AD POSTREMUM

- 94 ultimum
Pb

- 95 CCLVI
Aut

261,27 PRIMUS AD SECUNDUM ET SECUNDUS AD TERTIUM

- 96 sesquioctavi sunt
PbV2
sesquioctavae V2

261,27 PRIMUS

- 97 CXCH
OPnAut

261,27 AD SECUNDUM

- 98 CCXVI
OPnAut

261,27 SECUNDUS

- 99 CCXLIII
Pn

- 100 CCXVI
Aut

261,28 AD TERTIUM

101 CCLVI

P_n

102 CCXLIII

*Aut***261,28 GEMINOS CONTINUANT TONOS**

103 sesquioctavas proportiones, quia CCXVI habent in se CXCII et eius octavam partem, i. XXIII; et CCXLIII habent in se CCXVI et eius VIII^{am} partem.

O

261,28 CONSTAT IGITUR SPATIUM, QUID RELINQUITUR, EX CCXLIII AD CCLVI, IN QUIBUS MINIMIS SEMITONII FORMA CONSISTIT.

104 Quia in his sesquioctava proportio non consistit, idcirco semitonium continent; non enim valent perficere tonum.

O

105 ¹Si queramus in his duobus numeris CCXLIII et CCLVI, quam partem minoris cum toto ipso maior in se habeat, ut in ceteris proportionibus fieri solet, ²nulla prorsus a quocumque numero denominata occurret, i. neque XV^{ma} aut XVI^{ma} vel XVII^{ma} vel alia quaelibet, ³quia ipsi CCXLIII, qui est minor, per nullam quamlibet talium dividi potest. ⁴Propter quod ita confuse dicitur, quod XIII unitates, quibus maior numerus superat, minus sit quam octava decima pars minoris, ⁵plus vero quam XVIII^{ma} pars ipsius minoris, quod de nullis inferioribus numeris dici convenienter potuit, ⁶ut aut minus XVI^a aut plus XVII^a aut altera aliqua pars minoris ipsius CCXLIII essent ipsi XIII nisi de XVIII et XVIII.

⁷Id autem longe in sequentibus cum propriis demonstrationibus exequitur dicens, quod minus semitonium minorem quidem habeat proportionem quam XVIII semis ad XVIII semis, maiorem quam XVIII ad XX. ⁸Si vero semitonium medietas vera toni esset, tunc XVI^{ma} parte minoris maior excederet numerus. ⁹Nam cum tonus in sesquioctava sit, si pars octava dividatur medio, erit XVI^{ma}, ¹⁰ut si octavam partem de superiori primo tono divides, i. de CXCII et CCXVI, quae est XXIII, erunt XII XVI^{ma} pars ipsius CXCII. ¹¹Quod et in his numeris facile appareret, si essent tantum CCXL et CCLV. ¹²Esset enim octava CC^{orum}XL XXX, sexta

decima XV. ¹³Quos si ita ordinarem, ut fieret tonus ad CCXL, addita ei sua octava fierent CCLXX. ¹⁴Addita vero sua XVI^{ma} fierent CCLV. ¹⁵Hi ergo, si ita dispositi essent CCXL CCLV CCLXX, tunc verum semitonium videretur inter CCXL et CCLV, quia maior haberet minorem in se et eius XVI^{mam} partem, i. dimidiam VIII^{vam}. ¹⁶Porro tertius ad secundum non iam XVI^{ma} sed XVII^{ma} parte secundi conferretur. ¹⁷Ideoque dictum est, videretur'. ¹⁸Nam fixe nunquam medietas rata in quacumque divisa proportione locabitur superparticulari, ut s. eam proportionem medius numerus habeat ad tertium quam ad primum.

¹⁹Sed ne talis numerus in tertio loco in diatesseron constituatur, qui octavae partis rationem ad quartum valeat retinere, obsistit sesquitertia proportio, quae facta est quarti ad primum. ²⁰Quocirca inter tertium et quartum non nisi illud breve spatium relinquitur, quod semitonium dicitur, quod ne dimidii toni teneat quantitatem multatione octavae partis, ac perinde etiam XVI^{mae} ipsius tertii efficitur numeri, ²¹quamquam nec sic quoque omnino, ut dictum est, medietate integra tonus reciperet sectionem.

²²Huiusmodi igitur obstaculis termini coartati nullius alterius partis receptibiles dici potuerunt quam, ut dicerentur, minus quam XVIII^{vam}, maius quam XVIII^{nam} partem tenere. ²³In quo attendendum est, quomodo diminutio partium subnotetur. ²⁴Nam si XVI^{mam} obtineret aliquanto quidem propensius utpote quasi dimidium videretur. ²⁵Si autem XVII^{mam}, quamvis iam diminutius, adhuc tamen quiddam plus augmenti conduceretur. ²⁶Nunc vero dicens XVIII^{am} iam multo a medietate recedentem designat quam et adhuc quoque contrahi monstrat, cum subinfert minus quam XVIII^{am}. ²⁷Cum vero adicit plus quam XVIII^{mam}, patenter naturam partium demonstrat, quia maior sit XVIII^{ma} quam XVIII^{ma}, ac per hoc XVI^{ma} maior quam hae vel XVII^{ma}.

Lz MfMhMkMmPe⁵ShWbLlz

1 et] *om. MfSh* maiore *Mm* in] inter *MfMhMkMmSh* ut] *om. Llz* uti *Mm* solet fieri *Pe*

2 occurrit *Pe* occurrit *Llz*

4 Propter quod] Propter *MfMmSh* XIII] XIII *MfSh* numerus] *om. MmWb*
5 plus vero quam XVIII] *om. Mh* numeris] *om. MfMhMkMmSh* potuit
convenienter *Mm*

6 aliqua altera *Mm* ipsius minoris *MfMhMkMmPeSh*

8 vera medietas esset toni *Mm* vera toni medietas esset *Pe* tunc] cum *add. MkMm XVI^{ma}*] *XXVI^{ma} Mm* minorem *Llz* numeros *Llz*

10 ut] at *LzWb* et *Llz* si] *om. Mm* de *CXCII*] *DCXCII Llz*

11 in] *om. Sh*

12 Esset] Certum *Llz* enim] *om. Mm* octava] octa *LzLlz VII^{va} MfSh*
VIII^{ma} Mm

13 Quos] Quod *Wb* fieret] esset *Pe* ei] *om. Mm* octava sua *Pe*

- 14 vero] ei *MfSh*
 15 disposita *Llz* haberet] habet *Mm* XVI^{ma} eius *Mm*
 16 sed XVII^{ma}] *om. LzLlz* partem *Sh* conferreretur *Pe* offeretur *Sh*
 17 Ideoque] et *add. Llz*
 18 nunquam *om. LzLlz*
 19] *repet. Mm* in tertio] tertio *MfMhMkMmPeSh* qui] quae *Llz*
 20 dimidium *LzLlz* multatione] multiplicatione *MhMm* perinde] proinde
Mm efficitur] effitur *Mf*
 21 sic] *om. MfSh*
 22 Huius modo *Mh* partis] *om. MfMhMkMmPeSh* diceretur *MmPe*
 23 adtendum *MfMm* est] *om. PeWb* id est *Llz*
 24 si] *om. Pe* optaneret *Mk*
 25 quiddam] quod tam *MfSh* quoddam *Mm* augumenti *Sh* conduceret
MfMhMkPeSh concluderet *Mm*
 26 XVIII^a *MfMhMkSh* recedente *Llz* et] *om. Mm* contrahi monstrat] contra
 hos demonstrat *Mm* subinfert] infert *MfSh*
 27 adicit] adiecit *MfSh* per hoc] quoque *add. MfMhMkMmSh* XVI^{ma} maior]
 maior XVI^{ma} *MhMkMm* maior *MfSh* haec] hec *MfMhMkMmSh*
instar textus Sh

261,28 CONSTAT

- 106 existit
Q²V¹Pq
 107 est
PnPq
 108 repertum est
Aut

261,29 SPATIUM

- 109 semitonium
Q²Pi

261,29 QUOD RELINQUITUR

- 110 de integritate diatessaron, qui constat ex geminis tonis et emitonio
Q²SV¹BxLhPq
 qui] que *Pq* geminis] duobus *Pq* semitonio *BxLhPq*
 111 non esse toni medietatem
Pht

261,29 CCXLIII AD CCLVI

- 112 Quia in his sesquioctava proportio non consistit, idcirco semitonium continent, non enim valent perficere tonum.
Pb

261,30 IN QUIBUS MINIMIS

- 113 propter semitonium, quod ibi notatur, quia in inferioribus numeris non repperitur.

Aut

- 114 Non dicit *minimis*, quantum ad alios numeros, cum quibus ordinati sunt; sed quia in minoribus ipsis numeris semitonium non potest inveniri.

Vrf

261,30 SEMITONII

- 115 minoris

Aut

LIB. II, CAP. 29

262,3 APPROBO IGITUR CCXLIII AD CCLVI DISTANTIAM NON
ESSE INTEGRAM TONI MEDII DEMENSIONEM.

- 1 quia invenimus semitonium inter CCXLIII et CCLVI
Aut

262,3 APPROBO

- 2 probo
Vrf

262,3 DISTANTIAM

- 3 XIII
OQ²V¹LhM7Pe⁵Pq
- 4 differentiam
PqAut

262,4 TONI MEDII

- 5 minoris semitonii
Aut

262,6 XIII TANTUM

- 6 tanto enim superatur CCLVI CCXLIII
Aut

262,6 QUI MINUS (*pro QUI XIII MINUS*)

- 7 numerus XIII
Aut

262,6 MINUS QUIDEM QUAM MINORIS

- 8 minor ad comparationem CC^{orum}LVI
OM7
- 9 cum debeant dividere sextam decimam et septimam X
LaMm¹Pb³Rl*AutLryVrf
debeat Vrf

262,7 MINORIS

- 10 [numeri] CCXLIII
OQ²V¹LhM7Pc⁵PiPqWiAutLp!Tpi
 numeri] *add. O*
- 11 numeri, qui est CCXLIII; ipse est enim minor et comes ad CCLVI.
LaPbV2
 est enim] enim *La* minor et] minoris *V2*

262,7 OCTAVAM DECIMAM

- 12 CCXXXIII erunt
Q²
- 13 obtinet
Wi
cf. 262,8
- 14 obtinent; sed VIII desunt, quod decies octo XIII non adimplent
 summam CCXLIII et dimidia unitatis
Aut

262,7 PLUS VERO QUAM NONAM DECIMAM OBTINENT PARTEM

- 15 sex
V2
- 16 ¹sed tamen XIII plus obtinent, quam nona decima pars CC^{orum}XL trium sit. ²Quia decies octo XIII conglutinati reddunt summam CCXLVII, ³et sic superhabundant IIII, ⁴quos, i. IIII, si diviseris per minucias, i. unumquodque de illis IIII in quinque particulas, i. minucias, erunt XX minucie. ⁵Quarum omnium accipe decem et VIII et appone singulatim singulis XIII. ⁶Ac inde XX minuciam, que restabat, divide in decem et VIII iterum minucias et adde singulam singulis XIII.
⁷Et sicuti posses addere, si deessent, ita retrograde aufer dicendo XIII est nona decima pars ducentorum XL trium ablata quinta parte unius unitatis et nona decima parte quinte partis unius unitatis.
⁸Et sic videbis, quod XIII neque est nona decima pars, neque octava decima ducentorum XL trium, sed in medio cadit.
Aut

262,8 NONAM DECIMAM OBTINENT PARTEM

17 minoris
V²

18 CCXL trium
W_i

262,8 SI ENIM OCTIES DECIES XIII DUCAS, ...

19a Ideo XIII per XVIII et per XVIII iubet multiplicari, quia non potuit alios numeros invenire, per quos XIII ducti magis propinquarent medietati CCXLIII.

OQ²SV¹LhM7McPe⁵Pn*PqWq

et per] et *QSLhPnWq* invenire numeros *OQSM7Pq* adpropinquarent *Wq*

19b Ideo differentiam XIII iubet multiplicari per XVIII et XVIII, quia non potuit alios numeros invenire, per quos XIII differentia multiplicata magis adpropinquaret numero CCXLIII.

WiBwi

20 Computatio numeri XIII decies octies:

Decies X	C
Decies III	XXX
Octies X	LXXX
Octies III	XXIII
Summa	CCXXXIII

Item decies novies:

X ^{es} X	C
X ^{es} III	XXX
VIII ^{es} X	XC
<VIII ^{es} III	XXVII>
Summa	CCXLVII

Si fierent sedecies XIII, essent CCVIII; si septies decies, CCXXI.

Ei

21 ¹Cum tonus in sesquioctavo sit numero, octies decies semitonium ductum, si vere esset toni dimidium, eundem numerum referret.

²At dum XIII numerus, qui CCXLIII differentia est, si decies octies ducatur, minime CCXLIII compleat numerum, apparet toni non esse dimidium.

Ei*KnLzMfMhMkPe⁵ShWbWn*EwnLlzPts

1 in sesquioctava sit proportione *MfMhMkSh* sesquioctava *Llz* semitonus *Mf* dimidium] medium *Pe* refert *MfSh*

2 dum] *om. MfMhMkSh* numerus] *om. Pe* minime CCXLIII compleat numerum] non implet CCXLIII *Pe* compleat] compleant *Kn* implet *MfMhMkSh*

apparet toni non esse dimidium] hinc nec toni dimidium est *MfMhMkSh*
dimidium] medium *Pe*

- 22 Haec speculatio in maioribus tenendum est numeris.
Mc

262,9 CCXXXIII, QUI CCXLIII NULO MODO AEQUABUNT

- 23 ¹CCXXXIII^{or} et CCXLVII sesquioctavam decimam optinent pro-
porcionem, ²quia differentia eorum, i. XIII, in minore est decies et
octies, in maiore vero novies et decies. ³Quibus utrisque si addideris
magis quam medium differentiae, i. VIII unitates, fiunt CCXLIII
et CCLVI semitonii optinentes proportionem, ⁴minorem videlicet
quam sesquioctava decima propter additionem numeri; ⁵sicut inter
L et LV fuit proporcio sesquidecima, post additionem autem III^{rii}
minor inter eos habitudo procreata est.
Pe

262,9 QUI CCXLIII NULO MODO AEQUABUNT

- 24 quia minus habent VIII
LaMm¹Pb³R1AutLryVrf
- 25 et ideo minus obtinent nunc XIII quam octavam decimam partem
LaPbV2
optinet *Pb*
- 26 quia VIII desunt
Wi

262,9 QUI

- 27 XIII
O
- 28 CCXXXIII
PbPnAutPts
CCXXXIII *Pn*

262,9 CCXLIII

- 29 accusativus
Aut

262,10 SI DECIES NOVIES MULTIPLICES

- 30 XIII
PiV2AutTpiVrf
- 31 Decies X   C
Decies III   XXX
Novies X   XC
Novies III   XXVII
Summa CCXLVII
Pe5
cf. II,29,20
- 32 Decies enim novies XIII CCXLVII sunt.
MaPbPiTpi
nonies *Tpi* CC^{tos}LVII efficies *Tpi*
instar textus Ma
- 33 XIII; erunt CCXLVII, qui CCXLIII supervadunt IIII
Wi
- 34 quod dicas: decies novies XIII
Aut

262,10 SUPERVADENT

- 35 quia fiunt CCXLVII
LaM7MkMm¹R1AutLryVrf
quia fiunt] *om. M7Mk* quia] quae *Mm* fient *LaVrf*
- 36 IIII
Mm
- 37 et idcirco plus optinet [nunc XIII quam nonam decimam partem]
PbV2
nunc XIII quam nonam decimam partem] *add. V2*
cf. II,29,25

262,11 OPORTEAT OMNE SEMITONIUM, SI TAMEN INTEGRUM TONI DIMIDIUM TENET, INTER SEXTAM DECIMAM PARTEM AC SEPTIMAM DECIMAM COLLOCARI

- 38 Nota integrum toni dimidium
McPb⁹R1AutLry
- 39 ¹Quod dicit: *omne semitonium, si vere est dimidium toni, inter sextam decimam partem et septimam decimam collocari, in*

omni sesquioctava proportionem poterit approbari. ²Quia, si dividas sesquioctavum medio partis octavae numero interposito, isdem medius ad primum sesquisextus decimus, ad tertium sesquiseptimus decimus erit, ut in superioribus sesquioctavis CXCII CCXVI. ³Si [enim] CCIII, qui fit additis CXC duobus duodecim, qui [XII] est media pars octavae, i. XXIII, sexta decima vero totius CXCII, medio colles hoc modo: CXCII CCIII CCXVI, ⁴habebit quidem CCIII in se CXCII et eius sextam decimam, ⁵CC vero XVI habebit CC^{tos}III in se et eorum septimam decimam partem. ⁶Et ideo non vere semitonium dimidium erit toni, nisi forte ita utramque partem hanc detrahens, illam porrigens, attemperes, ut inter XVI^{mam} et XVII^{mam} alium quendam terminum statuas, qui fixe locum medietatis praecoccupet, quod tamen nullis umquam numeris integris pernotabis, ⁷veluti si ad hanc respicias lineam:

sexta decima   septima decima
 CXCII   CCIII   CCXVI
 apotome   semitonium
 medietas

*Lz*Mf²MhMkMmPe⁵Sh*WbLlz

1 inter] in *Mm* partem et septimam decimam] et XVIII partem *Mf* et XVII^{mam} partem *MhMkMmSh* sesquioctava *Mk*

2 sesquioctavum] sesquioctavam *Lz*Mf octave partis *MfMhMkMmSh* isdem] idem *Pe* sesquisextus *Mm* superioribus] superiubus *Lz* sesquioctavis] corr. in sesquioctavus *Pe* sesquioctavus *Sh*Wb

3 enim] add. *MfMhMkMmSh* CCIII, qui fit CCIII *Lz*WbLlz duodecim] XVI *Sh* XII] add. *Lz*WbLlz totius] tonus *MfMhMkMm* sexta decima - 4 CXCII] om. *Pe* CXCII] CXXII *MkMm* CCXVI] CXVI *Mm*

4 CCIII] et III *Mm*

5 CC vero XVI] CCXVI vero *MfMhMkSh* CCVI vero *Mm* eorum] eius *Lz*Mm-Llz septimam decimam] XVI^{mam} *MfSh*

6 Et non vere ideo semitonium erit dimidium *Mm* vere] verum *Llz* ita] om. *Mm* hanc] om. *Mm* detrahas *MfSh* qui] quae *Llz* integris] om. *Mm*

7 om. *MfMhMkMmSh* respicis lineam om. rel. *Pe*

- 40 ¹Ponantur numeri XVI XVII XVIII. ²Maior ergo proportio est inter primum et secundum, hoc est XVI et XVII, quia sunt minores, et ideo debet ibi reperiri maius semitonium. ³Inter secundum vero et extremum, hoc est XVII et XVIII, quia sunt maiores, est minor proportio et debet ibi esse minus semitonium.

Lpl

262,11 SI TAMEN INTEGRUM TONI DIMIDIUM TENET

- 41 quod non invenitur [s. integrum toni dimidium]
LaPb³PcR1AutLry
 venit *Pc* s. integrum toni dimidium] *add. Aut*
- 42 quod non contingit dividi tonum in duo aequa
Mm¹
- 43 si hoc esset, quod tamen non invenitur nec potest esse
Vrf

262,12 INTER SEXTAM DECIMAM PARTEM AC SEPTIMAM DECIMAM COLLOCARI

- 44 Istud vero inter octavam decimam et nonam decimam partem constat [s. semitonium]
PbPcV2
 partem] *om. Pc* s. semitonium] *add. V2*
- 45 Si fuerint sedecies XIII, essent CCVIII; si septies decies, CCXXI.
Pc⁵

262,14 NUNC ILLUD LIQUEBIT

- 46 non per hos numeros, sed per alios, qui eiusdem proportionis sint ac per hoc eiusdem distantiae
EiEn
- 47 ut superius diximus
Aut

262,14 LIQUEBIT

- 48 apparebit
Pn

262,14 SEMITONII DISTANTIAM SIBIMET GEMINATAM

- 49 duo semitonia simul posita
EiEnMf²MhMkSh
- 50 sedecies tredecim
Wi

262,14 SEMITONII DISTANTIAM

- 51 XIII
Aut

262,14 SIBIMET

- 52 in se ipsam, i. propria numerositate
La
- 53 inter se
Pe

262,15 TONI SPATIUM NON POSSE COMPLERE

- 54 si minimo fuerit iuncta numero
La
- 55 in nullo loco
PbV2
- 56 per quod constabit, quod inter illos sine geminatione consideratos
est non medietas toni.
Vrf

262,16 UT SESE CCLVI AD CCXLIII HABENT

- 57 ¹CCLVI ad CCXLIII supertredicipartiens ducentessimas quadra-
gesimas tertias est.
[²Videtur enim inter octavam decimam et X^{am} VIII^{am} esse
partem. Sed octavae ac decimae parti non aequatur, quia minus
[est VIII], nonae decimae non, quia plus [habet III].]
OQ²SV¹LaM⁷McPb³Pe⁵PnPgAut
1 supertredicipartiens] si per XIII parties *Pq* superXIII^{cim}partiens est *OM⁷*
est] *om. OQSM⁷McPePq*
2 *add. LaMcPbAut* enim] *om. Mc* est VIII] *add. Aut* none ac decimae *Mc*
habet III] *add. Aut* habet *add. Mc*

262,16 TALES DUAS SIBIMET CONTINUAS PROPORTIONES SECUNDUM SUPERIUS DESCRIPTAM REGULAM DISPONAMUS

- 58 ut duae tales proportiones fiant sibi continuae, qualis in his duobus
numeris est, quae s. continebuntur inter tres numeros consequenter
multiplicatos.
EiWb

262,16 SIBIMET CONTINUAS PROPORTIONES

- 59 Eiusdem enim sunt proportionis numeri, qui ab eis proveniunt, qua
sunt et hi, qui multiplicant; quod et in omnibus numeris cuique.
Pe⁵

262,17 SECUNDUM SUPERIUS DESCRIPTAM REGULAM

60 ubi loquitur, quomodo armonica medietas procreetur

BzPe

procreatur *Bz*

61 ubi docuit plures sesquialteros vel sesquitercios a multiplicibus procreari per secundam tamen regulam i. per radices proportionum.

EiEnLzMf²MhMkShLlz

vel] et *LzLlz* a multiplicibus] *om. Llz* secundam] alteram *MfSh* radicem *En*

62 ¹Regula utilis: ²Si duo numeri sunt in aliqua proportione et unusquisque in se multiplicetur, et illi, quae ex hac multiplicacione fiunt, extremi locentur; ³postea vero unus per alium multiplicetur et ille inter extremos ponatur. ⁴Tunc erit eadem proporcio inter hos tres, quae erat prius inter duos. ⁵Et per hanc regulam probatur semitonium non esse recte dimidius tonus.

Aut

262,18 CC ENIM ET L ET VI IN SEMET IPSOS MULTIPLICEMUS

...

63 ¹Ducencies quinquagies sexies CCLVI $\overline{\text{LXV}}.\text{DXXXVI}$

²Ducencies quadragies tries CCXLIII $\overline{\text{LVIII}}.\text{XLVIII}$

³Ducencies quinquagies sexies CCXLIII $\overline{\text{LXII}}.\text{CCVIII}$

⁴ $\overline{\text{LVIII}}.\text{XLVIII}$

semitonium

$\overline{\text{LXII}}.\text{CCVIII}$

semitonium

$\overline{\text{LXV}}.\text{DXXXVI}$

KnLzWbWn*EwnLlz

² CCXLIII] *om. KnLzEwn*

³ CCXLIII] CXLVIII *Kn* CXLIII *Ewn* $\overline{\text{LXII}}.\text{CCVIII}$ *Llz*

⁴ *om. LzLlz*

64	¹ Ducencies CC $\overline{XL}$	² Ducenties CC $\overline{XL}$	³ Ducenties CC $\overline{XL}$
	Ducenties L $\overline{X}$	Ducenties XL $\overline{VIII}$	Ducenties XL $\overline{VIII}$
	Ducenties VI $\overline{I.CC}$	Ducenties III DC	Ducenties III DC
	Quinquagies CC $\overline{X}$	quadrages CC $\overline{VIII}$	Quinquagies CC $\overline{X}$
	Quinquagies L $\overline{II.D}$	Quadrages XL $\overline{I.DC}$	Quinquagies XL $\overline{II}$
	Quinquagies VI CCC	Quadrages III CXX	Quinquagies III CL
	Sexies CC $\overline{I.CC}$	Ter CC DC	Sexies CC $\overline{I.CC}$
	Sexies L CCC	Ter XL CXX	Sexies XL CCXL
	Sexies VI XXXVI	Ter III VIII	Sexies III XVIII
	et fient simul	et fient simul	et fient simul
	ducenties quinquagies	ducenties quadrages	ducenties quinquagies
	sexies CCLVI	ter CCXLIII	sexies CCXLIII
	$\overline{LXV.DXXXVI}$	$\overline{LVIII.XLVIII}$	$\overline{LXII.CCVIII}$

Kn Wve

1 Sexies CC $\overline{I.CC}$] Sexies L $\overline{I.CC}$ *Wve* fient] fiunt *Wve* $\overline{LXV.DXXXVI}$] *LXXV.DXXXVI Kn Wve*

2 Quadrages III CXX] Quadrages III CCXX *Kn Wve* fient] sunt *Wve*

3 fient] fiunt *Kn Wve* $\overline{LXII.CCVIII}$] $\overline{LX.CCVIII}$ *Wve*

- 65 Sed prius in minoribus terminis videamus, ut post in maioribus: Ter continuas proportiones tales videamus, verbi gratia II ad III est sesquialter. Sed si II multiplices in seipsum, ut dicas, bis bini fient IIII; et si III similiter multiplices in seipsos, ut dicas, ter tres erunt VIII. Deinde si multiplices alterum per alterum, ut dicas, bis ter erunt VI, et hos ita ordines: IIII VI VIII. Tunc habebis duos continuos sesquialteros, quia VIII est sesquialter ad VI, et VI ad III. Ita fac in bis maioribus numeris, s. in CCLVI et CCXLIII. Multiplica unumquemque in se, et postea alterum per alterum.

Aut

262,18 CC ENIM ET L ET VI IN SEMET IPSOS MULTIPLICEMUS

- 66 dicendo ducencies quinquagies sexies CCLVI

Aut

- 67 ¹Ita esse probatur, si numerus ille, i. CCLVI per CC^{tos} primum, inde per L, et post per senarium multiplicetur sic:

$\overline{LXV.DXXXVI}$

² CC ^{es} CC ^{es} CC ^{es}	³ L ^{es} L ^{es} L ^{es}	⁴ VI ^{es} VI ^{es} VI ^{es}
CC ⁿⁱ L ⁿⁱ VI ⁿⁱ	CC ⁿⁱ L ⁿⁱ VI ⁿⁱ	CC ⁿⁱ L ⁿⁱ VI ⁿⁱ
$\overline{XL}$ $\overline{X}$ $\overline{I.CC}$	$\overline{X}$ $\overline{II.D}$ CCC	$\overline{I.CC}$ CCC XXXVI
CCLVI per CC ^{tos}	CLVI per L ^{ta}	CCLVI per VI
$\overline{LI.CC}$	$\overline{XII.DCCC}$	$\overline{I.DXXXVI}$

OM7

1 multiplicetur] *om. rel. M7*
 2 CCLVI] CCLVII *O*

- 68 CCLVI
 bis DXII
 quater $\overline{\text{I.XXIII}}$
 octies $\overline{\text{II.XLVIII}}$
 Sedecies $\overline{\text{III.XCVI}}$
 Trities bis $\overline{\text{VIII.CXCII}}$
 Sexagies quater $\overline{\text{XVI.CCCLXXXIII}}$
 Centies vities octies $\overline{\text{XXXII.DCCLXVIII}}$
 Ducenties quinquagies sexies $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$

McPnWqLpl

CCLVI. sexagies quater. Bis DXII. $\overline{\text{XVI.CCCLXXXIII}}$. Quater $\overline{\text{I.XXIII}}$.
 Centies vigies occies. Occies $\overline{\text{II.XLVIII}}$. $\overline{\text{XXXII.DCCLXVIII}}$. Sedecies
 $\overline{\text{III.XCVI}}$. ducentis quinquagies sexies. Trigies bis $\overline{\text{VIII.CXCII}}$. $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$
Mc $\overline{\text{I.XXIII}}$] $\overline{\text{II.XXIII}}$ *Wq* Trigies bis *PnLpl* Centies vigies *PnLpl*
 $\overline{\text{XXXII.DCCLXVIII}}$] $\overline{\text{XXXII.DCCLXXXVIII}}$ *Lpl*

262,18 IN SEMET IPSOS

- 69 bis centies quinquagies sexies
Phl*
- 70 per se
Aut
- 71 unum per alterum
Vrf

262,19 $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$

- 72 probatus fuit
PbV2
- 73 Hic est maximus terminus; in figura patet.
Aut

262,20 PROPRIA NUMEROSITATE

- 74 per se ipsos multiplicati
LaPbV2Aut
 ipsos multiplicati] *om. Aut*

262,20 CONCRESCANT

- 75 ¹In omni proportione si uterque terminus sua quantitate multiplicetur, alterque per alterum multiplicatus *concrescat*. ²In tribus terminis, qui ex hoc nascentur augmento, eadem erit proportio, quae et in duobus primis.

Q²SV¹CgMcPnPgWiWqBwi

1 In omni enim *QSPq* multiplicetur] *om. WiBwi* multiplicatus] multiplicatur *Wq* concrescit *Mc*

2 In] *om. Mc* augmento] argumento *Pq* eadem] *om. V* eadem proportio erit *WiBwi*

- 76 dicens ducencies quadragies ter CCXLIII

Aut

262,21 LVIII.XLVIII

- 77 CCXLIII.

Bis CCCCLXXXVI

Ter DCCXXVIII

Quater DCCCCLXXII

Quinquies I.CCXV

Decies II.CCCCXXX

Vicies III.DCCCLX

Tricies VII.CCXC

XLes VIII.DCCXX

L^{es} XII.CL

C^{es} XXIII.CCC

CC^{es} XLVIII.DC

XLes VIII.DCCXX

Ter DCCXXVIII

Ducencies CCXLIII XLes ter LVIII.XLVIII fiunt.

Mc

CCCCLXXXVI] CCCCLVI *Mc* VII.CCXC] DCC.CCXC *Mc* XLVIII.DC] XLVIII.DCCXX *Mc* Ducencies] Ducies *Mc* LVIII.XLVIII] VIII.XLVIII

Mc

- 78 probatus

PbV2

- 79 Hic est minimus terminus.

Aut

262,21 RURSUS CCLVI AD CCXLIII MULTITUDINE CONCRESCANT.

80 Medium

Mm¹Pb³Lry

81 Multiplica per maiorem i. CCLVI minorem i. CCXLIII.

Mf²Mh.MkSh

82 alterum per alterum, i. ut dicatur ducenties quadragies tres CCLVI.

Aut

83 ¹Addantur ad numerum, qui de CCXLIII per se multiplicatis excrevit, i. ad LVIII.XLVIII, tredecies CC^{ti}XL^{ta}III, ²qui CCXLIII sunt s. decies II.CCCCXXX, ter vero idem CCXLIII DCCXXVIII; hoc est: tredecies CCXLIII faciunt III.CLVIII. ³Hi addantur ad LVIII.XLVIII. ⁴Invenies LXII.CCVIII, quae dicitur esse medietas maximi et minimi, ⁵ut sint ita ducenties quinquagies sexies ducenti XLIII aut ducenties quadragies ter ducenti LVI LXII.CCVIII in medio positi, ut sit descriptio: ⁶minor prima et maior media et maxima postrema, ita: LVIII.XLVIII LXII.CCVIII LXV.DXXXVI.

Mc

1 qui de] quidem Mc 5 ducenties quinquagies] ducentis quinquagies Mc LXII.CCVIII] LXV.CCVIII Mc

262,21 AD

84 per

Pb V2V7f

262,22 MULTITUDINE CONCRESCANT

85 alterum per alterum

Aut

cf. II,29,82

262,23 LXII.CCVIII

86 CC^{es}XL^{es}III^{ter} CCLVI, s. LXII.CCVIII

O

LXII.CCVIII O

87 probatus

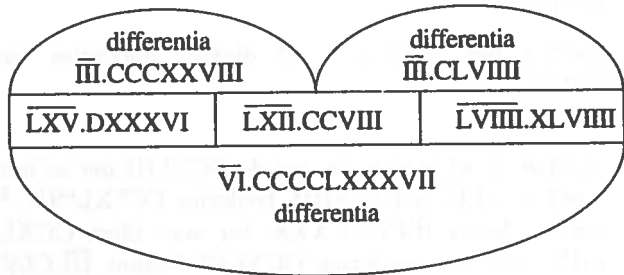
Pb

262,23 HIC

88 numerus, i. $\overline{\text{LXII}}.\overline{\text{CCVIII}}$
Aut

262,24 $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$. $\overline{\text{LXII}}.\overline{\text{CCVIII}}$. $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$

89

Pb³

90 ¹Differentia quinquaginta novem milium quadraginta novem ad sexaginta duo milia ducentos octo est $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CLVIII}}$, quae ex ducentis quadraginta tribus ter decies multiplicatis excrevit. ²Et minus quam minoris octavam decimam, plus vero quam nonam decimam obtinet partem.

³Similiter differentia sexaginta duorum milium ducentorum octo ad sexaginta quinque milia quingentos triginta sex est $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CCCXXVIII}}$, quae ex ducentis quinquaginta VI ter decies multiplicatis excrevit. ⁴Et sexaginta duorum milium ducentorum octo minus quam octavam decimam, plus vero quam nonam decimam obtinet partem.

*PeWqHwg*1 quinquaginta nonem *Wq*2 decimam - decimam] *om. Hwg*3 est] et *Hwg* $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CCCXXVIII}}$] $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CCCXXVIII}}$ *Wq*262,25 IN EADEM IGITUR SUNT PROPORZIONE CCLVI ET CCXLIII, IN QUA $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$ AD $\overline{\text{LXII}}.\overline{\text{CCVIII}}$.

91 Ita esse in IIII et VI, s. minoribus numeris, probat.

Bz

92 quod constat per regulam, quam postea tradet; quod est: *Si unus numerus duos quoslibet multiplicet, et c.*

Vrf

cf. 264,23

262,25 IN QUA

- 93 sunt
O

262,26 ET ITEM

- 94 in eadem proportione, in qua sunt CCXLIII ad CCLVI
OM7Aut
sunt in eadem proportione in qua CCXLVIII *M7* proportiones *Aut* in qua
sunt CCXLIII ad CCLVI] *om. Aut*

262,27 SED MAXIMUS EORUM TERMINUS, QUI EST LXV.DXXXVI, AD MINIMUM, QUI EST LVIII.XLVIII, UNUM INTEGRUM NON EFFICIET TONUM.

- 95 ¹Differentia minoris ad medium est III.CLVIII, medii ad maximum III.CCCXXVIII. ²Istae duae differentiae simul iunctae complent differentiam primi ad tertium, i. VI.CCCCLXXXVII. ³Qui octies ducti faciunt LI.DCCCXCVI, sed non perficiunt minimum terminum, i. LVIII.XLVIII. ⁴Ergo non sunt minimus et maximus in sesquioctava proportione.

LaMcPb³AutLryVrf

1 ad medium] *s. add. Aut* ad maximum] *est add. Pb*

2 i.] hoc est *Vrf*

3 LI.DCCCXCVI, sed non perficiunt] *om. Aut* LI.DCCCXCVI]
LI.DCCCXXVI *La*

262,27 SED MAXIMUS

- 96 quamvis in eadem proportione sit primus numerus ad secundum, in qua secundus ad tertium, tamen *maxi<mus>*
Aut

262,29 UNUM INTEGRUM NON EFFICIET TONUM

- 97 ¹Quia in utraque habitudine minus fuit semitonium, tonus inter maximum et minimum non invenitur, quia non est inter eos sesquioctava proportio, ²quia VI.CCCCLXXXVII, quo *s.* numero maior terminus minorem superat, non est VIII^a pars eiusdem minoris termini LVIII.XLVIII.

OLaM7PbV2

1 in utraque] intraque *O* habitudine] *om. rel. M7* inter maximum et minimum non invenitur tonus] *LaPbV2*

2] *om. LaM7PbV2* VI.CCCCLXXXVII *O* eiusdem] eisdem *O*
LVIII.XLVIII *O*

262,29 QUODSI PRIMI AD SECUNDUM ...

98 hec probatio a partibus, i. ipsis duobus proportionibus
Bz

99 quamvis non impleat:

$\begin{array}{ccc} & \text{semitonii proportio} & \\ & \text{CCXLIII} & \text{CCLVI} \end{array}$

$\begin{array}{ccc} \text{semitonii proportio} & & \text{semitonii proportio} \\ \overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}} & \overline{\text{LXII}}.\overline{\text{CCVIII}} & \overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}} \end{array}$

Pr

100 ¹Quoscumque numeros aliis proportionaliter volumus coaptare, ipsos partibus propriis augemus, ut si ad quemlibet minorem numerum sesquialterum querimus, addimus ei medietatem sui, et sic alium numerum, qui ad eum sesquialter sit, comparamus. ²Ut XII: adde ei medium, fiunt XVIII, qui est ad eum sesquialter. ³Item in sesquitercio tertiam partem minoris ipsi addemus, et ita in reliquis quartam vel quintam et deinceps. ⁴Sic ergo et hic, si in $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$ octava pars reperiri posset, cum ipsa octava ei adderetur, is numerus qui exinde fieret, sesquioctavus ei esset, ⁵sed is tamen ultra $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$, i. tertium numerum prodiret, et ideo ipse $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$ nullo modo sesquioctavus primi fieri potest. ⁶Quapropter, cum inter primum terminum et tertium duo sint semitonia, nec tamen ipsi duo sibi comparati tonum valeant facere, ⁷patenter ostenditur unum semitonium non esse dimidium toni, sed minus a medietate habere.

⁸Octava autem pars minimi termini, quamvis integris deficiat numeris, hoc dumtaxat modo reperiemus, si unitatem, quae ultima redundat, in VIII dividamus, cuius haec est computatio:

⁹Octava $\overline{\text{LVI}}$ est $\overline{\text{VII}}$
 octava $\overline{\text{II}}$ est CCL
 octava $\overline{\text{I}}$ est CXXV
 octava XLVIII est VI.

¹⁰Restat octava pars unius, qui simul fiunt $\overline{\text{VII}}.\overline{\text{CCCLXXXI}}$ et octava I, qui ipsi $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$ additus fiunt $\overline{\text{LXVI}}.\overline{\text{CCCCXXX}}$ et octava I, qui v. superant $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$ octingentis nonaginta IIII unitatibus <et octava I.> ¹¹Ideoque primus terminus ad tertium non potest dici, quod habeat totum minorem in se et eius octavam, ¹²cum tot unitatibus, ut dictum est, supercrescit, et insuper octava

parte unitatis. ¹³Nulloque modo sesquioctavus, i. proportio toni, inter eos reperitur, et duo semitonia ad tonum non adtingunt.

¹⁴Differentie vero, quae sunt inter utrosque numeros, si addantur minimo, i. $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$, efficiunt primum, i. $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$.

¹⁵Est autem differentia maximi et medii $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CCCXXVIII}}$, differentia medii et minimi $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CLVIII}}$. ¹⁶Qui simul iuncti faciunt $\overline{\text{VI}}.\overline{\text{CCCCLXXXVII}}$, qui additi superiori numero, i. $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$

faciunt $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$. ¹⁷Differentia quoque maximi et minimi est similiter $\overline{\text{VI}}.\overline{\text{CCCCLXXXVII}}$, quae divisa duo semitonia fecit.

¹⁸Ipsa tamen differentia $\overline{\text{VIII}}^{\text{va}}$ pars minimi esse nullatenus potest, cum supra collecta sit in $\overline{\text{VII}}.\overline{\text{CCCLXXXI}}$ et octava unitatis, quae ipsam differentiam superat $\overline{\text{DCCCXCIII}}$.

Lz Mj² Mh Mk Mm Pe⁵ Sh Wb Llz

1 numerus *Sh* coaptare] captare *Mm* ut si] ut *Mm* numerum] *om. Mm* sui] suam *MfMhMkMmSh* et sic] et si *MfMhMkMmSh* sit] est *Mm*

2 qui ad eum sesquialter est *MfMhMkMmPeSh*

3 ipsi] ipsius *Sh* et sic deinceps *Pe*

4 ergo] igitur *MfMhMkMmSh* et hic] hic *Mm* $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$] $\overline{\text{VIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$ *Mh*

5 i. tertium - $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXVI}}$] *om. Mm* potest] posset *Llz*

6 inter primum terminum] in terminum primum *Mm* duo sibi ipsi *Sh* facere] adimplere *MfMhMkMmSh* aliter facere *suprascr. MhMk*

8 autem] *om. Mm* deficiet *Llz* hoc dumtaxat hoc modo *Sh* modo] *om. Mm* haec est] habet *Wb*

9 $\overline{\text{LVII}}$ *Llz* $\overline{\text{VII}}$] $\overline{\text{VI}}$ *Sh* octava $\overline{\text{II}}$ - $\overline{\text{CXXV}}$] *om. Pe* $\overline{\text{CCL}}$ est *MfMhMkMmSh* Octava] Octava in *ShLlz* $\overline{\text{XLVIII}}$ *Wb*

10 pars unius $\overline{\text{VIII}}^{\text{va}}$ *Mm*]] *om. MhPe* s. pars unitatis *suprascr. Mh* pars unitatis *MfMkMmSh* simul] *om. Llz* qui ipsi - et octava]] *om. MfMhMkMmPeSh* $\overline{\text{LXVI}}.\overline{\text{CCCXXX}}$] $\overline{\text{LXVI}}.\overline{\text{CCCXXX}}$ *LzLlz* superant] supeperant *Lz* $\overline{\text{LXV}}.\overline{\text{DXXXV}}$ *Pe* octingentis nonaginta $\overline{\text{III}}$] $\overline{\text{DCCCLXXXIII}}$ *Mm*

12 supercrescat *Mm*

13 i.] unius *Llz* inter eos] *om. Mm*

14 utros *Pe* primum, i.] primum id *Lz* primum *MfSh*

15 medii et maximi *Mh* $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CCCXXVIII}}$, differentia medii et minimi] *om. MfSh* $\overline{\text{III}}.\overline{\text{CCCXXVIII}}$, differentia medii] *om. Pe*

16 superiori *Mk* $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$] $\overline{\text{XLVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$ *corr. ex* $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$ *Llz* $\overline{\text{LVIII}}.\overline{\text{XLVIII}}$ faciunt] *om. rel. Mm*

17 quoque] *om. MfMhMkSh* fecit] facit *LzLlz*

18 Ipsi *Wb* $\overline{\text{VII}}.\overline{\text{CCCCLXXXI}}$ *Pe* $\overline{\text{VI}}.\overline{\text{CCCLXXXI}}$ *Sh* unitatis] unitas *Lz MfMhMkPeSh Wb Llz*

262,29 QUODSI

101 sed <si>

Vrf

262,29 PRIMI102 $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ *PbV2Aut*

103 termini

*Aut***262,29 SECUNDUM**104 vel medium $\overline{\text{LXII.CCVIII}}$ *PbV2Aut*vel medium] *om. Aut***262,30 QUAE**

105 proporcio

*Aut***262,30 SECUNDI**

106 numeri

*Aut***262,30 TERTIUM**107 $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ *Aut***263,1 INTEGRI ESSE SEMITONII PROBARETUR**

108 quia utraque sunt semitonia

*WbWnEwn***263,1 DIMIDIA**

109 semitonia

*PbV2Aut***263,3 EXTREMORUM TERMINORUM**110 $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ et $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ *Aut*

263,4 DUO SPATIA

- 111 $\overline{\text{LXV}}.\text{DXXXVI}$ ad $\overline{\text{LXII}}.\text{CCVIII}$ ad $\overline{\text{LVIII}}.\text{XLVIII}$
Aut
- 112 semitoniorum
Pts

263,5 CUIUSCUNQUE

- 113 toti
Aut
- 114 rei
Vrf

263,6 ILLUD

- 115 integrum
Pn
- 116 totum
Aut

263,7 SI VERO ILLUD

- 117 dimidium
Wi

263,8 SI VERO SUPERFLUAT

- 118 illa particula
Aut

263,9 PRAETEREA PROBABUNTUR AUTEM $\overline{\text{LXV}}.\text{DXXXVI}$ NON FACERE SESQUIOCTAVAM PROPORTIONEM

- 119 Quod dicit: Patens erit inter istos numeros non esse sesquioctavam proportionem, si ipsis numeris inter se comparatis addatur minori eius pars octava; et enim secundum regulas arithmetice patens est. Regula enim est, si duo numeri sint in sesquioctava proportione, octava parte minoris addita sibi numerus, qui fiet inde, et ipse erit in eadem proportione, quod non est hic.
Vrf

263,9 PRAETEREA PROBABUNTUR

- 120 hec a toto
Bz
- 121 quod tantum restat
Vrf

263,9 PROBABUNTUR

- 122 patens erit
Vrf

263,10 NON FACERE SESQUIOCTAVAM PROPORCIONEM

- 123 quia non habet perfectam et deliberatam VIII^{am} partem hic numerus
O

263,11 LVIII.XLVIII

- 124 dativus
Vrf

263,11 COMPARENTUR

- 125 scilicet
Aut
- 126 inter se
Vrf

263,12 OCTAVA PARS LVIII.XLVIII

- 127 De LVIII.XLVIII octava pars sunt VII.CCCLXXXI et octava pars unius [i. uncia et semis] [s. sescuntia].
OQ²SV¹CgMcPb³PnPq
De] DC O LVIII et XLVIII *McPn* LVIII.XLVIII *Pq* sunt] est *Cg* et octava pars unius] *om. OPn* unius] unitatis *Cg* unus *Mc* i. uncia et semis] *add. Pb* s. sescuntia] *add. Cg*
- 128a quae est VII.CCCLXXXI et – et ξ , i. uncia et semis
BzMcMmPb³AutLryVrf
et – et ξ , i. uncia et semis] ξ *Bz* et uncia et semis *Mm* et octava pars unitatis, i. besis *Aut* et est *Lry* et uncia – et semis V *Vrf* i. uncia et semis] *om. Pb*

- 128b Quae est $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ 𐌺, quae iuncta ad $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ faciunt $\overline{\text{LXVI.CCCCXXX}}$ 𐌺, qui superat numerum $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ ea differentia, quae in $\overline{\text{DCCCXCIII}}$ numero continetur.

Bc
 $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ $\overline{\text{XII.CCCLXXXI}}$ *Bc* $\overline{\text{LXVI.CCCCXXX}}$ $\overline{\text{CXI.CCCCXXX}}$
Bc $\overline{\text{DCCCXCIII}}$ $\overline{\text{XLV.DCCCXCIII}}$ *Bc*

- 128c $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ et remanet I

WiBwi

- 129 huius pars octava $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ et octava pars unitatis, quae minori addita supervadit $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ $\overline{\text{DCCCXCIII}}$.

La

263,12 OCTAVA PARS

- 130 numeri huius

V2

- 131 $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$

V2

263,12 EISDEM

- 132 sibi

Bx

- 133 $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$

Pb*Pc⁵Aut

263,13 AGGERATUR

- 134 agitatur

Ma

- 135 copuletur

Vrf

263,13 QUAE QUONIAM IN INTEGRIS NUMERIS NON CONSISTIT

- 136 octava pars; quia ad octavam partem unus in octo dividitur.

OQ²V¹CgEiEnKnMf²MhMkPbPe⁵PnPq*ShWbWiWnAutEwnLpl
 octava enim <...> quia ad octavam <...> in octo dividitur *O* octava pars] *om.*
EiEnMfMhMkSh octava *Wi* pars octava *Aut* quia - dividitur] *om.* *QCgPbWi*
 partem] *om.* *Aut* unus] unitas *Pe* in] id est *PnLpl* dividit *Kn*

263,14 IDCIRCO EANDEM OCTAVAM PARTEM RELINQUIMUS LECTORUM DILIGENTIAE COMPUTANDAM

137 Fuit $\overline{\text{LXVI.CCCCXXX}} \xi$.

Bz

138 ¹De $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ octava pars [est] $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ et octava pars unius. ²Que octava si $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ addatur, supervadit $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ numerum, et ideo $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ non faciunt sesquioctavam proportionem, si $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ comparentur.

³Duo vero semitonia, i. differentia inter $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ ad $\overline{\text{LXII.CCVIII}}$ et differentia inter $\overline{\text{LXII.CCVIII}}$ ad $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ primo termino comparata, i. $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$, terminum tertium reddunt, i. $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$. ⁴Est vero unum semitonium, quod est inter primum terminum ac secundum $\overline{\text{III.CCCXXVIII}}$, aliud quod est inter secundum ac tertium $\overline{\text{III.CLVIII}}$. ⁵Quae duo semitonia, quoniam octavam partem $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ non adaequabunt, i. tonum, non sunt vere unius toni dimidia sed minus.

EiEnKnLzMf²MhMkPeShWb*WnEwnPts

1 $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ *Ewn* est] *add. Pts* $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ $\overline{\text{VI.CCLXX}}$ *Ei* $\overline{\text{VI.CCXXX}}$ *En* $\overline{\text{VII.CCLVIII}}$ *KnWnEwn* $\overline{\text{VII.CCLXXX}}$ *Pe* $\overline{\text{VII.CCLVIII}}$ *Wb* unius] unitatis *LzMfMhMkSh* unitatis i. *Pts*

2 Que] qui *MfMhMkPeSh* si] si eisdem *Pts* numerum] *om. Pe* et ideo non faciunt $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ *Pts* ideo $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ ideo $\overline{\text{LXII.DXXXVI}}$ *Lz* proportionem] *habitudinem LzMfMhMkSh*

3 vero] *om. Pts* et differentia inter $\overline{\text{LXII.CCVIII}}$] *om. Kn* inter] in *Mf* ad $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$] ad $\overline{\text{LXV.DXXX}}$ *EiEnKnLzMfMhMkPeShWbWnEwn* primo termino i. $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$ coniuncta *Pts* termino primo *Mk* tertium terminum *Pts* i. $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$] i. $\overline{\text{LXV.DXXX}}$ *EiEnKnLzMfMhMkPeShWnEwn* $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ *suprascr. Wb*

4 vero] autem *Pe* quod inter primum terminum est ad secundum *Pts* $\overline{\text{III.CCCXXVIII}}$] $\overline{\text{III.CLVIII}}$ *KnWbWnEwn* in $\overline{\text{CCCXXVIII}}$ *Lz* $\overline{\text{III.CLVIII}}$ *Pts* aliud] ad aliud *LzMfMhMkPeSh* aliud vero semitonium *Pts* secundum et tertium *En* secundum terminum ad tertium *Pts* $\overline{\text{III.CLVIII}}$] $\overline{\text{III.CCCXXVIII}}$ *KnWbWnEwn* $\overline{\text{III.CCCXXVIII}}$ *Pts*

5 octavam partem minimi termini, i. *Pts* $\overline{\text{LVIII.XLVIII}}$] $\overline{\text{LXIII.XLVIII}}$ *Lz* adaequabunt] adaequant *Pe* dimidia toni *Pe* dimidia dimidia *Pts* *instar textus Sh*

139 ¹Quinquaginta novem milium $\overline{\text{XLVIII}}$ octava pars est $\overline{\text{VII.CCCLXXXI}}$ et octava pars unitatis. ²Quae eisdem quinquaginta novem milibus $\overline{\text{XLVIII}}$ addita efficit sexaginta sex milia $\overline{\text{CCCCXXX}}$ et octavam, ³qui superant $\overline{\text{LXV.DXXXVI}}$ octingentis nonaginta quatuor unitatibus et octava parte unitatis.

PeHwg

1 septem milia trecenti octaginta quatuor *Hwg*

2 octava *Pe*

263,14 EANDEM OCTAVAM PARTEM

140 de LVIIII.XLVIII
Pe⁵

141 VII.CCCLXXXI et octavam partem unitatis, i. besis
Aut

LIB. II, CAP. 30

263,20 DE MAIORE PARTE TONI, IN QUIBUS MINIMIS NUMERIS CONSTET.

1 Apotome

R1AutLryVrf

- 2 ¹Si CCXLIII octava requiritur, erit XXX et trium unitatum octavae partis. ²Quae eisdem addita efficit CCLXXIII cum trium unitatum octavis [i. triente et semuntia]. ³Sunt ergo in semitonii proportione CCLVI ad CCXLIII, quorum differentia XIII, minus quam minoris octavam decimam, plus vero quam nonam decimam partem obtinet. ⁴Si enim octies decies XIII ducas, efficies CCXXXIII, qui sunt minores CC^{ti}XLIII^{bus} novenario; ⁵si novies decies, reddes CCXLVII, maiores quam CCXLIII quaternario.

⁶In apotomes vero proportione constant CCLXXIII cum trium unitatum octavis [i. triente et semuntia] ad CCLVI, quorum differentia XVII cum trium unitatum octavis minus quam minoris quartam decimam, plus vero quam quintam decimam optinet partem.

⁷Quia, si quater et decies XVII ducas, erunt CCXXXVIII, et si trium unitatum octavas [i. trientem et semuntiam] ducas quater et decies, efficient V unitates et quadrantem unitatis. ⁸Hos ducentis XXXVIII si iungas fient CC^{ti}XLIII et quadrans, minores s. CC^{ti}LVI XII unitatibus et tribus quartis partibus unitatis.

⁹Si vero quinquies et decies XVII ducas, fient CCLV, at si trium unitatum octavas per XV numeres, reddent integras V unitates et V octavas. ¹⁰Hos iunge CC^sLV facies CCLX et V octavas, qui superant CCLVI quatuor unitatibus et V octavis.

¹¹Igitur si numeris integris haec omnia videre desideras, tam suprascriptos terminos quam differentias per octonarium numera, et nihil molestum reperire te gaudebis. ¹²Duc ergo CCXLIII octies, fient tibi I.DCCCCXLIII. ¹³Octies CCLVI II.XLVIII.

¹⁴Octies CCLXXIII sunt II.CLXXXIII. ¹⁵Octies tres octavae partes tres integras unitates efficient. ¹⁶Quas iunge II.CLXXXIII, fient II.CLXXXVII in sesquioctava se continentes habitudine ad I.DCCCCXLIII. ¹⁷Quorum differentia est CCXLIII, quae ex XXX et trium unitatum octavis distantia s. CCXLIII^{um} et CC^{torum}LXXIII^{um} cum trium unitatum octavis sic octies aucta concrevit. ¹⁸Octies XXX sunt CCXL, octies trium octavae tres integre unitates; inde haec differentia CC^{torum}XLIII summae est.

¹⁹In semitonii vero minoris habitudine constant II.XLVIII ad

Ī.DCCCCXLIII, quorum differentia est CIII ex XIII distantia CC^{torum}XLIII^{um} et CCLVI octuplicata.

²⁰Obtinetque minoris minus quam octavam decimam, plus vero quam nonam decimam, ²¹quia octies decies CIII sunt Ī.DCCCLXXII^o s. ex CCXXXIII octuplicatis facti, ²²et sunt minores Ī.DCCCC^{tis}XLIII^{bus} LXXII^{bus} unitatibus, quae ex novenario quo CCXLIII CC^{torum}XXXIII superabant, octies aucto creverunt.

²³Si vero novies decies CIII^o augeas, habebis Ī.DCCCCLXXVI, s. ex CC^{tis}XLVII in octo ductis, ²⁴qui sunt maiores Ī.DCCCC^{tis}XLIII his XXXII^{bus} unitatibus, quae ex III quo CCXLIII CCXLVII vincebantur, octies aucto creverunt.

²⁵At in apotomis proportione consistunt Ī.CLXXXVII ad Ī.XLVIII, quorum differentia est CXXXVIII, ex XVII et trium unitatum octavis aucta sic: ²⁶Octies XVII sunt CXXXVI, octies octavae trium integrae tres unitates iunctaeque CXXXVI reddunt CXXXVIII, ²⁷obtinetque minus quam minoris quartam decimam, plus vero quam quintam decimam. ²⁸Quia, si quater decies CXXXVIII ducas, habebis Ī.DCCCCXLVI ex CCXLIII et quadrante unitatis sic auctos: ²⁹Octies CCXLIII Ī.DCCCCXLIII, quadrans quoque octies auctus duas integras efficit unitates. ³⁰Iunge Ī.DCCCCXLIII, erunt tibi Ī.DCCCCXLVI. ³¹Et sunt minores Ī^{bus}.XLVIII CII unitatibus, quae ex XII et III^{bus} quaternis unitatum partibus, qui CCXL cum quadrante et CCLVI distabant, sic venerunt: ³²Octies tres quartae integrae VI, octies XII XCVI sunt. ³³Iunge et tene CII.

³⁴Quodsi quinques et decies CXXXVIII facias, erunt Ī.LXXXV ex CCLX et quinque octavis octuplicatis sic: ³⁵Octies CCLX Ī.LXXX, octies quinque octavae unitatis partes integras V efficiunt. ³⁶Iunge superioribus et habe Ī.LXXXV, ³⁷qui sunt maiores Ī^{bus}.XLVIII his XXXVII monadibus, qui ex quaternario et V octavis, qui CCLVI vincebant sic pullularunt: ³⁸Octies III XXXII, octies V octavae integrae V sunt. ³⁹Iunge et habe XXXVII.

PeWqHwg

1 trium unitatum octavae partis] triens et semuntia Wq

2 CCLXXIII] ducentos LXXIII Wq i. triente et semuntia] add. Wq

3 CCXLIII] CCXLIII Hwg quorum] quarum Wq

4 XIII] XVI Wq ducas] dicas Hwg CXXXVIII] CCXXXIII Hwg novenario; si novies decies, reddes CCXLVII, maiores quam CCXLIII] om. Hwg

5 CCXLVII] CCXLVI Wq

6 constat Wq CCLXXIII] CCLXXIII Wq i. triente et semuntia] add. Wq trium unitatum octavis] triente et semuntia Wq unitatum] om. Hwg minoris quartam decimam] om. Wq minoris quarta decimam Pe

- 7 quater decies *Hwg* i. trientem et semuntiam] *add. Wq* efficiunt *Wq* V unitates et quadrantem unitatis] quinque asses et bissemi, i. V unitates et mediam et tertiam partem unitatis *Wq*
- 8 si iungas] seiungas *Hwg* CC^{ti}XLIII] CCLXXIII *Wq* quadrans] quadras *Hwg* XII] tredecim *Wq* quartis] quadras *Wq*
- 9 Si] i. *Wq* CCLV] CCLVI *WqHwg* numeres] numeros *Wq* minores *Hwg*
- 10 CC⁸LV] CC⁸V *Pe* superant] supererant *PeHwg*
- 11 haec omnia] *om. Pe* suprascriptos] supradictos *Wq* moleste] *Wq* te reperire *Hwg*
- 12 fient] fiunt *Pe* I.DCCCCXLIII] 1943 *Hwg*
- 14 CCLXXIII] CCLXXXII *Wq*
- 15 partes] *om. Hwg*
- 16 II.CLXXXIII] 2183 *Hwg* fient II.CLXXXVII] *om. Hwg* II.CLXXXVII] *om. rel. Wq* cum trium] *om. Hwg*
- 18 Octies XXX sunt CCXL] *om. Hwg* summae] summa *Hwg*
- 19 semitoni *Hwg*
- 20 obtinet *Hwg* octovam *Pe*
- 21 decies] *om. Pe*
- 22 octies octo *Pe*
- 24 III] CIII *Pe* CCXLVII] DCCXLVII *Pe* octies octo *Pe*
- 25 apotomes *Hwg* ad II.XLVIII] *om. Hwg* et trium unitatum] unitati *Pe*
- 26 tres unitates] unitatis *Pe* CXXXVI reddunt] *om. Pe*
- 27 obtinet *Hwg*
- 28 si quater] sequatur *Hwg* quadrantem unitatis si *Hwg*
- 29 quadrans] quadras *Hwg* auctos *Pe* efficit] *om. Hwg*
- 30 I.DCCCCXLIII] I.DCCCCXLIII^{bus} *Pe*
- 31 sunt] insunt *Hwg* II^{bus}.XLVIII] 2049 *Hwg* quaternis] quartis *Hwg*
- 32 Octies 12 96 sunt: octies 3 quartae integrae 6 *Hwg*
- 36 II.LXXXV] 2805 *Hwg*
- 37 qui CCLVI] 260 *Hwg* pullulabunt *Hwg*
- 39 XXXVII] XXXVI *Pe*

263,21 PARS

- 3 toni
*Pe*⁵V2Aut

263,21 APOTOME

- 4 Apotoma dicitur decisio.
KnMc
decisio dicitur *Mc*

263,22 DECISIO

- 5 secatio
V2

263,23 FERT

- 6 apportat
*Pe*⁵

263,25 AUCTOR

7 est

Ri

8 parte, qua minor deficit ad complendum dimidium

*Pe5***263,25 DIMIDIUM VINCAT**

9 natura fert

*Mm***263,26 QUANTUM IGITUR SEMITONIUM MINUS INTEGRO DIMIDIO TONI MINUS EST, TANTUM APOTOME TONI INTEGRUM SUPERAT DIMIDIUM.**

10 quia semitonium minus est medietate toni, apotome autem plus est medietate eiusdem.

*Vrf***263,26 DIMIDIO**

11 <dimidi>etate

Pe5

12 medietate

*Pn***263,28 SEMITONIUM**

13 minus

*V2Aut***264,1 PRINCIPALITER**

14 in primis numeris

*LaPbV2***264,1 EA**

15 proportio

Aut

264,3 SI IGITUR CCXLIII PARTEM RECIPERE OCTAVAM POSSENT, CUM AD EUM SESQUIOCTAVUS NUMERUS COMPARARETUR

16 Negando hoc dicit.

*Pe*⁵

17 Tunc octava ipsius sibi iuncta efficeret numerum, qui tercius poneretur, et CCXLIII † contra † CC uero LVI in medio. *Tunc habitudo CCLVI comparata ad sesquioctavam summam minimi numeri, v. ad illam, quae sibi conexas fuerat, apotomen necessaria ratione monstraret.*

La

contra] *lectio incerta La*

264,3 PARTEM RECIPERE OCTAVAM POSSENT

18 posset esse in sesquioctava proportione

Vrf

264,3 OCTAVAM

19a XXX $\S$ ξ CCLXXIII $\S$ ξ

Bx

19b CCLXXIII $\S$ ξ

*Pe*⁵

264,4 POSSENT

20a quod non possunt

*PbV*²

20b quod minime possunt

Aut

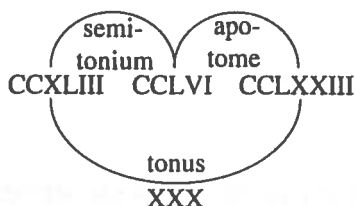
264,4 CUM AD EUM SESQUIOCTAVUS NUMERUS COMPARARETUR, TUNC CCLVI HABITUDO AD SESQUIOCTAVAM SUMMAM MINIMI NUMERI COMPARATA APOTOMEN NECESSARIA RATIONE MONSTRARET

21 quia inter CCXLIII et CCLVI semitonium minus, inter CCLVI uero et eum, qui esset sesquioctavus ad CCXLIII, maior pars toni esset, i. apotome

Ei*EnWb

i.] *om. Wb*

22

*Pr*XXX] XXXL *Pr*

- 23 Si aliquis sesquioctavus numerus contineret eum totum et octavam partem eius, quod nequid esse, cum careat tertia parte, monstraretur ibi apotomen esse.

Aut

- 24 ¹Verbi gratia sit A nota numeri, ad quem CCXLIII faciant sesquioctavam proportionem, quod tamen non potest esse. ²Et sit hoc modo:

CCXLIII CCLVI A

³Igitur, si inter CCXLIII et A est sesquioctava proportio, i. tonus, et inter CCXLIII et CCLVI est minus semitonium, igitur inter CCLVI et A esset apotome.

Vrf

264,4 CUM AD EUM SESQUIOCTAVUS NUMERUS COMPARA- RETUR

- 25 CCLVI, qui partem VIII^{vam} recipit

Mm

- 26 qui ab eo esset formatus

PbV2

264,4 AD EUM

- 27 CCXLIII

EiEnPe⁵WbAut

264,4 SESQUIOCTAVUS NUMERUS

- 28 qui fieret addita ei sua octava

*EiEnPe⁵Wb*octava sua ei addita *En*

- 29 aliquis
Aut
- 30 ultimus s., hoc est A
Vrf
cf. II,30,24

264,5 AD SESQUIOCTAVAM SUMMAM MINIMI NUMERI

- 31 ad eum totum qui esset sesquioctavus ad minimum, i. CCXLIII
EiEnPe⁵Wb
eum totum] tonum *Pe* i. CCXLIII] *om. Wb (cf. II,30,35)*
- 32 ad numerum, qui faceret sesquioctavam proportionem cum
CCXLIII, si fieri posset.
Aut
- 33 ad ultimum, s. ad A
Vrf
cf. II,30,24

264,5 SUMMAM

- 34 cuius
Pe⁵

264,6 MINIMI NUMERI

- 35 CCXLIII
BzKnPbPrV2WbWnEwn

264,6 APOTOMEN

- 36 maiorem partem
Pn

264,7 EI

- 37 minori numero
KnPr²WbWnEwn
- 38 CCXLIII
PbPe⁵V2Aut

264,8 UTRIQUE NUMERI

- 39 CCXLIII et CCLVI
Aut

264,8 OCTIES FIANT

- 40 unusquisque multiplicetur per octies
Aut

264,8 ET EX CCXLIII QUIDEM OCTIES MULTIPLICATIS ...

- 41 ¹CC octies [ducti] $\bar{I}$ .DC.
²XL octies CCCXX.
³III octies XXIII.
⁴Summa $\bar{I}$ .DCCCCXLIII.
⁵Hic adde CCXLIII fiunt $\bar{II}$ .CLXXXVII.
⁶CC octies $\bar{I}$ .DC.
⁷L octies CCCC.
⁸VI octies XLVIII.
⁹[Summa] $\bar{II}$ .XLVIII.

EiEn*LzMf²MhMkShWbLlz

1 ducti] *add. LzMfMhMkShLlz* $\bar{I}$ .DC] in DC *Sh*

3 octies III *LzMfMhMkShLlz* XXIII] XXIII *Sh* XLIII *Llz*

4 $\bar{I}$ .DCCCCXLIII] in DCCCCXLIII *Sh*

5 fiunt] sunt *EiEn* faciunt *LzMfMhMkShLlz*

6 Item octies CC *LzMfMhMkShLlz* $\bar{I}$ .DC] in DC *Sh*

7 octies L *LzMfMhMkSh* L] *om. Llz*

8 octies VI *LzMfMhMkShLlz*

9 Summa] *add. LzMhMkLlz* Summa vero *add. MfSh*

264,8 EX CCXLIII

- 42 multiplicatis; exponit, i. ex
Aut

264,9 M.DCCCCXLIII

- 43 probatus fuit
PbV2

264,10 QUIBUS SI PROPRIA CONFERATUR OCTAVA

- 44 quia habet eum totum in se et eius octavam partem, i. CCXLIII
O

264,10 QUIBUS

- 45 M.DCCCCXLIII
Aut

264,10 OCTAVA

46 pars
OAut

264,11 $\bar{\text{II}}$ .CLXXXVII

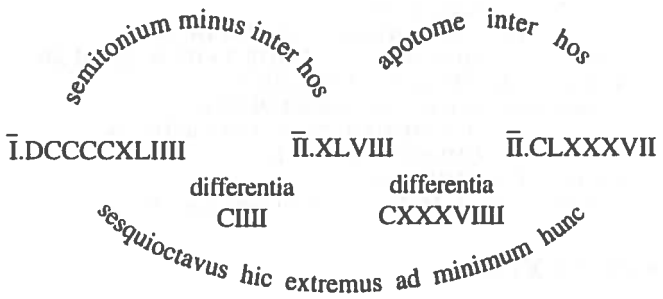
47 probatus
PbV2

264,12 SUPRASCRIPTORUM TERMINORUM

48 $\bar{\text{II}}$ .CLXXXVII
PbV2
 $\bar{\text{II}}$ .LXXXVII V2

264,14 M.DCCCCXLIII. $\bar{\text{II}}$ .XLVIII. $\bar{\text{II}}$ .CLXXXVII.

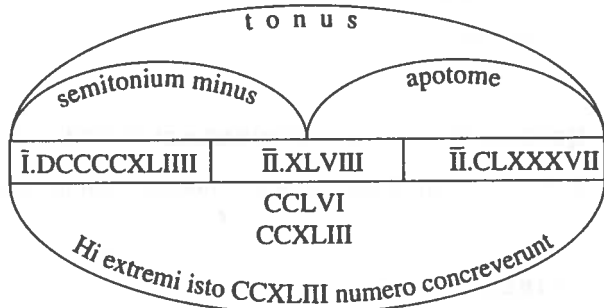
49a

EiEnLzWb

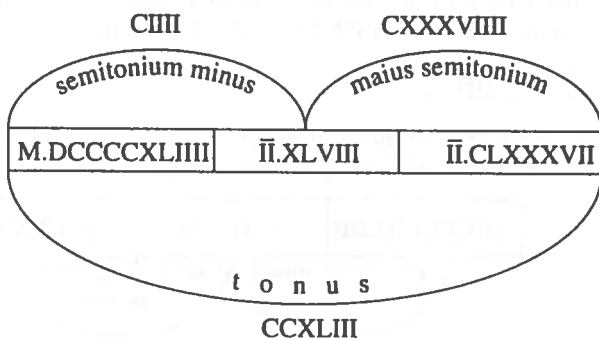
semitonium minus] semitermino Lz CXXXVIII] CXXXVIII LzWb hic] om.
LzWb

49b

La

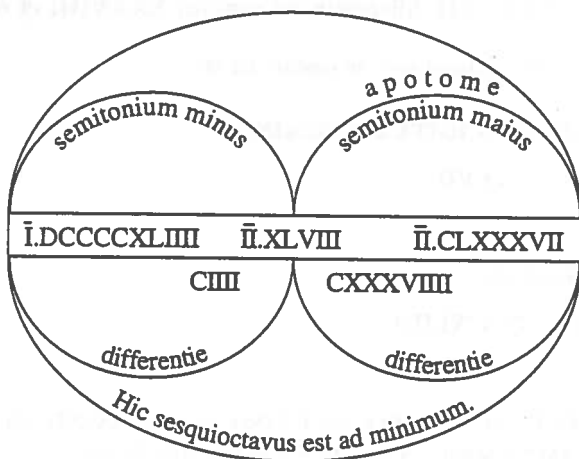
49c

La*Pb³Aut

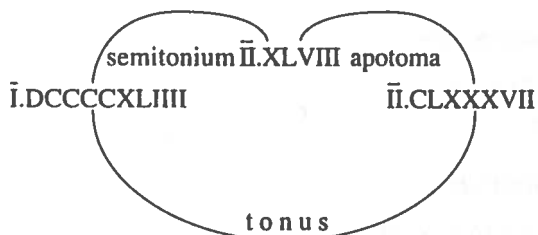
minus semitonium *La* semitonium minus - semitonium maius *Aut*

49d

Mm

49e

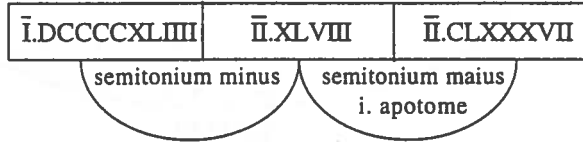

Pr

- 50 Inter $\bar{I}.DCCCCXLIII$ et $\bar{II}.XLVIII$ CIII sunt in differentia, et inter $\bar{II}.XLVIII$ et $\bar{II}.CLXXXVII$ CXXXVIII sunt in differentia.

CgPnLpl
CIII] CXLIII *CgPnLpl*

- 51 CCXLIII per octonarium ducti octava pars earum his aucta fiunt $\bar{II}.CLXXXVII$. CCLVI per octonarium aucti fiunt $\bar{II}.XLVIII$

Mc

- 52 Inter mille DCCCCXLIII et duo milia XLVIII differentia est centum quattuor et est semitonium minus; et inter $\bar{II}.XLVIII$ ac $\bar{II}.CLXXXVII$ differentia est centum XXXVIII et est apotome.

Wi
centum quattuor] *corr. in centum III Wi*

264,15 TERTIUS IGITUR TERMINUS

- 53 $\bar{II}.CLXXXVII$
Aut

264,15 PRIMUM

- 54 $M.DCCCCXLIII$
Aut

264,16 SECUNDUS VERO AD PRIMUM SEMITONII MINORIS, APOTOMES VERO TERTIUS AD SECUNDUM.

- 55 Nam praedictus tonus CCXLIII minorem partem habet in CIII, maiorem in CXXXVIII.
Q²S

264,16 SECUNDUS

- 56 $\bar{II}.XLVIII$
Aut

264,16 PRIMUM

- 57 $M.DCCCCXLIII$
Aut

264,16 SEMITONII MINORIS

- 58a optinet proportionem
OPe
- 58b retinet proportionem
V2Aut
- 59 CIIII
Q2S

264,16 APOTOMES

- 60a CXXXIX
Q2S
- 60b quae est CXXXVIII
Bx
- 61 maior dimidio
PnLpl
- 62 maius semitonium
Aut

264,17 TERTIUS AD SECUNDUM

- 63 retinet proportionem
Aut

264,17 IN EISDEM

- 64 tercio et secundo
PbPe5 V2Aut

264,17 PRIMIS

- 65 [minimis] numeris
PbPe5
minimis] *add. Pe*
- 66 dirivatis
PnLpl

264,18 APOTOMES

- 67 genitivus
OPe5

264,18 CUM SEMITONII IN CCLVI ET CCXLIII MINIMIS NUMERIS SPATIUM CONTINEATUR

- 68 quod supra ostensum est
Vrf

264,18 SEMITONII

- 69 spatium
V2
- 70 minoris
PnLpl

264,19 MINIMIS

- 71 in
Pn

264,21 IN EADEM PROPORZIONE SUNT

- 72 in semitonio minore
Q²
- 73 semitonium minus faciunt
PbV2
- 74 limna, i. semitonium minus
Pe⁵

264,23 SI ENIM UNUS NUMERUS DUOS QUOSLIBET NUMEROS MULTIPLICET, ...

- 75 ut II multiplices III et IIII, fiunt VI et VIII; ibi sesquitertia et hic.
EiEn
- 76 Si quis accipiat senarium, cum sit sesquialter ad IIII, et multiplicet utrumque per eundem numerum vel binarium vel ternarium, in eadem erunt proportione, qua multiplicabuntur. Bis enim IIII faciunt VIII, bis VI faciunt XII. Ecce sesquialtera se habent proportione, et sic in infinitum.
Aut

264,23 DUOS QUOSLIBET NUMEROS

- 77 ut CCXLIII et CCLVI
Aut

264,23 MULTIPLICET

78 sicut octonarius multiplicavit modo CCXLIII et CCLVI

Pb V2

sicut octonarius] *repet. V2*

79 ut dicas octies CCXLIII et octies CCLVI

Aut

264,24 QUI EX EA MULTIPLICATIONE NASCUNTUR

80 numeri

V2

81 ut ex CCXLIII nascuntur M.DCCCCXLIII, et ex CCLVI nascuntur $\bar{\text{II}}.XLVIII$

Aut

264,25 QUA FUERINT HI NUMERI

82 *qua fuerint* antequam multiplicarentur

Pb V2

264,25 QUOS PRIOR NUMERUS MULTIPLICAVIT

83 sicut M.DCCCCXLIII et $\bar{\text{II}}.XLVIII in eadem proportione sunt, qua fuerunt CCXLIII et CCLVI, *quos multiplicavit prior numerus* octonarius, qui semitonium minus faciunt.$

Pb V2

LIB. II, CAP. 31

265,1 PAENE PURIS NUMERIS

- 1 De pene paris numeris, i. non multiplicitatis sed simplicibus
O
- 2 non adeo compositis; simplicibus
Pe
- 3 *Pene numeris puris* dicit propter simplices, i. duplos triplos et reliquos.
Pe⁵
- 4 quia non multum argumentose
Aut
- 5 tantum in numeris
Vrf

265,1 PAENE PARIS NUMERIS (*pro* PAENE PURIS NUMERIS)

- 6 diapason et c.
McMmAutLryVrf
et c.] *om. Mm* de dyapason *Vrf*

265,2 DIAPENTE ENIM CONSTAT EX TRIBUS TONIS AC SEMITONIO, ID EST EX DIATESSARON ET TONO.

- 7 et ostendit in numeris, qualiter hoc sit
Vrf

265,4 DESCRIPTIO

- 8 figura
Vrf

265,5 CXCII. CCXVI. CCXLIII. CCLVI.

- 9 In quibus numeris constat diatessaron; et designat duos tonos et semitonium: CXCII CCXVI CCXLIII CCLVI.
Aut

265,7 TONORUM

- 10 duorum
Vrf

265,7 PROPORTIONES

- 11 sesquioctavas
OCgPn

265,7 TERTIUS AD QUARTUM

- 12 CCXLIII ad CCLVI
Aut

265,7 TERTIUS

- 13 terminus
Aut

265,8 MINORIS

- 14 retinet proportionem
V2Aut

265,8 UT SUPRA MONSTRATUM EST

- 15 ecce diatessaron
Vrf

265,9 OCTAVA

- 16 [pars, quae est] XXXII
OQ²MmPbPe⁵PiPnV2WbWiAutBwiTpiVrf
pars quae sunt XXVI *O* pars, quae est] *add. PbV2*
- 17 pars
Aut

265,9 EISDEM

- 18 CCLVI
WiAutBwi

265,9 QUORUM OCTAVA EST

- 19 CCLVI
Aut

265,9 APPONATUR

- 20 XXXII
Aut

**265,10 FIENT CCLXXXVIII, QUI CXCII COMPARATI SESQUAL-
TERUM SPATIUM PROPORTIONIS EFFICIUNT**

- 21 In quibus numeris constat diapente; et declarat III tonos et semi-
tonium.

Aut

265,10 FIENT CCLXXXVIII

- 22 tunc

Aut

- 23 CXCII CCLXXXVIII
CXCII CCXVI CCXLIII CCLVI CCLXXXVIII

Mc Vrf

CXCII¹- CCLXXXVIII¹] *om. Vrf* CXCII²] CCXCII *Mc*

265,10 QUI

- 24 CCLXXXVIII

Aut

265,12 PRIMUS

- 25 CXCII

Pb V2Aut

265,12 SECUNDUM

- 26 CCXVI

Pb V2Aut

265,12 SECUNDUS

- 27 CCXVI

Pb V2Aut

265,12 TERTIUM

- 28 CCXLIII

Pb V2

265,13 QUINTUS

- 29 CCLXXXVIII

Pb V2Aut

265,13 QUARTUM

- 30 CCLVI
PbV2Aut

265,14 TERTII

- 31 numeri
Pe⁵V2
- 32 CCXLIII
V2Aut

265,14 QUARTUM

- 33 CCLVI
Aut

265,14 COMPARATIO TENET

- 34 quia ibi est semitonium minus, i. inter quartum et tertium.
O
- 35 semitonium minus
V2

265,16 DIAPENTE VERO TRIUM TONORUM AC SEMITONII MINORIS

- 36 quod utique est
Vrf

265,18 ERUNT

- 37 tunc in diapason
Aut

265,19 NON EST IGITUR DIAPASON CONSONANTIA CONSTANS SEX TONIS

- 38 quandoquidem illa duo minora spacia non implent unum tonum,
igitur
Aut

265,20 SEX TONIS

- 39 integris
Pq

265,21 ARISTOXENUS

- 40 [Aristoxenus interpretatur] virtus auspicii
P_nWi
 Aristoxenus interpretatur] *add. Wi*
cf. II,91,98; III,1,1

265,21 ARBITRATUR

- 41 sex tonis integris constare diapason
Q²

265,21 QUOD IN NUMERIS QUOQUE DISPOSITUM EVIDENTER APPARET.

- 42 Modo dixi.
Aut

265,21 QUOD

- 43 quaeres
Pe⁵

265,21 IN NUMERIS QUOQUE

- 44 non solum in argumento praemisso
Aut

265,22 SEX ENIM TONI IN ORDINEM DISPONANTUR

- 45 ut in subiecta figura patet, cum VIII sit octuplus ad unum, quod vocat primum tonum; et LXIII ad VIII est enim eius octuplus. Sic de aliis.
Aut
cf. 265,26 (B30)

265,24 SEX VERO SESQUIOCTAVAE PROPORCIONES A SEXTO OCTUPLO PROCREANTUR.

- 46 In quantum veniunt octupli ab uno, tantum a se sesquioctavas proporciones faciunt.
V¹CgPr¹Wq
 tantas *Cg* sesquioctavis *Wq*

265,24 A SEXTO OCTUPLO

- 47 qui est $\overline{\text{CCLXII.CXLIII}}$ ^{or}, sicut patens est in sequenti figura.
Vrj
cf. 265,26 (B30)

265,26 I. VIII. LXIII. DXII. III.XCVI. XXXII.DCCLXVIII.
CCLXII.CXLIII.

48 Octupli

Vrf

49 ¹Occies L CCCC

Occies X LXXX

Occies IIII XXXII

Simul DXII

²Occies D III

Occies XII XCVI

<Simul III.XCVI>

³Occies III XXXII

Occies XC DCCXX

Occies VI XLVIII

<Simul XXXII.DCCLXVIII>

⁴Occies XXXII CC-LVI>

Occies DCC V.DC

Occies LX CCCCLXXX

Occies V XL

Occies III XXIII

<Simul CCLXII.CXLIII>

Mc

³ XXXII] XXXII *Mc*

265,27 AB HOC IGITUR ULTIMO

50 sexto octuplo

Pn

51 CCLXII.CXLIII

Aut

265,28 LOCENTUR HOC MODO

52 in figura, quae sequitur, aphet

Aut

cf. 266,1-10 (B31)

265,29 UT

53 ita

Aut

265,29 PARTES

- 54 octuplorum
Aut

265,30 TERMINORUM LATERIBUS ADIUNGANTUR

- 55 Aspice ordinem in figura.
Aut
ordine *Aut*
cf. 266,1-10 (B31)

265,30 TERMINORUM

- 56 sesquioctavorum
PbV2Aut

265,30 DESCRIPTIO

- 57 vel dispositio
Kn

266,1-10 ad B31

- 58 in XIII capitulo III libri
Q²

- 59 ¹De CCLXII.CXLIII:
 octava CC^{orum} XXV
 octava LVI VII
 octava VI DCCL
 octava XCVI XII
 octava XLVIII VI
²Item de CCXCHIII.DCCCCXII:
 octava CC XXV
 octava LXXXVIII XI
 octava VI DCCL
 octava DCCC C
 octava CXII XIII
³octava CCC XXXVII.D
 octava XXIII III
 octava III D
 octava II CCL
 octava DCCC C
 octava CC XXV

octava	CCCC	L
octava	CC	XXV
<octava>	CLXXVI	XXII
⁴ octava	<u>CCC</u>	<u>XXXVII.D</u>
octava	<u>LXIII</u>	<u>VIII</u>
octava	<u>VIII</u>	<u>I.CXXV</u>
octava	CC	XXV
octava	XLVIII	VI
⁵ octava	<u>CCCC</u>	<u>L</u>
octava	<u>XVIII</u>	<u>II.CCCLXXV</u>
octava	DCCC	<C>
octava	<u>CIII</u>	<u>XIII</u>
⁶ octava	<u>CCCC</u>	<u>L</u>
octava	<u>LXXII</u>	<u>VIII</u>
octava	CC	XXV
octava	CXCII	XXVIII

Ei*

1 XCVI] XCII *Ei*

60	I	VIII	LXIII	DXII	<u>III.</u> XCVI	<u>XXXII.</u> DCCLXVIII	<u>CCLXII.</u> CXLIII	
	Partes octavae sequentium						Sesquioctavi	
	I	VIII	LXIII	DXII	<u>III.</u> XCVI	<u>XXXII.</u> DCCLXVIII	<u>CCLXII.</u> CXLIII	T
		VIII	LXXII	DLXX VI	<u>III.</u> DCVIII	<u>XXXVI.</u> DCCCLXIII	<u>CCXCIII.</u> DCCCCXII	O
			LXXXI	DCXL VIII	<u>V.C</u> <u>LXXXIII</u>	<u>XLI.CCCC</u> LXXII	<u>CCCXXXI.</u> DCCLXXVI	N
				DCXX VIII	<u>V.DCCC</u> <u>XXXII</u>	<u>XLVI.</u> DCLVI	<u>CCCLXXIII.</u> CCXLVIII	I
					<u>VI.</u> DLXI	<u>LII.CCCC</u> LXXXVIII	<u>CCCXVIII.</u> DCCCCIII	S
						<u>LVIII.</u> XLVIII	<u>CCCCLXXII.</u> CCCXCII	E
							<u>DXXXI.</u> CCCCXLI	X

Pe^t

CCCLXXIII.CCXLVIII] CCCLXXIII.CCXLVII *Pe* TONI SEX] DIAPASON
add. *Pe*

266,1 I. (B31)

- 61 Unitas ponitur, ut videatur cuius sit octuplus VIII.
Aut

266,11 HUIUS IGITUR DISPOSITIONIS HAEC RATIO EST.

- 62 Modo exponitur figura.
Aut
cf. 266,1-10 (B31)

266,11 CONTINUUS ENIM VERSUS

- 63 VIII LXIII
*Pe*⁵

266,12 LIMES

- 64 linearis mensura, ut trames transversa mensura
Aut

266,12 OCTUPLOS NUMEROS

- 65 VIII LXIII et reliqui
Pb V²
reliqua V²

266,12 A SEXTO VERO OCTUPLO

- 66 $\overline{\text{CCLXII.CXLI}}$
Pb V²*Aut*

266,13 SESQUIOCTAVAE PROPORTIONES

- 67 una post aliam in uno continuo tramite
Aut

266,13 DUCUNTUR

- 68 procedunt
V²

266,14 SCRIPSIMUS

- 69 in figura
Lry
cf. 266,1-10 (B31)

266,14 EORUM NUMERORUM

- 70 aspice in aliam transversam mensuram
Aut
cf. 266,1-10 (B31)

266,15 QUAE

- 71 octavae partes
V2Aut

266,16 APPONANTUR

- 72 integritate, s. toni
Cg

266,16 POSTERIORES NUMEROS CREANT

- 73 semet exponit
Aut
- 74 sequentes in ordine
Vrf

266,17 HUIUS OCTAVA

- 75 pars est
Aut

266,17 UT IN PRIMO ...

- 76 $\overline{\text{CCLXII}}.\text{CXLIII}$
 $\overline{\text{DXXXI}}.\text{CCCCXLI}$
Mc
 $\overline{\text{CCLXII}}.\text{CXLIII}] \textit{repet. Mc}$

266,18 POSTERIOREM

- 77 sequentem
Vrf

266,21 PRIORIS NUMERI

- 78 $\overline{\text{CCLXII}}.\text{CXLIII}$
Aut

266,24 MINOR ERIT

79 VII.CLIII
v1

80 ille minimus numerus i. CCLXII.CXLIII
Aut

266,25 MAXIMUS

81 DXXIII.CCLXXXVIII
Aut

266,26 DUPLUS EST

82 illius s.
Aut

266,27 TENET

83 scilicet
Aut

266,27 HIC IGITUR MINOR EST

84 VII.CLIII
Q2*01

266,27 HIC

85 CCLXII.CXLIII
Aut

266,28 EO NUMERO

86 minor est
Aut

**267,1 ATQUE ID, QUOD SEX TONI DIAPASON CONSONAN-
TIAM SUPERVADUNT, VOCO COMMA, QUOD CON-
STAT IN MINIMIS NUMERIS DXXIII.CCLXXXVIII ET
DXXXI.CCCCXLI.**

87 Comma
R1Lry

88 Minimum comma inter $\overline{\text{DXXIII}}.\text{CCLXXXVIII}$ et $\overline{\text{DXXXI}}.\text{CCCCXLI}$, sed differentia numerorum istorum sunt $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$.

Mm

89 Nota in quibus minimis numeris comma constet, i. $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$. Et haec est differentia, qua sex toni superant diapason consonantiam.

Wb

267,2 QUOD SEX TONI DIAPASON CONSONANTIAM SUPERVADUNT

90 $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$

EiEnMmAuVrf

267,2 COMMA

91 Comma, i. offensio, i. qua offendit, ne sex toni in diapason sint.

OQ¹SV¹OIPb³Pe⁵WqAut

i. qua - sint] *om. Au i.] om. OIPeWq id QS qua] quia OPbPeWq corr. in qua V quae Ol sint in diapason O sint] sit QS*

gl. cancell. Pb

92 F<ulbertus>: Comma, i. $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$

Pb³Lry

Comma] *om. Lry*

267,2 QUOD CONSTAT IN MINIMIS NUMERIS $\overline{\text{DXXIII}}.\text{CCLXXXVIII}$ ET $\overline{\text{DXXXI}}.\text{CCCCXLI}$

93 nam inter $\overline{\text{DXXIII}}.\text{CCLXXXVIII}$ et $\overline{\text{DXXXI}}.\text{CCCCXLI}$ comma interest, i. $\overline{\text{VII}}.\text{CLI}<\text{II}>$

Q²*

94 comma est ibi $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$

Mf²MhMkSh

267,2 QUOD

95 comma

O

267,3 $\overline{\text{DXXIII}}.\text{CCLXXXVIII}$ ET $\overline{\text{DXXXI}}.\text{CCCCXLI}$

96 quorum est differentia $\overline{\text{VII}}.\text{CLIII}$

O

97 inter hos duos commatis proportio [est]

EiEnSz

est] *add. Sz*

267,4 ARISTOXENUS

98 virtutis hospitium [interpretatur]

OSOIPe⁵Wq
interpretatur] *add. Ol*
cf. III,1,1

267,5 QUI AURIBUS DEDIT OMNE IUDICIUM

99 relicta ratione

Pe⁵